

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Prožívání vánočních svátků klienty domova pro seniory

Bc. Karolína Klimperová

Vedoucí práce: Mgr. Magdalena Koťová Ph.D.

Praha 2016

Prague college of psychosocial studies

**Clients of the retirement home and their
experiencing of christmas**

Bc. Karolína Klimperová

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Magdalena Koťová Ph.D.

Prague 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a použité zdroje řádně uvedla v seznamu literatury.

V Praze dne 25. 7. 2016

Bc. Karolína Klimperová

Poděkování

Ráda bych poděkovala mé vedoucí práce Mgr. Magdaleně Koťové Ph.D. za vstřícný přístup, odborné rady, návrhy a připomínky, které mi poskytla při zpracování této práce. Dále děkuji za cenné informace a vstřícný přístup vedení a pracovníků DpS Písečná v Chomutově. Velmi děkuji také všem seniorům a pracovníkům, kteří s ochotou spolupracovali na mém výzkumu.

Anotace: Diplomová práce je zaměřena na prožívání vánočních svátků klienty domova pro seniory. Zabývá se otázkami stárnutí a stáří, přináší řadu informací o involučních změnách tělesných, psychických a sociálních. Dále se zabývá tématem lidských potřeb ve stáří či tématem péče o seniory. Předkládá informace o metodách sociální práce se seniory, komunikaci, kritických bodech v práci se seniory a v neposlední řadě také podává informace o činnosti a osobnosti sociálního pracovníka. Praktickou část představuje kvalitativní výzkumná sonda realizovaná formou polostrukturovaných rozhovorů se seniory a dotazníkem pro pracovníky domova pro seniory. Cílem výzkumné sondy je zmapovat prožívání a spokojenost seniorů především v rámci vánočních svátků.

Klíčová slova: stáří, lidské potřeby, péče o seniory, sociální práce, prožívání vánočních svátků, spokojenost seniorů

Abstract: This thesis is focused on the way, how the retired people spends the christmas in the retirement homes. It deals with the question of aging and old age. It brings a wide range of information about the physical, psychical and social involotional changes. This thesis addresses the human needs during old age and care of seniors. It submits the information about the methods of social work with seniors, communication with seniors critical points in work with seniors and about the work and personality of social workers. The practical part of the thesis consists of qualitative research realized by a semi structured interviews. The aim of the research is to map the Christmas and satisfaction of seniors..

Key words: age, old age, human needs, care of seniors, social work, Christmas, satisfaction of seniors.

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 INSTITUCIONALIZACE STÁŘÍ	3
1.1 Definice stáří a stárnutí	3
1.1.1 Věk a členění věkových skupin.....	6
1.2 Vybrané změny a poruchy ve stáří	7
1.2.1 Tělesné změny	7
1.2.2 Psychické změny	8
1.2.3 Sociální změny	9
1.2.4 Psychická onemocnění ve stáří.....	9
1.3 Lidské potřeby ve stáří.....	10
1.4 Péče o seniory v ČR.....	13
1.4.1 Rodina a možnosti péče o seniory	14
1.4.2 Zdravotní péče o seniory	15
1.4.3 Sociální péče o seniory	17
1.4.4 Pobytová zařízení pro seniory	19
2 MOŽNOSTI A MEZE SOCIÁLNÍ PRÁCE SE SKUPINOU SENIORŮ ŽIJÍCÍ V DOMOVĚ DŮCHODCŮ	20
2.1 Metody sociální práce se seniory.....	23
2.1.1 Individuální práce s klientem	23
2.1.2 Sociální práce se skupinou seniorů.....	26
2.1.3 Sociální práce s komunitou.....	27
2.1.4 Volnočasové aktivity pro seniory	30
2.2 Komunikace s klienty seniorského věku	31
2.2.1 Obecné zásady komunikace se seniory	32
2.2.2 Komunikační bariéry	34
2.3 Kritické body v sociální práci se seniory.....	35
2.4 Činnost a osobnost sociálního pracovníka.....	36
2.4.1 Osobnost sociálního pracovníka	38
3 VÁNOČNÍ SVÁTKY V ČR	40
4 EMPIRICKÁ ČÁST	43
4.1 Cíle výzkumu a formulace hypotéz	43
4.2 Metody sběru dat	44
4.3 Výběr participantů	46
4.4 Způsob zpracování dat.....	48
4.5 Metody analýzy výzkumných dat.....	49

4.6 Etické aspekty výzkumné sondy.....	49
4.7 Charakteristika domova pro seniory, v němž probíhalo výzkumné šetření	50
4.8 Výsledky výzkumné sondy.....	51
4.8.1 Interpretace rozhovorů.....	51
4.8.2 Otevřené kódování.....	59
4.8.3 Axiální kódování	63
4.8.4 Selektivní kódování	65
4.9 Analýza a výsledky dotazníku.....	66
4.10 Diskuse	78
ZÁVĚR.....	79
LITERATURA	81
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	86
SEZNAM PŘÍLOH	86
PŘÍLOHY	

ÚVOD

„Všichni si přejí dosáhnout stáří, a když ho dosáhnou, stěžují si na ně.“ (Cicero)

V diplomové práci se budu zabývat tématem, které je v současnosti velmi populární a to je stáří. Konkrétně se zaměřím na prožívání a spokojenost seniorů, a to především v období vánočních svátků. Lze se totiž domnívat, že právě během Vánoc se mohou některá životní témata seniorů zaktualizovat (například osamělost, nehody s blíznými atp.) – skrze téma tohoto významného svátku se lze, s největší pravděpodobností, často dostat i k důležitým aspektům života lidí, jejichž svět chceme poznat.

Stárnutí a stáří jsou nevyhnutelnou součástí života většiny živých tvorů, člověka nevyjímaje. Věnovat se problematice stáří a stárnutí se proto jeví jako nezbytně nutné. Stárnutí je v současné době výrazným tématem (nejen) společenských věd. Lidé starší 50 let budou brzy tvořit ve všech západních zemích většinu populace a tato skutečnost vzbuzuje jisté obavy. Péče o tyto jedince je záležitostí celé společnosti. Je tedy nutné s nimi počítat ve zdravotnictví, v sociální péči, ekonomii, atd.

Výše zmíněné téma mé práce vzniklo v rámci mé praxe. Více jak rok a půl jsem docházela na praxi do DpS v Chomutově. Věková skupina seniorů pro mne v mnoha ohledech byla velkou neznámou, tudíž jsem chtěla prohloubit své znalosti a zároveň díky této práci přiblížit danou tematiku také laické veřejnosti.

Práce je členěna do čtyř kapitol. První čtyři kapitoly se zaměřují na teoretické zpracování zvoleného tématu. V první kapitole se věnuji definici stáří a stárnutí, změnami a poruchami ve stáří, lidskými potřebami ve stáří a na závěr péči o seniory v ČR. V druhé kapitole se detailně věnuji metodám sociální práce se seniory, komunikaci s nimi, kritickými body v sociální práci s touto věkovou skupinou a v neposlední řadě se také věnuji činnosti a osobnosti sociálního pracovníka. Ve třetí kapitole se ve zkratce věnuji vánočním svátkům v ČR.

Poslední, čtvrtá kapitola je věnována výzkumné sondě. Skupinu participantů představují senioři žijící ve vybraném domově a jeho zaměstnanci. V rámci výzkumné

sondy byly využity metody polostrukturovaného rozhovoru a dotazníků. Cílem výzkumné sondy je zmapovat prožívání vánočních svátků u seniorů, identifikace zvyků a tradic v rámci DpS, specifikace některých faktorů, které výrazně ovlivňují prožívání vánočních svátků a v neposlední řadě je cílem této sondy zjistit subjektivní vnímání spokojenosti seniorů ve vybraném DpS.

1 INSTITUCIONALIZACE STÁŘÍ

Stáří a stárnutí je v současné době velmi aktuální téma. Celosvětová populace stárne, a tudíž přibývá starých lidí, kteří potřebují zdravotní, sociální či institucionální péči. Zvýšení počtu těchto jedinců, kteří potřebují specializovanou péči, přivádí společnost a její zdravotní systém na pokraj jejich možností. Je tedy nezbytné, aby každý odborný pracovník, který přichází do styku se starým člověkem, respektoval obecné zvláštnosti stáří a měl alespoň základní znalosti z gerontologie. Gerontologie je nauka o stáří a stárnutí. Toto označení pochází z řeckého „gerón“, což znamená starý člověk a „logos“ nauka. Gerontologii považujeme za integrovaný vědní obor, který využívá poznatky z různých vědeckých disciplín. (Pacovský, 1981, s. 13). Avšak i sami staří lidé jsou postaveni před nové a neznámé úkoly či situace. Doba odchodu do důchodu a doba od odchodu dětí z rodiny se prodlužuje a domnívám se, že je téměř nezbytné, aby si tito jedinci stanovili své nové životní cíle a změnili své sociální aktivity.

I přesto, že staří lidé v současné době představují významnou společenskou skupinu, neodráží se tento fakt v kultuře společnosti. Náš život a naši kulturu ovlivňuje spíše tzv. kultura mládeže. Je tím myšlen fakt, že zdraví, mládež a výkon je v současné společnosti velmi oceňován. Naproti tomu stáří je spojováno s nemocemi, ztrátou a umíráním. (Rahn, Mahnkopf, s. 449)

1.1 Definice stáří a stárnutí

V odborné literatuře se nachází nezměrné množství definic stáří a stárnutí. Uvedu zde proto jen výběr z těchto definic. Žádnou z těchto definic bych však neoznačila jako absolutní či jedinou správnou, neboť se vzájemně prolínají.

Sociologický slovník definuje stáří jako poslední životní fázi, která nejčastěji nastává po ukončení ekonomické činnosti a je provázena fyzickými a duševními změnami. Tuto fázi nelze vymezit pouze věkem. Často se objevuje také sociální izolovanost a snížená adaptabilita. (Jandourek, 2007, s. 237.)

Pacovský (1981, s. 57) říká, že stáří a stárnutí je konečná etapa přirozeného vývojového procesu individua. „*Stárnutí a stáří je specifický biologický proces, který je charakterizován tím, že je dlouhodobě nakódován, je nevratný, neopakuje se, jeho povaha je různá, zanechává trvalé stopy. Jeho rozvoj se řídí druhově specifickým časovým zákonem. Podléhá formativním vlivům prostředí.*“ Jinak řečeno stáří a stárnutí se vyznačuje určitými morfologickými a funkčními změnami v anatomii a fyziologii. Jedná se o proces disociovaný, dezintegrovaný a asynchronní. V oblasti stárnutí jsou velké interindividuální rozdíly – každý stárne jinak. Mezi významné charakteristiky stárnutí patří funkční změny. Typická je regrese a involuce některých struktur a funkcí.

Langmeier uvádí, že pojem stáří je nejčastěji chápán jako souhrn změn ve struktuře a funkcích organismu, které se projevují zvýšenou zranitelností a určitým poklesem výkonnosti jedince. Stárnutí je tedy jakýmsi součtem určitých změn organismu za určitý čas. (Langmeier, Krejčířová, 2006 s. 184)

Křivohlavý (2002, s. 136) o starších lidech mluví jako o lidech třetího věku (první věk dítěte, druhý věk dospělosti). Jsou to jedinci, kteří se v určitém směru odlišují od lidí ve věku dospělém. Stáří a stárnutí označuje jako proces, kdy je člověk včleněn do celkového životního děje člověka. Stárnutí nepřichází naráz a neočekávaně. Jedná se o plynulý proces, který probíhá celý život člověka.

Ian Stuart-Hamilton (2012, s. 15) ve své knize „The psychology of ageing“ mluví mimo jiné o věku jako takovém a jeho vlivu na posuzování našeho stáří. Uvádí, že náš věk, určujeme našimi lety, tedy jinak řečeno tím, kolikrát se Země od našeho narození otočila kolem slunce. Toto měřítko tzv. choronologického věku však nelze brát jako spolehlivý zdroj informací. Jako důvod uvádí fakt, že lidé stejného chronologického věku, jsou v odlišné fyzické či mentální kondici. Čím je člověk starší, tím více se také tento rozdíl prohlubuje. Je tedy důležité zaměřit se na více faktorů, než pouze na věk.

Kalvach (2006, s. 7) stáří popisuje jako pozdní fáze ontogeneze. V rámci těchto fází se objevuje souhrn involučních změn spojených se zhoršováním odolnosti organismu. Dále je snížena adaptabilita a to ve smyslu biologickém i psychosociálním.

Podle Vágnerové (2007, s. 299) je stáří poslední etapou života, která přináší nadhled, moudrost a pocit naplnění, ale také úbytek energie a jistou proměnu osobnosti.

Jedná se podle ní o období relativní svobody, ale i dobu nevyhnutelných ztrát ve všech oblastech.

Dle Haškovcové (2010, s. 10) je stáří jak závěrečnou etapou života, tak je v jistém smyslu v našem životě přítomno od jeho počátku. Upozorňuje ovšem, že o kvalitě našeho stáří spolurozhodujeme celý život.

I přes to, že projevy stáří jsou velmi individuální záležitostí, můžeme identifikovat základní společná specifika stáří:

- Stárnutí a stáří má svou anatomii a fyziologii, vyznačuje se morfológickými i funkčními změnami. Platí, že změna struktury má vliv na změnu funkce.
- Stárnutí je proces disociovaný, dezintegrovaný a asynchronní. Morfológické a funkční změny nastávají v ontogenetickém vývoji jedince v různou dobu a probíhají různou rychlostí. Jednotlivé orgány, ani části jednotlivých orgánů nestárnou stejně rychle.
- Stárnutí je proces, probíhající u každého jedince velmi individuálně. Mezi stárnutím jednotlivých jedinců mohou být značné rozdíly – každý stárne jinak. Dále také je důležitý fakt, že kalendářní věk nemusí odpovídat věku funkčnímu.
- Pro stárnutí jsou charakteristické funkční změny. Typický je úbytek struktur a funkcí a jejich involuce a regrese. Avšak některé vlastnosti organismu se s věkem nemění či se dokonce zlepšují (např. tvorba a výdej katecholaminů).
- Z důvodu nerovnováhy v homeostatických mechanismech dochází ve stáří ke snižování adaptační schopnosti. Starý člověk si vytváří nové a kvalitativně jiné homeostatické mechanismy, na základě kterých si udržuje rovnováhu, avšak na jiné než původní úrovni. (Pacovský, 1981, s. 57-63)

Tyto definice a většinový pohled na stáří či stárnutí, vyznívají spíše negativně. Je však důležité uvědomit si, že stáří a stárnutí je velmi individuální záležitost, a že se stářím se mohou pojít také pozitivní změny a pokud budeme ke starým lidem přistupovat s úctou, mohou nám předat mnoho z jejich zkušeností a vzpomínek.

1.1.1 Věk a členění věkových skupin

Jedna z důležitých charakteristik člověka je jeho věk. Přesto je věk veličina, kterou nelze snadno stanovit. **Kalendářní** či chronologický a matriční věk je dán datem narození, avšak z hlediska biologického je tento údaj označován jako nespolehlivý. **Funkční** nebo také biologický věk označuje skutečný funkční potenciál jedince. Sledujeme tedy biologické změny v procesu stárnutí organismu. Tento věk často nemusí být v souladu s věkem kalendářním. Dále máme věk **produkční**, toto označení se nejčastěji užívá pro klasifikaci ekonomické produktivity. Po tomto období následuje věk poprodukční (důchodový). Mezi další diagnostické kritérium lze uvést věk **sociální**. Tímto termínem označujeme měnící se životní styl jedinců, jeho znaky a vztahy v různých obdobích života. Pokud se životní styl jedince neliší od života jeho vrstevníků, shoduje se také jeho sociální věk s věkem chronologickým. (Pacovský, 1981, s. 15)

Jak již bylo zmíněno výše, každý jedinec stárne jinak. Je tedy obtížné přesně vymezit, kdy samotné stáří začíná či jak se toto období dělí. Proces stárnutí probíhá již od narození a vždy probíhá diskontinuitně. I přes tuto rozmanitost Světová zdravotnická organizace uvádí základní klasifikaci vyššího věku. Podle té, se dělí na tato období:

- 45-59 let – střední / zralý věk,
- 60-74 let – vyšší věk /rané stáří,
- 75-89 let – stařecký věk / senium (vlastní stáří),
- 90 let a výše – dlouhověkost. (Haškovcová, 2004, s. 10)

Vybrala jsem toto dělení, avšak v odborné literatuře lze najít mnoho dělení/ členění na menší charakteristické či věkové úseky. V dnešní době se vše výrazně mění a to i pohled na stárnutí a stáří. Jako jednu ze změn moderní doby lze uvést určité rozvolnění ostrých hranic mezi jednotlivými etapami a jejich průběžné prolínání. K této změně dozajista přispívá skutečnost, že žijeme v době neustálých změn, kdy tradice přestává hrát tak důležitou roli. Je ovšem otázkou, zda jsou tyto změny dobré či špatné. (Haškovcová, 2010, s. 16)

Stárnutí je zákonitý a fyziologický proces, kterému se žádná živá bytost nevyhne. Avšak je nutné zmínit, že stárnutí a stáří není nemoc, je to přirozený proces.

1.2 Vybrané změny a poruchy ve stáří

Ve stáří probíhá u člověka celá řada změn. Jedná se o změny v oblasti tělesné, psychické a sociální. Tyto oblasti jsou vzájemně propojené a v návaznosti na tyto změny je nutné hledat nový způsob života. Reakce stárnoucího člověka na tyto změny a způsob jakým se s nimi vyrovnává, bývá ovlivněn několika faktory. Jsou tím myšleny především osobností předpoklady, zkušenosti jedince, ale také výchova, vzdělání a prostředí, ve kterém jedinec žije. (Malíková, 2010, s. 18)

1.2.1 Tělesné změny

Můžeme definovat řadu tělesných změn, které stárnutí nevyhnutelně doprovází. Některé tyto změny probíhají pozvolna a jiné se projeví naopak výrazně rychle. Dle Venglářové (2007, s. 12) probíhají ve stáří především tyto změny:

- Změny ve vzhledu,
- úbytek svalové hmoty a celkově vitální kapacity,
- změny v termoregulaci,
- změny v činnosti smyslů (rychlost reflexů na jednoduché akustické a vizuální podněty),
- degenerativní změny kloubů,
- změny oběhového systému,
- změny trávicího systému (trávení, vyprazdňování),
- častější nucení k vylučování moči,
- změny v sexuální aktivitě.

Všechny tělesné změny, které ve stáří probíhají, mají vliv na vzhled i chování seniora. S těmito změnami úzce souvisí změny v psychickém vývoji jedinců. (Dvořáčková, 2012, s. 12)

1.2.2 Psychické změny

Stáří a stárnutí bývá často spojeno s jistou psychickou involucí. Myslí se tím změna osobnosti, proměna subjektivního prožívání a také způsobu chování při řešení problematických situací. Dále také dochází ke změnám v kognitivních funkcích. V tomto období se také mohou projevovat jisté negativní vlastnosti – jinak řečeno se do popředí dostávají negativní vlastnosti osobnosti. Venglářová (2007, s. 12) uvádí tyto hlavní psychické změny:

- Zhoršování paměti – spojené s obtížnějším osvojováním nového,
- nedůvěřivost,
- snížená sebedůvěra,
- zvýšená míra sugestibility,
- emoční labilita,
- změny ve vnímání,
- zhoršení úsudku.

Další charakteristický obraz psychiky seniorů uvádí Jedlička (1991, s. 14-15). Rozděluje psychické změny na tři skupiny:

- Psychické změny sestupné povahy – zde jako hlavní uvádí pokles elánu, vitality a zpomalení psychomotorického tempa. Dále také uvádí jisté snížení výbavnosti, všípivosti či pozornosti a v neposlední řadě také schopnost navazovat a udržovat vztahy.
- Psychické změny vzestupné povahy – zde se projevuje zvýšená tolerance k druhým, zvýšení vytrvalosti a také trpělivosti.
- Psychické funkce, na které stárnutí nemá vliv – intelekt, slovní zásoba a také jazykové znalosti.

Pro stáří je úbytek řady duševních funkcí přirozený. Tento úbytek nastává pozvolna, v některých složkách již v období středního věku dospělosti. Tyto změny probíhají v důsledku změn v centrální nervové soustavě, dále také v důsledku změn ve smyslových orgánech, pohybovém ústrojí a změn v činnosti žláz. (Dvořáčková, 2012, s. 13)

Tyto psychické vlastnosti ve spojení se změnami sociálními seniorům snižují schopnost adaptace na nové prostředí. Jak již bylo výše uvedeno, stáří není spojeno pouze s negativním vývojem a změnami. Dá se také říci, že mnoho lidí ve stáří je naopak moudřejších, laskavějších, méně soutěživých, atp.

1.2.3 Sociální změny

Starší lidé řeší mnoho sociálních problémů. Venglářová (2007, s. 12) uvádí tyto hlavní sociální změny:

- Odchod do důchodu,
- nutnost změny životního stylu, životní role,
- stěhování,
- ztráta blízkých lidí a s tím často související osamělost,
- finanční obtíže.

Postoj společnosti ke stáří či stárnutí se vyvíjí a mění. V současné době společnost celý život člověka vede k nezávislosti. V tomto období však jedinec velmi často odchází na tzv. odpočinek/je penzionován a dochází ke změně, kdy člověk ztrácí svou roli a dostává se do situace závislosti. Dále také v závislosti na věku vzrůstá pravděpodobnost, že v tomto období bude jedinec odkázán na pomoc druhých v důsledku závažného onemocnění. V souvislosti s těmito změnami je důležité posoudit, jaká by měla být podpora a forma péče v případě nutnosti, tak aby jedinci byla co nejvíce ku prospěchu – tedy, aby byla zachována co největší míra samostatnosti a spokojenosti jedince. (Dvořáčková, 2012, s. 13-14, Rahn, 2000, s. 450)

1.2.4 Psychická onemocnění ve stáří

Žádné z psychických onemocnění není bezvýhradně spojeno se stářím. Některá onemocnění jsou v tomto životním období častější, především demence, jiná jsou naopak vzácnější nebo se projevují v mírnější formě (schizofrenie). Kromě demence se ve stáří

nejčastěji vyskytují také deprese a poruchy nálad. Dále se můžeme setkat se stavy zmatenosti – delirii. Vzácné nejsou ani stavy závislosti na návykových látkách, a to nejčastěji na lécích proti bolesti, hypnotikách a na alkoholu. (Rahn, 2000, s. 452, Jirák, 2009, s. 137)

Mezi starými lidmi je u ¼ diagnostikováno psychické onemocnění. Tento počet psychických onemocnění je ovlivněn především vysokým výskytem demencí ve stáří. Demence je často označována jako „nemoc stáří“, pouze v nepatrném množství se vyskytuje u jedinců mladších 65 let. Mezi 45. a 54. rokem demencí trpí pouze 0,025 % populace. Avšak mezi 65. a 70. rokem života je to již 2,5% a každých dalších pět let se toto procento zdvojnásobuje. Jinak řečeno, mezi jedinci staršími než 85 let trpí demencí každý pátý. (Rahn, 2000, s. 452, Buijssen, 2005, s. 17).

Z důvodu narůstajícího množství psychicky nemocných starých lidí, se tedy můžeme v současné době setkat s nedostatkem vhodných pečovatelských zařízení, která by na tuto specifickou skupinu byla vybavena. Je ovšem otázkou, zda je nutné otevírat specializovaná zařízení, či zda se mají již existující zařízení otevřít i pro tuto specifickou klientelu. (Rahn, 2000, s. 452-453)

1.3 Lidské potřeby ve stáří

Téma lidské potřeby, či jejich uspokojení a neuspokojení je v odborné literatuře často spojováno s kvalitou života. Je totiž zřejmé, že správná identifikace a následné uspokojování zjištěných potřeb výrazným způsobem ovlivňuje prožívání stáří. (Příbyl, 2015, s. 31)

Obecně potřebu charakterizujeme jako projev nějakého nedostatku, jehož odstranění je žádoucí. Uspokojení či neuspokojení potřeb velmi ovlivňuje psychickou činnost člověka a zásadně se podílí na tvorbě určitých vzorců chování. Potřeby jsou základním motivem k udržení rovnováhy, a to nejen rovnováhy uvnitř organismu, ale také k udržení rovnováhy mezi člověkem a prostředím. Potřeby mají svůj význam pro orientaci člověka v prostředí, pomáhají jedinci prostředí měnit. Potřebu lze rovněž označit jako určitou hnací sílu, která

nás směřuje, posouvá nás k jiným lidem, předmětům a činnostem. Je ovšem nutné si uvědomit, že způsob jakým své potřeby vyjadřujeme a uspokojujeme je individuální záležitostí. U každého jedince se tak motivované chování projevuje jinak. (Příbyl, 2015, s. 31)

Můžeme říci, že všichni lidé mají základní potřeby stejné, avšak v průběhu života tyto potřeby doznávají určité změny a to jak z hlediska kvantity, tak i kvality, mění se také množství i priority jednotlivých potřeb.(Příbyl, 2015, s 32)

Je tedy zřejmé, že změny nastávají také v průběhu stáří. Mění se mnohé potřeby ať už biologické či psychické. Konkrétně dochází ke změnám v rámci jejich významu pro konkrétní osobu, dále se také mění jejich zaměření či preferovaný způsob uspokojování. Stáří je charakteristické poklesem potřeby nových podnětů či ochoty jisté nevyhnutelné změny akceptovat. Dále jsou potřeby v tomto věku charakteristické vzestupem důrazu na jistotu a stabilitu. V závislosti na zhoršení některých fyzických i psychických kompetencí a přibývajícím vědomím jistého ubývání soběstačnosti, jsou často starší lidé nuceni zabývat se více sami sebou a zaměřit se na své vlastní potřeby, protože leccos už není samozřejmostí, ale naopak vyžaduje větší úsilí či dokonce pomoc někoho jiného. (Vágnerová, 2007, s. 344)

Dle Vágnerové (2007, s. 344-347) můžeme uvést tyto základní lidské potřeby a jejich specifika ve stáří:

- **Potřeba stimulace a otevřenost novým zkušenostem.** Potřeba stimulace bývá snížena. Větší intenzita podnětů starší jedince může dráždit a unavovat či dokonce vyvolávat pocity nejistoty a dezorientace. Senioři proto dávají přednost klidnějšímu stereotypu. Je ovšem velmi důležité, aby jedincům na základě jejich individuality, byl umožněn přiměřený přísun podnětů, které by je aktivizovaly a informovaly o dění v jejich okolí. V případě přílišné izolace od okolí či úplné eliminace nových podnětů dochází až k psychické stagnaci.
- **Potřeba sociálního kontaktu.** Kontakt s lidmi je důležitý v každém období života, musí však být přiměřený z hlediska kvality a kvantity. Starší lidé potřebují jistou míru sociálních podnětů, ale zároveň také své soukromí. Senioři preferují kontakty s lidmi, které znají. Ti posilují jejich pocit jistoty a

zároveň je příliš nezatežují, protože ví, co od nich očekávat. Problém ovšem je, že počet těchto lidí se zmenšuje a člověk se poté může cítit osamělý (pocit prázdnoty a osamělosti bývá častým jevem ve stáří). Starší lidé vyhledávají kontakty spíše se stejně starou věkovou skupinou. Mladším generacím vždy nerozumí, jejich zájmy a cíle jsou jim cizí, což podporuje jistou generační sounáležitost a solidaritu s jejich vrstevníky. Tento vzájemný pocit porozumění je pro seniory důležitý.

- **Potřeba citové jistoty a bezpečí.** Tato potřeba bývá ve stáří intenzivnější. Jistota a bezpečí mají mnohem větší hodnotu, protože si uvědomují ubývání svých sil a schopností, které dříve byly samozřejmostí. Starší lidé bývají opatrnější, vyhýbají se nejen reálným, ale také hypoteticky nepříjemným situacím či nebezpečí. Ve stáří roste také potřeba pozitivních podnětů, jisté akceptace a ocenění ze strany jejich blízkého okolí. Mají tendenci chovat se tak, jak by si přáli, aby se ostatní chovali k nim, a očekávají jejich vcítění a stejně ohleduplné jednání. Ve stáří mají lidé potřebu jistoty, že někam patří, že jsou součástí určité sociální skupiny. A v neposlední řadě také mají potřebu pocitu jisté psychické blízkosti i tělesné blízkosti. Potřebují pochopení, sdílení, dotyky či bezprostřední blízkost (nemusí mít erotický charakter).
- **Potřeba seberealizace.** Jedna z potřeb, která bývá ve stáří hůře uspokojována a její význam také postupně klesá či se způsob jejího uspokojování mění. Role důchodce může být často brána jako bezvýznamná a může vést k rezignaci a pocitům méněcennosti. Tyto pocity se mnozí senioři snaží kompenzovat jinými aktivitami nebo se snaží zdůrazňovat minulé výkony. Potřeba seberealizace je tak saturována alespoň symbolicky. Seberealizace souvisí ve stáří s autonomií, s udržením určité míry svobody rozhodování o sobě a svém životě. Udržení autonomie je nepřímo úměrné nárůstu závislosti. Závislost může snižovat sebeúctu, bývá často prožívána jako frustrující a stresující. Naopak uznání a ocenění od okolí přispívá k uchování přijatelné sebeúcty a do určité míry kompenzuje potřebu seberealizace. Velmi důležitý je také pocit užitečnosti. Je tedy zřejmé, že potřeba seberealizace se ve stáří uspokojuje především nepřímo, prostřednictvím identifikace s blízkým člověkem či vzpomínáním na minulé výkony. Avšak mnozí starší lidé již potřebu

seberealizace nemají, nepotřebují si nic dokazovat, protože na své ambice již rezignovali.

- **Potřeba otevřené budoucnosti a naděje.** Starší lidé mívají strach z nemoci, z opuštěnosti a bezmocnosti. Představa své vlastní budoucnosti bývá založena na určitém kompromisu, kdy je důraz kladen na zachování vlastní soběstačnosti a sebeúcty. Je důležité, aby člověk přijal nevyhnutelnost vlastní smrti a naučil se těšit existencí zachovaných hodnot, ať už v podobě svých potomků a vnoučat či jiných. Ač se jedná o velmi obtížný úkol, je důležité, aby se člověk v tomto životním období vyrovnal se změnou smyslu vlastního života.

Naplnění těchto potřeb je zásadní pro subjektivní pocit kvality života. Cílem sociální péče o tuto věkovou skupinu tedy je, aby byly výše zmíněné potřeby v co největší míře uspokojovány. Je ovšem otázkou, zda se tak v praxi děje, či zda je to v některých zařízeních či typech péče vůbec reálné.

1.4 Péče o seniory v ČR

Současné formy péče o seniory jsou realizovány v rodině a v rámci zdravotnických a sociálních služeb. Zdravotní a sociální péči od sebe není možné oddělovat. V praxi jsou velmi často zdravotní obtíže doprovázeny sociálními problémy a naopak. V současné době také významně stoupá úloha dobrovolnictví či církevních iniciativ. (Haškovcová, 2004, s. 42, Hrozenská, 2013, s. 60)

V ČR se model poskytování péče nesoběstačným jedincům opírá o tradiční model, tj. předpokládá, že se o zajištění potřeb těmito osobám primárně postará rodina. Do státní služby nastupují pouze tehdy, pokud jedinec rodinu nemá, či rodina péči nezvládá. Stejná pravidla platí pro nástup do pobytových zařízení. Tyto služby mohou využít senioři, kteří jsou natolik nesoběstační, že nemohou žít ve svém původním prostředí, a péče ze strany jejich rodinných příslušníků je nedostatečná či úplně chybí. Pro udržení tohoto systému je

nezbytné, aby byla dostatečná nabídka služeb, které mohou rodinu dočasně doplnit či nahradit a podporovat tak život seniora v přirozeném prostředí. (Hrozenská, 2013, s. 60)

Současný systém péče o seniory má značné nedostatky. Neujasněná koncepce, problematické financování, malá ochota praktických lékařů k návštěvní službě a další nedostatky jsou alarmující, zejména s ohledem na stárnutí populace a očekávanou stoupající potřebu nejrůznějších typů péče. Aktuálně především chybí provázanost jednotlivých typů zdravotnické péče a transparentní návaznost na sociální služby. (Haškovcová, 2010, s. 230)

1.4.1 Rodina a možnosti péče o seniory

Současná rodina je velmi křehká. Je založena především na citových vazbách, ekonomické důvody k svatbě či soužití již nejsou na prvním místě. Nukleární rodina žije samostatně a staří lidé si přejí zachovat samostatný způsob života. Dochází tedy k tzv. atomizaci rodiny (každý bydlí ve svém) a vzniká v rámci rodiny tzv. intimita na dálku. Soužití více generací je tedy v dnešní době spíše výjimečné. (Haškovcová, 2004, s. 42)

Nicméně v České republice rodinná a sousedská péče pokrývá 70-80% potřeb starých a nemocných jedinců. Z výsledků výzkumu SHARE vyplývá, že Česká republika patří mezi země s nejvyšším podílem neformální péče v Evropě. Intermitentní péče o starého člověka, probíhající pravidelně, většinou nepůsobí rodině problémy. Avšak dlouhodobá či dokonce trvalá péče je v současné době pro většinu rodin nad jejich možnosti. Překážky jsou četné: nevyhovující a malé bydlení, vysoká zaměstnanost žen (častější péče ze strany žen) a nemožnost z ekonomických důvodů toto zaměstnání opustit z důvodu péče o osobu blízkou. (Dudová, 2015, s. 33-37, Haškovcová, 2004, s. 43)

Tato péče je velmi náročná. Základem je rodina, která musí být ochotna a schopna se postarat. S narůstajícím věkem a nemocí seniora, narůstají i nároky na rodinu. Pokud rodinní příslušníci na narůstající potřeby již nestačí, neměli by váhat s žádostí o pomoc odborníky – např. agentury domácí péče či pečovatelské služby. Je ovšem nutné, aby byla věnována pozornost a pomoc nejen seniorům, ale také těm co pečují. Dle Haškovcové (2004, s. 43) je v rámci této pomoci podporován např. rozvoj tzv. respitní péče formou

parciálních hospitalizací v sektoru sociální péče a v nestátních zařízeních. Jedná se o krátkodobou pomoc kvalifikovaného zařízení, kdy na dobu určitou toto zařízení převezme péči o osobu dlouhodobě nemocnou. Důvodem této pomoci je určitý oddech rodiny. Tato péče je však většinou hrazena ze strany rodiny.

Mimo již známé zdravotní či sociální péče se v současné době velmi rozvíjí mnohé další typy pomoci: např. systémy domácí péče (home care viz podkapitola zdravotní péče) a nejrůznější typy seniorské sousedské výpomoci. Je tedy mnoho možností jak se o dnešní seniory postarat a pomoci jim zachovat co nejvíce z jejich dosavadního života.

1.4.2 Zdravotní péče o seniory

V posledních letech dochází k tzv. geriatrizaci zdravotní péče o seniory. Staří a nemocní tedy v současné době využívají všech služeb zdravotnických zařízení a všech dostupných lékařských oborů. Jak již bylo zmíněno, v gerontologii je neoddelitelná péče zdravotní od péče sociální. Každý zdravotník by se tedy měl seznámit se základní metodikou sociální práce a umět jí v praxi použít. Účinnou metodou práce je spolupráce zdravotníků s nestátním (dobrovolným) sektorem. (Pacovský, 1981, s. 240-241)

Základem zdravotní péče je péče primární, kterou poskytuje praktický lékař. Ten by měl spolupracovat jak s rodinou, tak s ostatními složkami primární péče, např. s domácí ošetrovatelskou péčí, pečovatelskou službou a jinými neziskovými organizacemi. Domácí ošetrovatelská péče je poskytována na základě vyšetření a doporučení praktického lékaře a za určitých podmínek je plně hrazena z prostředků zdravotního pojištění. Tento typ péče je zajištěn různými agenturami a to státními, charitativními či soukromými. Jedna z podmínek domácí péče je, aby zdravotní stav seniora byl stabilizovaný a také aby domácí prostředí umožňovalo poskytovat tuto péči. Mezi typické úkoly domácí péče patří ošetřování chronických ran, aplikace inzulínu, poskytování fyzioterapie a poradenství o kompenzačních pomůckách. Možnost zapůjčení ošetrovatelských, rehabilitačních a kompenzačních pomůcek je pro rodinu významná pomoc v péči o seniora či nemocného člena rodiny. Bez této pomoci by často domácí péče nebyla možná. V případě potřeby poskytují zdravotní péči ambulantní specialisté. (Hrozenská, 2013, s. 60-61)

V rámci specifických forem péče o seniory se setkáváme s tzv. akutními a chronickými lůžky. Akutní lůžka jsou vysoce specializovaná a drahá, je tedy logické, že pokud je to možné, jsou nemocní následně doléčováni či ošetřováni jinde. Avšak počet geriatrických či ošetrovatelských lůžek je citelný nedostatek. Tento nedostatek je častou příčinou toho, že mnoho pacientů seniorů zabírá akutní lůžka nebo jsou odmítáni. Častý je též výskyt tzv. „ping pongové“ strategie, kdy jednotlivá zdravotnická či sociální zařízení neustále vzájemně přeposílají klienta z jednoho zařízení do druhého. (Haškovcová, 2004, s. 44)

V současném systému péče je tedy nutné nastavit určité změny. Ostatně již na Vídeňském sympoziu o stárnutí a stáří v roce 1982 byla navržena základní strategie těchto změn. Je označována jako 4 x D.

- **Demedicalizace** – komplexní zajištění péče u starých lidí nevyřeší pouze medicína. Péče o staré a nemocné občany musí být přenesena také do ambulantního režimu zdravotnických i sociálních.
- **Deinstitutionalizace** – péče o staré a nemocné jedince nemůže být realizována pouze péčí na lůžku, tedy v institucích. Je nutné podpořit starající se rodiny a rozvinout domácí a komunitní formy péče.
- **Deprofesionalizace** – o starého člověka se určitým způsobem může postarat každý. Ten, kdo je ochoten a schopen se podílet na péči o staré a nemocné má být do této péče zapojen.
- **Deresortizace** – každý může něco udělat pro seniorskou populaci. Zdraví a ekonomicky aktivní lidé by měli znát potřeby starých spoluobčanů, aby jim mohli v rámci možností pomoci. (Haškovcová, 2004, s. 45)

Na závěr této kapitoly je důležité se více do detailu zmínit o službě „**Home care**“. Tento druh služby je definován jako domácí odborná zdravotní péče, kterou provádějí především zkušené zdravotní sestry. Tento model je v zahraničí velmi populární a mají s ním dobré zkušenosti, proto byl tento systém zaveden také u nás. Obsah či zaměření této služby do jisté míry odpovídá dřívějšímu modelu péče, který v domácnostech seniorů zajišťovaly geriatrické sestry. Nynější home care však pečuje o potřebné občany všech věkových kategorií. I přes to klienti 65+ tvoří až 75% všech jedinců, kterým se pracovníci home care věnují. V ČR existuje Asociace domácí péče, která sdružuje jednotlivé

Agentury domácí péče. V současné době je v České republice více než 450 agentur domácí péče a jejich počet neustále roste. Je potěšitelné, že také v rámci nestátního sektoru postupně došlo k rozvoji nabídky celé řady zdravotnických služeb pro seniory. (Haškovcová, 2010, s. 231)

V praxi bývá velmi často tato domácí odborná péče kombinována s domácí laickou péčí. Domácí péče je určena pacientům, u nichž není nutný pobyt v nemocnici a současně již nestačí pouze péče rodiny. Služba home care je hrazena zdravotní pojišťovnou v rozsahu 3 hodiny denně. Domácí péče je v dnešní době podporována z několika důvodů: udržuje rodinu pohromadě, senior či nemocný může zůstat ve svém přirozeném prostředí, kde cítí lépe a rychleji se uzdravuje. Díky pobytu doma se zlepšuje také psychický stav nemocných a zamezuje se nepříznivým dopadům hospitalizace. Snižují se náklady na zdravotní péči, je však třeba dodat, že domácí péče je sice levnější, ale nelze jí označit za levnou. (Haškovcová, 2004, s. 46)

1.4.3 Sociální péče o seniory

V širším pojetí jsou sociální služby poskytovány všem společensky znevýhodněným jedincům, a to s cílem v maximální možné míře zlepšit kvalitu jejich života. Sociální služby zohledňují jak osobu a individualitu uživatele, tak jeho rodinu. V rámci sociálních služeb je poskytována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při prosazování práv a zájmů klienta. Jedním z cílů sociálních služeb bývá podporovat rozvoj nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti jedince. Konkrétně je vyvíjena snaha o jeho návrat do domácího prostředí a obnovení nebo zachování původního životního stylu. V rámci poskytování pomoci a podpory klientovi je kladen důraz na zachování lidských práv a lidské důstojnosti. V současnosti je snaha, aby byl v rámci sociálních služeb každému jedinci sestavován individuální plán na základě jeho potřeb. Sociální péče by měla na klienty působit aktivně. Dále by měla podporovat rozvoj jejich samostatnosti a motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, ale k jejich rozvoji či zachování současných schopností a dále by měla posilovat jejich sociální

začleňování. Někteří odborníci se dokonce domnívají, že setrvání seniora trvale závislého na pomoci druhé osoby v přirozeném prostředí, je závislé na tom, jak dobře fungují sociální služby. (Hrozenská, 2013, s. 61-62)

Formy poskytování sociálních služeb dělíme na služby pobytové, ambulantní a terénní. Jak vyplývá z názvu, pobytové služby se pojí s ubytováním v zařízeních sociálních služeb. Ambulantní služby jsou služby, za kterými osoba dochází či je doprovázena do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování. Terénní služby jsou poskytovány v přirozeném prostředí klientů. Nejrozšířenější terénní službou je pečovatelská služba. (Hrozenská, 2013, s. 62)

V zákoně o sociálních službách se nachází vymezení zařízení sociálních služeb. Jedná se zejména o centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem. V tomto zákoně můžeme také nalézt definici základních činností, které ke každé sociální službě náleží.

Matoušek (2007, s. 89-92) ve své publikaci uvádí, že v systému sociálních služeb pro seniory chybí depistáž, neboli cílené vyhledávání seniorů, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením. V návaznosti na problematiku současné společnosti chybí také terénní služby zaměřené na týrání, zanedbávání a špatné zacházení se seniory.

Základní činností v sociálních službách, je ovšem především sociální poradenství. Toto poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb. Poskytovatelé sociálních služeb jsou vždy povinni tuto činnost zajistit. (Zákon 108/2006, paragraf 37). Dále se ovšem také můžeme setkat s odborným sociálním poradenstvím.

V současné době v systému sociálních služeb dochází k výrazné transformaci, a to v oblasti organizační i obsahové. Odpovědnost za sociální služby se přenáší z pozice státu na jednotlivce, obce/komunity, kraje a občanské společnosti. Povinnosti a svůj díl odpovědnosti u všech uvedených účastníků můžeme najít v tzv. Bílé knize sociálních služeb. (Malíková, 2011, 30-31)

Výhody i nevýhody dlouhodobé ústavní péče jsou známé. Je třeba zdůraznit, že domovy důchodců i další typy sociálních ústavů jsou nedílnou součástí péče o staré lidi,

nemělo by se však jednat o převažující styl péče, jejich charakter by měl být spíše doplňkový. V současnosti je kladen důraz na rozvoj terénní a domácí péče. Mnohé nestátní a neziskové organizace, stejně tak jako církevní organizace se o to již aktivně snaží. (Haškovcová, 2004, s. 47)

1.4.4 Pobytová zařízení pro seniory

Kombinací pečovatelské služby a pobytového zařízení vznikají **domy s pečovatelskou službou**. Tyto pečovatelské služby se zřizují na podkladu jisté výhodnosti zřízení péče pro větší množství klientů soustředěných v jednom místě a zároveň jako možnost řešení často nevyhovujícího bydlení seniorů či těžce zdravotně postižených osob. Výhodou tohoto soustředění příjemců péče v domovech je neustálá přítomnost pečovatelky. (Hrozenská, 2013, s. 64)

Domovy pro seniory jsou typickým pobytovým zařízením pro seniory. Zde jsou poskytovány pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost a to především z důvodu věku.

Domovy se zvláštním režimem. V těchto domovech se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách a osobám se stařeckou, Alzheimerovou a ostatními typy demencí.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc. (zákon 108/2006 paragraf 48, 49, 50)

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče. Ve zdravotnických zařízeních ústavní péče se poskytují pobytové sociální služby osobám, které již nevyžadují lůžkovou péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny se obejít bez pomoci jiné fyzické osoby a nemohou být proto propuštěny ze zdravotnického zařízení lůžkové péče do doby než je jim zabezpečena jiná pomoc. (zákon 108/2006 paragraf 48, 49, 50)

2 MOŽNOSTI A MEZE SOCIÁLNÍ PRÁCE SE SKUPINOU SENIORŮ ŽIJÍCÍ V DOMOVĚ DŮCHODCŮ

Celá řada odborníků se pokusila vymezit obsah, pojetí a cíle sociální práce, avšak pouze některé z navržených definic skutečně posloužili k vymezení profesionálního pole sociální práce. Určité nejasnosti týkající se povahy, účelu i kompetencí sociální práce nadále přetrvávají ve světě i v Čechách. (Matoušek, 2001, s. 183)

Mark Doel (2012, s. 7) uvádí jako základní definici toto: sociální práce je stejně tak akademická, vědecká disciplína jako praktická odborná činnost. Je to mladá disciplína, která byla dlouhou dobu zaštiťována zejména sociologií, psychologii, sociální politikou a sociální správou.

V současnosti se sociální práce snaží dosáhnout zmírnění chudoby, odstranění různých forem sociálního vyloučení a předcházet možným poškozením, která vznikají jako důsledek sociálního vyloučení a utlačování lidí. Předmětem zájmu, činnosti a myšlení v sociální práci je především člověk – lidská bytost, která se ocitla v sociální krizi. Způsob práce odborných sociálních pracovníků se zakládá na vědeckém poznání, které systematicky usiluje o propojení teorie a praxe. (Hrozenská, 2013, s. 113)

Nyní se sociální práce opírá především o koncept sociálního fungování. Navrátil (2000) definuje cíl sociální práce jako podporu sociálního fungování klienta, a to v situaci kdy je taková potřeba vnímána a vyjádřena skupinou či jednotlivcem. V rámci tohoto konceptu sociálního fungování se sociální práce zabývá lidskými vztahy v souvislosti s výkonem sociálních rolí. Na základě této koncepce, uvádějí svou teorii také Sheafor a Horejsi (2000). Dle této teorie je cíl sociální práce pomáhat jednotlivcům a sociálním systémům zlepšovat jejich sociální fungování a měnit špatné sociální podmínky. Také americká Národní asociace sociálních pracovníků definovala cíl sociální práce v souvislosti s koncepcí sociálního fungování. Dle jejich definice je sociální práce profesionální aktivita zaměřená na pomáhání jednotlivcům, skupinám, či komunitám a je snaha zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování. (Matoušek, 2001, s. 184)

Starý člověk je v dnešní době charakterizován svou příslušností k věkové skupině 60, respektive 65 let. V rámci této charakteristiky je také spojován se sociálním statutem důchodce, je považován za neaktivního a jsou u něj předpokládány i zdravotní či involuční problémy – je tím myšlena ztráta funkčních schopností či postupná ztráta soběstačnosti. Tento stereotypní pohled na stáří vnímá staré lidi jako homogenní skupinu bez individuálních rozdílů, která je pro společnost především zátěží, která odčerpává významnou část společenských zdrojů a to na financování důchodu a pokrytí nákladů zdravotní a sociální péče. (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010, s. 163)

Vyšší věk není důvodem zvýšené potřeby péče. Potřeba sociální práce se u starších jedinců objevuje až v mimořádných situacích způsobených sociálními i zdravotními faktory. Sociální práce by měla být směřována především k jedincům, kteří jsou nejvíce ohroženi, tedy osaměle žijícím, velmi starým, propuštěným z nemocnice, dlouhodobě nemocným, trpícím demencí či depresí, přijatým do institucí a žijícím v nich, žijícím v chudých čtvrtích nebo v nevyhovujících bytech, sociálně a biograficky izolovaným, vystaveným špatnému zacházení a ponižování. V současnosti se tedy sociální práce soustřeďuje do oblastí péče o ty seniory, jejichž zdravotní stav je spojen s poklesem funkčních schopností a soběstačnosti. Myslíme tím starší jedince, u nichž postupně zaniká schopnost uspokojovat své každodenní potřeby a naplňovat plány, udržovat kontrolu nad svým životem v míře, na jakou byli zvyklí. Čímž se významně snižuje kvalita jejich života. Nově vytvořené bariéry v uskutečňování životních úkolů mohou však být i psychologické a sociální. „Neschopnost“ v jedné oblasti může vyvolat „neschopnost“ v oblasti jiné a rozvíjí se tzv. spirála neschopnosti či naučená neschopnost. Vyjít ven z tohoto bludného kruhu „neschopnosti“ je jeden z úkolů sociální práce se seniory. (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010, s. 163-164)

Rozmanitost sociální práce je ovlivněná hlavně těmito skutečnostmi:

- Sociální problémy ve společnosti
- Ekonomická a politická situace ve společnosti
- Úroveň teoretického poznání v rámci sociální práce
- Způsob a formy odborné přípravy k povolání
- Kompetence a možnosti, kterými profese disponuje
- Úlohy, které profese plní

- Formální a legislativní způsoby či formy ukotvení profese

V rámci profese sociální práce se uplatňuje tzv. partnerský přístup ke klientovi – klient má právo spolurozhodovat v celém procesu společné práce na řešení jeho situace či problému. Klient má právo:

- Na kompletní a přesné informace
- Na to, aby byly respektovány jeho představy o způsobu řešení
- Souhlasit s jednáním na základě informací (informovaný souhlas)
- Podat stížnost na nekvalitní práci či nekompetentního odborníka
- Podat žalobu na neprofesionální výkon

Sociální práci lze tedy charakterizovat v užším a širším pojetí. V užším chápání lze charakterizovat jako přímý, záměrný a připravený kontakt sociálního pracovníka s klientem, skupinou či komunitou, aby se stanovila sociální diagnóza a uskutečnila sociální terapie. V širším pojetí podle Strieženca (1999, s. 74) sociální práce obsahuje navíc také všechna sociálně-technická opatření (služby, dávky, organizaci sociální pomoci, posudky a spolupráci s dalšími odborníky). Do tohoto širšího pojetí zařazuje také řídicí činnost, rozhodování, plánování, sociální výzkum a jiné.

Sociální práce je tedy profesionální činnost, která umožňuje jednotlivci, skupinám a komunitám identifikovat, eliminovat a řešit, nebo alespoň zmírnit osobní, skupinové, sociální problémy nebo vlivy prostředí, které na ně mají negativní vliv. Tato specifická činnost směřuje ke zlepšování vzájemného přizpůsobování, k rozvíjení sebeúcty a vlastní zodpovědnosti s využitím potenciálu jednotlivců, mezilidských vztahů a zdrojů poskytovaných společností. Sociální práce je determinována konkrétním vývojovým stupněm společnosti, jejími hodnotami, normami, společenskými tradicemi, morálními principy, filozofií a její ekonomickou situací. (Hrozenská, 2013, s. 114-115)

Na základě vývojového stupně a hodnotové orientace společnosti sociální práce odvozuje své vlastní poslání. Současná sociální práce akceptuje tyto hodnoty:

- Právo klienta na svobodné rozhodování
- Zachování důvěrnosti informací

- Dodržování profesionální objektivity
- Povinnost respektovat důstojnost klienta
- Zodpovědnost vůči klientovi, zaměstnavateli a profesi

2.1 Metody sociální práce se seniory

Pojem metoda znamená dosáhnout daného cíle, ať už teoretického či praktického pomocí předem daného plánu. Metody sociální práce fungují na identickém principu. Objekt tedy jedinec, skupina nebo komunita stanovují cíl, kterého chtějí dosáhnout a pomocí předem připravených kroků se snaží stanoveného cíle dosáhnout. Mezi základní metody v sociální práci patří **individuální sociální práce** (case work/případová práce), dále metoda **sociální práce se skupinou** (group work) a **sociální práce s komunitou** (community work). V praxi se tyto metody často propojují, prolínají nebo na sebe navazují. (Novotná, Schimerlingová, 1992, s. 22–27).

2.1.1 Individuální práce s klientem

Případová práce s klientem je zaměřena na konkrétní případ a uplatňuje se při práci s jedincem. Tento přístup je náročný na profesionální vybavenost a osobnostní dispozice sociálního pracovníka, ale umožňuje operativní rozhodování, pružnost i tvořivost, které mohou významně přispět k nalezení či uskutečnění právě toho postupu, který klientovi pomůže vystoupit ze své nepříznivé situace. Jedná se tedy o způsob práce, kdy je klientovi, který potřebuje sociální službu, poskytována soustředěná pozornost.

Základem případové práce je pochopení jedince. Důležité je také porozumění rodině, komunitě, společnosti a kultuře. Nezbytná je znalost sociálně zdravotnických služeb, které nabízejí možnost zbavit se nedůstojných životních podmínek.

Dle Matouška (2003) je sociální případová práce úzce spjata s teorií rolí. Dle této teorie jsou sociální role člověku kulturně předurčeny a díky tomu se v rámci své kultury či skupiny, do které patří, jedinec identifikuje s rolí, která mu náleží. Sociální role jsou tedy

člověku kulturně předurčeny nebo si je osvojuje v průběhu života. Sociální role ovlivňují chování a celou řadu situací, kterými jedinec prochází. Lidé, kteří využívají sociální služby, často věří, že ve své sociální roli selhali. Někdy se cítí neúspěšní v několika svých rolích, někdy cítí selhání dokonce ve všech. Úkolem této metody je tedy pochopit klienta a zjistit, ve které z rolí cítí selhání a chtěli by je řešit.

Jak již bylo uvedeno výše, je nezbytné, aby případový pracovník dobře znal možnosti, nabídky a poslání nejrůznějších institucí poskytující sociální služby, stejně jako způsoby, jak s nimi komunikovat, jak na ně odkazovat klienty a co je třeba udělat pro zapojení klientů do těchto institucí. Zprostředkování vhodné služby je jedním z nejvýznamnějších úkolů případové práce.

Základem práce případového pracovníka je zabývat se komplikovanými problémy klienta a to v celé jejich šíři (Rose, Moore, 1995). V rámci komplexní práce s klientem řeší potřebu odpovídajícího příjmu, dostupného bydlení, zajišťuje dostupnou zdravotní péči, zjišťuje možnost doplnění vzdělání či rekvalifikace. Dále pomáhá vyhledat zaměstnání a získat sociální podporu, protože systémy sociálních služeb jsou často nepřehledné a nepoučený klient se v nich sám bez pomoci nezvládne orientovat. (Matoušek, 2003, s. 67-68)

Případová práce je proces, který probíhá ve 4 fázích. Jedná se o sociální studii, vyšetření, intervenci a ukončení. Jednotlivé fáze mohou probíhat současně a prolínat se.

Dle Havrdové (1995) je každá z nich typická nějakým konkrétním znakem:

- **Sociální studie** je etapou prozkoumávání a důležitých rozhodnutí. Klient objasňuje svůj problém. V této i ostatních fázích je klíčová motivace ke změně. Častým problémem, se kterým se odborník může setkat, je klient, který pasivně očekává pomoc zvenčí. Hlavním úkolem této fáze je zainteresovat klienta a dosáhnout toho, aby se podílel na řešení svého problému. Během první fáze se také zaznamenává anamnéza, avšak pouze důležité body. V této počáteční fázi je klient nejzranitelnější, ale také nejpřístupnější.
- **Vyšetření** je druhou fází. Zde je snaha o přesné vymezení problému a stanovení pracovní teorie, na základě které budeme postupovat v rámci

potřebné intervence. Tato pracovní teorie či hypotéza se proměňuje s měnící se životní situací klienta. Stanovují a upřesňují se cíle, na základě klientových potřeb a dostupnosti odborných služeb.

- **Intervence** neboli terapie začíná již při prvním kontaktu. Základem intervence je rozhovor, uklidňování hladiny emocí a spočívá na společném vztahu mezi klientem a odborným pracovníkem. Tento vztah je zásadním léčebným prostředkem. Cíle intervence určuje klient a pracovník ve vzájemné spolupráci. Pokud problém klienta vyžaduje speciální službu, pracovník mu ji vyhledá a pomáhá mu vstoupit s příslušnou institucí nebo odborníkem do kontaktu. Pokud tato služba selže, sociální pracovník je odpovědný za nalezení náhradního zdroje pomoci.
- **Ukončení** je závěrečnou fází případové práce. Má být předem dohodnuto, za jakých okolností proces poskytování profesionální pomoci skončí. Zbytečné prodlužování terapie prodlužuje klientovu závislost a neschopnost postarat se o sebe bez pomoci jiné osoby. Ukončení by mělo nastat, pokud je již klient spokojen se svými pokroky a s tím, co již zvládli, a když pracovník vidí jeho schopnost poradit si v různých situacích. Je velmi podstatné jak je intervence ukončena, jak pracovník zhodnotí klientovu spolupráci, jeho cestu k vytyčenému cíli, jak jej ocení a podpoří.

Případová práce nebo individuální práce s klientem – seniorem, je dle mého názoru, jednou z velmi důležitých aktivit, které pomáhají dosáhnout subjektivní spokojenosti seniora v domově, či celkově ve svém životě. Měla by tedy být věnována pozornost odborné i praktické přípravě odborníků (nebo zajištění již připraveného odborného pracovníka, který s touto metodou již má praxi), kteří se této práci s jednotlivými klienty budou věnovat. Pro velkou náročnost této práce je nezbytná supervizní péče pro praktikující odborníky.

2.1.2 Sociální práce se skupinou seniorů

Sociální práce se skupinou seniorů, je jednou z nejčastějších aktivit probíhajících v rámci sociální péče o tuto věkovou skupinu. V rámci DpS v Chomutově jsem se mohla několika skupinových aktivit pro klienty účastnit. Velmi často se v rámci těchto aktivit pracovníci snaží o aktivizaci jednotlivých klientů, o jejich vzájemné seznámení a dá se říci o jakési rozptýlení či rozšíření obzorů.

Matoušek (2003, s. 153) uvádí, že skupinová sociální práce plynule navazuje na individuální sociální práci. Skupinová práce ale poskytuje některé možnosti, které individuální práce s klientem poskytnout nemůže. Základem skupinové práce je skupinová dynamika. Jedná se o podstatný faktor, který aktivizuje energii, tvořivost a odvahu ke změně, která musí nastat, aby se zlepšily podmínky klienta. Sociální pracovníci se podílejí na vedení skupin mnoha typů skupin. Jedná se o skupiny například podpůrné nebo vzdělávací, dále se podílejí na činnosti skupin zaměřených na dosažení sociálních cílů a mohou vést skupiny terapeutické nebo řídit skupiny rekreační či pracovní.

Skupinovou sociální práci lze označit za činnost sociálního pracovníka, který pomáhá sociálnímu fungování různých skupin. Jeho snahou je rozvoj vzájemných pozitivních sociálních vztahů mezi členy skupiny, a také aby se jedinci, kteří jsou součástí skupiny, vyvíjeli v souladu s cíli, které si skupina stanovila. (Matoušek, 2003, s. 153-154)

Novotná skupinu definuje jako společenství více jak dvou osob, které jsou vzájemně propojeny specifickými vztahy. Tato skupina má společné cíle, vytvářejí společné normy a systém sociální kontroly, který dodržování těchto norem hlídá, a také přijímají sociální role a jsou si vědomi příslušnosti ke skupině. Dalším znakem skupiny je vzájemná komunikace a interakce. Jednotliví členové na sebe vzájemně působí a ovlivňují se – probíhá zde interakce. Třetím znakem skupiny jsou nepsané normy a pravidla. Pravidla a normy je nutné dodržovat pro správné fungování skupiny. Pracovní sociální skupina simuluje fungování jako ve skutečném světě – interakce a fungování těchto skupin je v mnoha situacích odpovídá realitě. (Novotná, 1992, s. 79)

Práce se skupinou má své etapy, které na sebe navzájem navazují. Ještě před prvním setkáním skupiny odborný pracovník rozhoduje o počtu členů, složení skupiny –

věk, pohlaví, diagnózy a jiné. Před začátkem skupinové práce je podstatné vytvořit plán terapie, jehož obsahem by měly být cíle skupiny, náplň úvodních schůzek a především druh vedení terapeuta či sociálního pracovníka. V rámci úvodního setkání se členové skupiny seznamují, probíhá představení jednotlivých členů, přednesení práv a povinností klientů a domluvení následujících schůzek. Další etapa pracovní, jedná se o hlavní část této spolupráce. V této části se členové pravidelně setkávají, formulují své potíže, společně hledají vhodná řešení, vžívají se do ostatních členů a zjišťují, že v problému nejsou sami a skupina jim může být nápomocná. V rámci závěrečné etapy dochází ke shrnutí a zhodnocení cílů skupiny, ale také zhodnocení jednotlivých členů, jestli dosáhli svého osobního cíle. (Matoušek, 2013, s. 172)

2.1.3 Sociální práce s komunitou

V dnešní době existuje mnoho institucí, které nabízejí široké spektrum volnočasových aktivit pro děti, mládež a dospělé, avšak senioři jsou v tomto ohledu podle mého názoru poněkud v nevýhodě. Přitom senioři jsou skupinou, která disponuje velkým množstvím volného času. Tento čas si musí sami zorganizovat, vyplnit smysluplnou aktivitou, jinak jim hrozí pocit nudy, zbytečnosti až ztráty smyslu života. Senioři by měli mít možnost udržovat své sociální kontakty a role, které dávají jejich životu smysl a zapojovat se do aktivit, které jim to umožní. Společnost by jim měla v tomto ohledu vyjít vstříc a pomoci jim, aby mohli vést plnohodnotný život. V tomto ohledu, by jim tedy mohla být velmi nápomocna sociální práce s komunitou.

Komunitní práce je v České republice poměrně novou formou sociální práce. V odborné a především zahraniční literatuře můžeme nalézt mnoho definic pojmu komunita. Stručně a jasně je formulována následující definice: „*Komunita je místo, kde člověk může získávat emocionální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě.*“ (Hartl in Matoušek, 2003, s. 253)

V praxi se můžeme setkat s mnoha typy komunit např. komunita občanská, výcviková, terapeutická či spirituální komunita. Celkově však komunitní práce jako metoda má určité společné znaky:

- je nápomocna řešení problémů a navození změny v místním společenství;
- pracuje s problémy jedinců a skupin na základě dostupných zdrojů v místní komunitě/společenství;
- cílem komunitní práce je, aby se do řešení problému, do rozhodování o jeho řešení a celkově do života komunity zapojili občané této komunity, ale také místní organizace a instituce;
- snaží se o přerozdělení a sdílení zdrojů, odpovědnosti a kompetencí;
- komunita rozšiřuje možnosti lidí ovlivnit to, co se s nimi děje. (Matoušek, 2003, s. 254)

Jak z výše uvedených specifik vyplývá, pojmem komunitní práce rozumíme přístup k lidem, proces, jak je aktivizovat, aby se sami v rámci svým možností postarali o řešení problému. Je to způsob, postup, jak vyřešit určitý konkrétní problém. Komunitní práce je možné označit za metodu velmi univerzální – lze jí řešit místní problémy v oblasti sociálních služeb a zdravotní péče, etnické napětí, vzdělávání, ale i sousedské vztahy a životního prostředí atd. Komunitní práce je také velmi variabilní – každá situace vyžaduje odlišné řešení a tato metoda tento individuální přístup k jednotlivým problémům umožňuje. Tato metoda však klade velký důraz na kreativitu komunitního pracovníka, realizačního týmu i obyvatel komunity. (Matoušek, 2003, s. 254-255)

Proces komunitní práce se obvykle dělí na čtyři fáze: (Matoušek, 2003, s. 262-266)

1. Zjišťování a analýza potřeb

Každá komunitní práce by měla začít od důkladně provedeného zjišťování potřeb v určené komunitě. Tím se snižuje riziko, že aktivisté či organizátoři, kteří se snaží o změnu v místní komunitě, se nebudou zabývat problémem, který vidí pouze oni sami a příslušníci místní komunity tento zmíněný problém jako problém vůbec nevnímají. Naopak by se mohlo stát, že potřebují pomoci v jiné oblasti. Konkrétně se při zjišťování a analýze potřeb využívá například SWOT analýza, vytváření „mapy problémů“ a dále „expertní revize problémového pole“

2. Plánování

Při plánování jde především o to, aby realizátoři vytvořili správně projekt. Základem tohoto plánování je formulovat správně cíl procesu, definovat prostředky

vedoucí ke změně, odhadnout časovou, finanční a personální náročnost celého procesu a zajistit další nezbytné předpoklady pro úspěšnost celého procesu – tj. zvolit či navrhnout vhodné metody vlastní realizace. Všechna tato témata jsou zahrnuta v projektu. Projekt pomáhá ujasnit si skutečnosti důležité pro úspěšnou realizaci procesu změn pro samotné realizátory, ale je také nepostradatelný pro vnější prezentaci.

3. Realizace (implementace)

Ve fázi realizace jde především o funkční komunikaci v rámci realizačního týmu, ale také navenek. V tomto období se plánují především krátkodobé a střednědobé aktivity, které byly formulovány ve fázi psaní projektu. Tyto aktivity se průběžně vyhodnocují. V rámci fáze realizace jsou často aplikovány metody skupinového vyjednávání, facilitace procesů, veřejných akcí a různé formy zapojování veřejnosti. I v této fázi je nutné věnovat zvláštní pozornost vztahům s veřejností. Udržování a navazování vztahů s veřejností, je rozhodující při získávání a udržení zdrojů, které jsou nezbytné k zachování funkčnosti probíhajících změn i v budoucnu. Již v této fázi je totiž nutné ptát se na to, jak bude tato činnost prováděna a financována za rok či dva.

4. Vyhodnocení (evaluace)

Evaluace je komplexní proces. V rámci tohoto vyhodnocení je shrnuto kompletní hodnocení různých zájmových skupin v rámci komunity (cílových skupin, místní správy, místních občanů, dárců, atd.). Vyhodnocení je nutnou podmínkou pro další pokračování projektu, které znovu začíná mapováním a analýzou potřeb atd.

Význam komunitního plánování a vytváření komunitních programů pro seniory, je veliký. Komunitní programy mohou seniorům umožnit, aby vedli smysluplnější a spokojenější život, mohou jim pomoci v začlenění do komunity a současně působí jako prevence sociální a zdravotní péče seniorů. Komunitní práce se seniory tedy může výrazně ovlivnit kvalitu života ve stáří.

2.1.4 Volnočasové aktivity pro seniory

Dle Mlýnkové (2010, s. 99) je aktivizace seniorů důležitá hned z několika hledisek. Jedním z nich je určitá snaha o udržení stávajících schopností a dovedností seniora, případně jejich zlepšování. Dále se v rámci aktivizace klade důraz na procvičování pozornosti a myšlení. **Aktivizace** se provádí třemi druhy aktivit, které jsou zaměřené na podporu **mentálních schopností** (kognitivní rehabilitace, trénink paměti, reminiscence a orientace v realitě), **senzorických schopností** (muzikoterapie, arteterapie, animoterapie) a **tělesné aktivity** (rehabilitační činnosti, sebeobslužné činnosti a každodenní činnosti).

Aktivizační programy pro seniory v pobytových zařízeních by měly být součástí celkového plánování kompletního programu pro klienty. Tyto aktivity by každému měli umožnit mít příležitost žít způsobem, který mu nejvíce vyhovuje, a pokračovat v tom, co je pro něj důležité. Aktivizační program musí být prováděn rozumně a uvážlivě. Je nutné znát možnosti a meze jednotlivých klientů a program tomu individuálně přizpůsobit. Je vhodné, aby si pracovníci v jednotlivých typech sociálních zařízení uvědomovali hodnotu a význam aktivizačních programů. Pro splnění účelu aktivizace je nutné, aby sociální pracovníci znali potřeby a přání jednotlivých klientů a respektovali je. Měli by být seznámeni a odborně vyškoleni v technikách aktivizace. Špatně vedené nebo nevhodné provedené aktivizace jsou v lepším případě neúčinné a v nejhorším případě mohou dokonce ublížit. (Zgola, 2003, s. 148)

Aktivita, je nezbytná k mobilizaci psychické i fyzické stránky osobnosti člověka. V pokročilém věku je nečinnost častým počátkem nezadržitelného úpadku, který může vést k depresím, urychlení fyziologických procesů stárnutí a také rozpadu osobnosti. Aktivita, psychická i fyzická, zpomaluje involuční procesy. Šimíčková (2008, s. 147) uvádí jako jedinou cestu ke zpomalení stárnutí, a to je právě udržení staršího člověka v aktivitě. Je ovšem samozřejmé jisté přihlídnutí k jeho možnostem a schopnostem.

Aktivizaci seniorů můžeme rozlišit na aktivizaci v užším slova smyslu a aktivizaci ve smyslu širším. **Aktivizace v užším slova smyslu** se zabývá klienty s ohroženou nebo již zcela ztracenou soběstačností. V počátcích jde tedy o prevenci imobilizačního syndromu, ergoterapii s nácvikem všedních činností a obnovou ztracené soběstačností. V rámci aktivizace je důležité vypracování individuálního plánu. V tomto případě se zaměřením na

zdravotně sociální péči pro klienty s nízkým funkčním potenciálem, u které následně hrozí či se již rozvíjí závislost na péči druhé osoby. Na základě individuálního plánu, který vychází z konkrétních osobnostních a funkčních charakteristik klienta a specifikace jeho sociálního zázemí, může dojít k racionální aktivizaci s dosažením výsledků, které budou uspokojivé pro klienta, jeho rodinu i ošetřující personál. **Aktivizace seniorů v širším slova smyslu** je důležitá pro plánování smysluplného a uspokojujícího trávení volného času či udržování a rozvíjení pohybových aktivit, včetně vytrvalostní kondice. (Holczerová, 2013, s. 34)

Aby byla činnost smysluplná, musí splňovat určitá kritéria. Každá prováděná činnost musí být příjemná, dělána dobrovolně a má mít jasný účel. Dále by měla být společensky přijatelná a neměla by vést k neúspěchu. (Zgola, 2003, s. 150-153)

2.2 Komunikace s klienty seniorského věku

Základem vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem je dobrá komunikace. Komunikace dle Novákové (2008, s. 31) je výměna informací, sdělování a dorozumívání. Lidé si v rámci společné komunikace nevyměňují pouze informace, ale také jejich představy, myšlenky, nálady, pocity a postoje. Komunikace má dva druhy. Můžeme je označit jako verbální (slovní) a neverbální (mimoslovní). Většinu předávaných informací přijímáme v rámci neverbální komunikace. O pravdivosti sdělení více vypoví tón hlasu při projevu, pohled, gesta a mimika, které slovní projev doprovázejí. Kdo umí dobře naslouchat druhým, si vždy všimá i mimořechových signálů. Předpokladem příjemné a jasné komunikace mezi jedinci je shoda verbálních a neverbálních sdělení. (Venglářová, 2007, s. 74)

Každý má individuální styl komunikace. Liší se například v tempu řeči a často používaných slovech. Profesionál se v rámci práce s klienty, naučí znát a používat slova a termíny, které konkrétní klient přijímá a rozumí jim. Komunikace se seniory je v mnoha ohledech specifická, přesto se ale neliší oproti komunikaci s jakýmkoli dospělým jedincem. Při práci se seniory se například můžeme setkat s jiným kulturním a historickým kontextem (vyrostli v jiné době). Je nutné pamatovat na fakt, že velký počet seniorů je

věřících. Mnoho z nich zažilo dobu, kdy se rodičům vykalo. Také nebylo běžné používání vulgarismů. Z druhé strany nás může zaskočit situace, kdy starý člověk používá nadávky a překračuje společenské hranice, což ovšem není vždy zapříčiněno vlivem stáří. (Venglářová, 2007, s. 74)

Celý život se nějakým způsobem dorozumíváme se světem a lidmi kolem sebe. K tomuto dorozumívání využíváme nejenom slov, ale také řeč svého těla. Každá věta a vyslovené slovo má mají určitý informační obsah, ale součástí je také citový výraz. Naše ruce, paže, nohy i výraz tváře bývají často výmluvnější než náš jazyk. Každý jedinec či skupina mají své individuální symboly a někdy i tajuplné značky, které jsou pro druhé lidi zakódovány, a odkrýt a zpřístupnit je mnohdy nedokážeme ani sami sobě. Může se tedy stát, že náš řečový projev není v souladu s výrazem těla a dochází pak v komunikaci k vzájemnému nepochopení, aniž bychom si uvědomovali příčinu. V interakci s okolím a především tedy v komunikaci reagujeme zejména na výraz tváře a polohu těla, pohled očí, pohyby rukou a rtů. Tato dalo by se říci lepší schopnost vnímat signály těla, je zapříčiněna vývojem – schopnost myslet a mluvit se vyvíjela později, nejdříve jsme se dorozumívali signály svého těla. (Klevetová, 2008, s. 93)

Pro fungující komunikaci s obyvateli domova pro seniory je nutné vědět, jaké má konkrétní jedinec poruchy a zdravotní omezení. Dále je nutné ověřit si jakého druhu komunikace je schopen, a podle toho s ním pak jednat. Tímto způsobem je možné dosáhnout vzájemného porozumění a důvěry. V rámci této fungující komunikace se také staří lidé vyhnou stresu z neschopnosti pochopit, co po nich pracovníci požadují. Při snaze o pochopení a zjištění informací o schopnosti seniora komunikovat, je nutné pamatovat, že lidé v určitém stádiu se vyjadřují symbolicky, a my se musíme naučit těmto symbolům rozumět - nezapomínejme tedy také na neverbální komunikaci. (Rheinwaldová, 1999, s. 67)

2.2.1 Obecné zásady komunikace se seniory

Komunikace se seniorem je stejná jako s ostatními dospělými lidmi, pouze vyžaduje akceptaci změn, které s sebou stáří nese. Komunikace umožňuje být v kontaktu s okolním světem a nebýt sám. Při práci se starými lidmi v jistých chvílích není nutné

používat verbální komunikaci. Někdy stačí letmý pohled, dotek ruky a úsměv. Specifika komunikace se seniory tedy většinou souvisí s diagnostikovanou narušenou komunikační schopností a involučními změnami provázejícími stáří. Dále jsou to například poruchy zrakového a sluchového analyzátoru, neurologická onemocnění, kognitivní poruchy a psychiatrické choroby. V rámci komunikace s těmito klienty je tedy důležité přizpůsobit se jejich individuálnímu rytmu, tempu řeči a požadavkům. (Hauke, 2014, s. 88, Hrozenková, 2013, s. 121)

Dle Hrozenkové (2013, s. 121-123) můžeme definovat tyto zásady komunikace:

- Senior si potřebuje povídat, je nutné **umět naslouchat**.
- Je nutné brát **ohled na jeho případné onemocnění**, projevy řečových poruch.
- **Pozdravení a oslovení** má v rozhovoru zásadní význam.
- **Vymezení rolí** mezi klientem a pracovníkem je velmi důležité již na začátku komunikačního vztahu. Není vhodné sklouznout do osobního vztahu s klientem.
- Je důležité **určení zodpovědnosti** pro konkrétní cíle péče.
- **Vytvoření vztahu** založeného na laskavosti a důvěře je jeden z dalších předpokladů úspěšné komunikace se seniorem.

Linhartová (2007) uvádí následující obecné zásady komunikace s nemocnými seniory:

- Styl a forma komunikace adekvátní formě i stavu klientova postižení.
- Udržování očního kontaktu, používání mimiky, gest a mít vhodný postoj.
- Mluvit především k seniorovi, i když má doprovod.
- Mluvit srozumitelně, dostatečně nahlas a pomal. Důležité je také umět mlčet.
- Aktivní naslouchání je nezbytné. Je potřebné si udělat na rozhovor čas a vžít se do situace seniora.
- Brát ohled na zvýšenou psychickou citlivost a tolerantněji přijímat jejich náladovost, netaktnost, hrubost.
- Mluvit na seniory vlídným a klidným hlasem a projevovat zájem.

- S každým má být zacházeno úměrně jeho věku.
- Omezit litování klienta kvůli jeho postižení, snižuje to jeho psychický komfort.
- Při komunikaci být trpělivý. Není vhodné po nich opakovat špatně artikulovaná slova.
- I při pomalejším vyjadřování nedoplňovat za ně slova dopředu.
- Zeptat se, ze které strany nejlépe slyší a z této strany k němu přistupovat a vést komunikaci.
- Rozhovor je dobré vést pokud možno vsedě, nepopocházet.
- Vhodné je také zakázat si vlastní potřebu usměřňovat, napomínat, odmítat, přehlížet.
- Důležitá je snaha pochopit chování nemocného a snaha věřit jeho světu.

Pro komunikaci se seniory je tedy podstatné umět naslouchat, být empatický a umět brát ohledy na zvýšenou senzitivitu, náladovost či hrubost těchto klientů. Důležité je být odborně vzdělán a připraven na určitá (ať už zdravotní či jiná) specifika projevu a na základě toho s klienty pracovat. Velmi podstatné je uvědomit si fakt, že i přes to, že klient je již staršího věku, stále je to dospělá osoba, které je potřeba projevovat náležitou úctu.

2.2.2 Komunikační bariéry

Při vstupu do procesu komunikace již máme vytvořené určité představy o druhých, o jejich schopnostech, motivaci a vůli. Tyto představy však bývají objektivní jen do určité míry. Může se stát, že jsou dokonce zcela mylné. Z tohoto důvodu se také klient může domnívat, že s ním komunikujeme pouze o zdravotních problémech, proto nás při rozhovoru stále informuje o symptomech či problémech a nic jiného nám nesdělí. Stejně tak je nutné si uvědomit, že nezáměr klienta o komunikaci může mít mnoho důvodů. Starší lidé mluví pomaleji a to především pokud jsou ve stresu, jsou unaveni nebo jsou v situaci, kde je na ně kladen větší nárok na soustředění. Je nutné ponechat jim dostatek času na promyšlení odpovědi. (Venglářová, 2007, s. 74-75)

- **Bariéry na straně klienta** – U klientů se objevuje neochota komunikovat, nedůvěra a obavy, jak bude se získanými informacemi naloženo. Jednou z bariér je také fakt, že se o řadě věcí v generaci dnešních seniorů nemluví (sexualita, intimní záležitosti, finance, nepříjemnosti v rodině). Určitá neochota ke komunikaci se může týkat konkrétního pracovníka, se kterým nemá klient dobrý vztah. Všechny naše projevy velmi ovlivňuje náš současný stav, tedy fyzický stav a psychické rozpoložení (fyzické obtíže, bolesti, únava, stres, úzkost). Pokud je nějaké téma klientovi (ale i pracovníkovi) nepříjemné, může se stát, že je donekonečna odkládáno a v rozhovoru klient přechází na jiná témata.
- **Bariéry na straně pracovníka** – Z důvodu nedostatku odborných znalostí či nedostatku praxe se může objevovat strach ze závažných témat, jako je umírání a nevléčitelné choroby. Dále také může vyskytnout problém s konkrétním klientem (klient a pracovník si „nesednou“). Dále také bývá obtížný hovor na erotické téma.
- **Bariéry v prostředí** – často technického rázu. Obtížně se komunikuje v prostředí, kde je hluk, nelze zajistit soukromí a při nedostatku času na klienta či jeho téma. (Venglářová, 2007, s. 74-75)

2.3 Kritické body v sociální práci se seniory

Sociální práce se seniory přináší specifické problémy a kritické momenty, na které je nutné upozornit.

Jako první je nutné zdůraznit fakt, že nelze stoprocentně oddělit zdravotní péči a sociální práci. Vždy se tyto „obory“, alespoň částečně prolínají. Je tedy nutná vzájemná spolupráce jak ve zdravotnických zařízeních, tak v sociálních službách. Zhoršení zdravotního stavu s sebou obvykle nese potřebu sociálních služeb a naopak. Je tedy žádoucí, aby oba typy služeb byly poskytovány souběžně. Sociální pracovník by tedy měl pracovat v týmu se zdravotníky.

Jako další kritický moment, či specifický problém, můžeme označit sociální změny. Sociální změny představují pro seniora zvýšenou zátěž a ohrožují jeho zdraví. Náročné jsou zejména změny přinášející zpřetrhání či radikální změny sociálních vztahů – odchod

do důchodu, změna bydliště, odchod do ústavní péče nebo smrt blízkého člověka. Sociální pracovník by měl klientovi pomoci adaptovat se na tuto změnu, případně podpořit začlenění do nové sociální sítě. Sociální pracovník pracuje s kompletním klientovým životním příběhem a podporuje tak jeho zdraví a kvalitu života.

Dále je nutné, aby sociální péče o staré jedince byla zajištěna i v případě, že klient má závažný problém s komunikací v důsledku svého zdravotního postižení (demence, duševní onemocnění). Je proto nutné aby byl sociální pracovník vybaven odbornými dovednostmi potřebnými k navázání kontaktu a k rozpoznání potřeb těchto lidí.

K nejzákladnějším potřebám starých lidí patří pocit jistoty a bezpečí. Vytvoření vztahu, důvěry, pocitu bezpečí a jistoty je základem sociální práce se starými lidmi. Sociální pracovník bývá často jediným prostředníkem kontaktu seniora s vnějším světem. Díky této spolupráci skrz něho může vyjádřit svoji vůli, s jehož podporou se může rozhodovat a udržet si (pokud možno) kontrolu nad vlastním životem.

V neposlední řadě, je důležité zmínit, že sociální práce se starým člověkem se často pojí s prací s jeho rodinou. Pomoc je také poskytována pečujícím rodinným příslušníkům. (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010, s. 164)

2.4 Činnost a osobnost sociálního pracovníka

Matoušek (2010, s. 180-181) uvádí aktivity, kterými se v současné době zabývají sociální pracovníci v domovech pro seniory:

- Obsáhlou část jejich práce zabírají administrativní práce - dokumentace a dávky, důchodová agenda, podávání žádostí o omezení či zbavení způsobilosti k právním úkonům, kontakt s úřady, vybavování záležitostí zemřelého, pozůstalostní agenda
- Velmi důležitou součástí jejich práce je plánování příchodu klientů do instituce, sociální šetření v místě bydliště, kontakt se zdravotnickým zařízením, přijímání seniora k pobytu, umísťování nových klientů na jednotlivá lůžka, kontrakt s klientem a kontakt s rodinou.

- Sociální pracovník podává informace veřejnosti a žadatelům o domově důchodců, vede rozhovory se zájemci o bydlení v daném zařízení, zajišťuje zkušební pobyty.
- Vytváří individuální adaptační plán a plán péče (zapojení, případná koordinace týmu) - sestavení a hodnocení plánu, podpora, provázení nových klientů.
- Podílí se na vytváření a organizování programu, aktivit, kulturních, společenských akcí a vzdělávacích programů.
- Spolupracuje s rodinou klienta - řízené návštěvy, zapojení rodin do života instituce a péče o klienta.
- Tvoří mezigenerační programy a zapojuje širší komunitu.
- Dohlíží na dobrovolnický program (nábor, podpora, vzdělávání, odměňování dobrovolníků).
- Koordinuje respitní pobyty.
- Koordinuje či zajišťuje sociální služby pro obyvatele (korespondence, nákupy, návštěvy klientů v nemocnici).
- V rámci svých možností a možností instituce poskytuje psychosociální pomoc seniorům, socioterapii, validaci, taneční, reminiscenční terapii, trénování paměti a jiné speciální techniky.
- Častá je také manažerská činnost - vedoucí socioterapeutického týmu, zástupce ředitele (podíl na vytváření koncepce DD, možnost ovlivnit vizi organizace, její základní hodnoty, podílet se na tvorbě strategického plánu, na projektech změny).
- Dohlíží na dodržování lidských práv klientů, etického kodexu sociální práce a pracuje se stížnostmi klientů.
- Zajišťuje programy kvality: koordinace práce na interních standardech kvality; interní supervize pečovatелů skupinová a individuální, videotrénink interakcí, vzdělávací program - plánování a příprava seminářů, kurzů, výcviků pro personál domova, přednášková činnost; průzkumy spokojenosti klientů i personálu

V současné době je velmi důležité, aby si sociální pracovník v domově důchodců dokázal vybudovat rovnocenné postavení v týmu. V rámci změn v sociálních službách je nezbytné určité vyvážení zdravotní a sociální péče - v zařízeních pro seniory to nyní patří k současným nejdůležitějším úkolům. Kvalitní zdravotní péče musí být obyvateli domova pro seniory zajištěna jako každému jinému občanovi této země. Tato zdravotní péče však

nesmí v životě člověka převážít, nesmí být tlačěn do role nemocného a pacienta. (Matoušek, Kodymová, Koláčková, 2010, s. 180-181)

2.4.1 Osobnost sociálního pracovníka

Osobnost sociálního pracovníka, je při práci s klienty velmi důležitým faktorem, který pomáhá vybudování takové atmosféry, která bude vyhovovat oběma: klientovi, aby se dokázal otevřít a svěřit, a pracovníkovi, aby byl schopen klienta vyslechnout a pomoci mu. Při práci se seniory, je důležitá určitá vyzrálost a stabilita odborného pracovníka. Je však nutné upozornit na to, že každý senior je individualita, které může vyhovovat jiný typ osobnosti či pracovníka. V následujícím textu tedy uvádím základní osobnostní předpoklady, které by sociální pracovník měl mít.

Jak už bylo výše zmiňováno, v profesi sociálního pracovníka je nezbytné odborné vzdělání, mimo této odbornosti je však nesmírně důležitou hodnotou právě osobnost pracovníka a nezištná touha po pomoci člověku v nouzi. Dále je nezbytné, aby tento pracovník stál nohama pevně na zemi a byl vyzrálou osobností s jasně daným žebříčkem hodnot. Nutným předpokladem k výkonu tohoto povolání je pozitivní nastavení pracovníka (nikoli naivita). Je důležité znát sílu myšlenky a vědět, že vše, co se v životě jedince odehrává, je nesmírně důležité pro jeho další vývoj a osobnostní růst. Všechny tyto předpoklady, vlastnosti a jistá fyzická odolnost jsou důležité, protože pracovníci v pomáhajících profesích jsou vystaveni ve zvýšené míře určitým rizikům, ke kterým můžeme řadit například tzv. syndrom vyhoření. (Hauke, 2014, s. 98, Hrozenská, 2013. s. 117)

V sociální práci máme určitou moc nad klientem a jeho osudem. Pracovník si musí být vědom své moci a měl by se naučit ji uvážlivě používat. Při práci by vždy měl mít na mysli dobro klienta, nikoli vlastní dobrý pocit z toho, že klienta přiměl udělat něco, co vymyslel on sám bez přispění a souhlasu klienta. Velmi zneklidňující je, že se tak většinou děje v dobré víře, v domnění, že tím klientovi vlastně pomáhají. (Hauke, 2014, s. 98)

Každý sociální pracovník by se měl neustále vzdělávat, pracovat na zvyšování své odbornosti a praxe. Pro osobnostní růst pracovníka je důležité vědomí vlastní pozice,

poslání, pravidel, podmínek a morálky. Je důležité, aby pracovník přemýšlel nad tím, proč svou práci dělá a proč ji dělá právě tak a jak ji dělá. Je nutné tedy brát v potaz to, že sociální práce je především o lidech, o jejich vyzrálosti a přístupu ke klientovi (a člověku vůbec). Je třeba říci, že to sociální pracovník nemá lehké. Nese obrovskou zodpovědnost vůči klientovi, svému zaměstnavateli, společnosti i vůči sobě samému, vykonává fyzicky a psychicky náročnou práci a velmi často za ní (v ČR) není adekvátně ohodnocen. (Hauke, 2014, s. 98-99)

Kopřiva (2011, s. 16-17) dělí sociální pracovníky na angažované a neangažované, a to dle způsobu zaujetí vlastní prací a uměním pomáhat. Neangažovaný pracovník vnímá svou práci jako výkon svěřených pravomocí bez jakéhokoliv osobního zájmu o klienta. Tito pracovníci nevzbuzují v klientech důvěru ani respekt. Naproti tomu angažovaný pracovník je veden skutečnou snahou pomáhat, stojí nohama na zemi, má ujasněný žebříček hodnot, vnímá klienta jako jedinečnou a neopakovatelnou bytost, dává najevo porozumění a nabízí profesionální i lidskou ruku ku pomoci. Angažovaný pracovník si také uvědomuje svou odpovědnost k sobě samému, k okolnímu světu a zejména pak k druhým lidem. (Hauke, 2014, s. 100)

Dle Matouška (2003, s. 52) mezi osobnostní předpoklady a dovednosti pomáhajících profesí patří zdatnost a inteligence (také sociální a emoční inteligence). Dále také přitažlivost - myšleno nejen fyzický vzhled, ale také určitá myšlenková a názorová shoda s klientem a důležitou roli může hrát také jistá věková podobnost s cílovou skupinou klientů. Jako další uvádí důvěryhodnost, tedy také jinak určitou diskrétnost, spolehlivost a porozumění a v neposlední řadě jsou velmi důležité komunikační dovednosti.

3 VÁNOČNÍ SVÁTKY V ČR

Vánoce u nás patří k nejoblíbenějším svátkům v roce. Ohlašují a oslavují příchod Spasitele a symbolický nástup slunovratu. Lidé si v tomto období zpravidla projevují lásku, náklonnost, vděčnost a to velmi často vzájemným obdarováváním.

Vánoce jsou svátky míru a pokoje, kdy umlkalo jindy halasné řinčení zbraní. Naši předkové se na prožitek Vánoc odnepaměti důkladně připravovali. Předvánoční doba byla ve znamení zvelebování a zkrášlování, čištění a uklízení celého obydlí, aby bylo připraveno k přijetí vzácného hosta. Svátky narození Ježíše Krista byly doprovázeny tradičními rituály, k nimž postupně patřilo i zdobení vánočního stromku, symbolu Vánoc pro nás každého asi nejznámějšího. K Vánocům však patří i nejrůznější dekorace, které lidé zhotovovali s velkou tvůrčí fantazií. Ty nejkrásnější byly vlastnoručně vyrobeny z různých přírodních materiálů, jakými bylo dřevo, šustí, sláma a sušené plody. V posledních desetiletích zaznamenáváme vedle komerčních výrobků také pokračování v tradici této vlastní tvorby od filigránských ozdůbek po zdobné předměty běžné velikosti.

Významnou dobou Vánoc je advent. Advent zahrnuje, čtyři neděle církevního roku a končí 24. prosince, dnem narození Páně. Adventní doba byla dobou postní, dobou střídmosti, provázena mnohými zákazy. Přestalo se tančit a nekonalý se svatby. Přesto lidé měli tento čas rádi. Zahrnoval několik pěkných svátků, které poněkud zkrátily dobu čekání a příprav na svátek nejočekávanější – Štědrý den. (Herynek, 2005, s. 10)

Mezi významné a stále, řekla bych, dodržované tradice v ČR, můžeme řadit oslavu svatého Mikuláše, oslavu svaté Barbory či svaté Lucie. Dále v každém městě i menší vesnici je snaha o zachování tradice vánočních trhů. Jako další zvyklost či tradici bych označila vánoční betlémy. Tyto betlémy se často velmi liší, dle jednotlivých krajů a oblastí. V České republice můžeme také najít nejedno muzeum rozličných betlémů. Nejvíce dodržovaným svátkem je však, Štědrý den. Naši předkové tomuto dni připisovali zvláštní až kouzelnou moc. Štědrý den, resp. Štědrý večer je u nás znám již od čtrnáctého století a jak název napovídá, je spojen s obdarováváním. U nás nosí dárky ježíšek a naděluje je pod nazdobený vánoční stromeček (většinou jehličnan). S oslavou Vánoc je často také spojován Boží hod, svatý Štěpán, Silvestr a v neposlední řadě oslava Nového roku. Dle

mého názoru, se již mnoho z těchto tradic v původní formě nevyskytuje, avšak je známo, že Vánoce a advent, jsou jedny ze svátků, kdy se lidé velmi snaží a rádi dodržují většinu zvyků a tradic, které znají.

Každá nová generace mění svět kolem sebe a tento změněný svět zase utváří další generaci. Ono přetváření světa se děje pomalu, nenápadně, každodenně se opakující prací. Časem zanikne důvod, zanikne i zvyk a s ním výtvořily lidového výtvarného projevu, symboliky a citu, doklady odvěkého spojení člověka s přírodou. Jiné svátky přetrvávají, ale čas a lidské generace je přetvářejí tak, že se dnes už jen dohadujeme o jejich původním smyslu a podobě. (Herynk, 2005, s. 8-9, Langhammerová, 2004, s. 271-305)

Jak je tedy zřejmé, současné prožívání Vánoc se liší od prožívání Vánoc v dřívějších dobách, různé je také prožívání Vánoc v různých oblastech, ale také je toto prožívání individuální v každé rodině.

V roce 2015 celý internet obletěla německá reklama, ve které musí stařík předstírat vlastní smrt, aby nebyl na Vánoce sám. Lze se domnívat, že jde o jedno z aktuálních témat ohledně Vánoc seniorů. Vánoce jsou obdobím, kdy by se rodiny měli scházet a trávit čas společně, mezi námi je však celá řada osamělých seniorů a seniorek, kteří tráví svátky jinak.

Situace seniorů o Vánocích se zpravidla odráží od jejich zdravotního stavu a situace. Činorodí senioři, i když nemají kolem sebe své blízké, si hledají možnosti, jak čas o svátcích naplnit. Někteří upřednostňují klid, protože jim shon o Vánocích vadí. Ti, kteří jsou osamělí, často vzpomínají na své mládí, své blízké, ať už živé nebo mrtvé. Čas vyplňují sledováním televize nebo poslechem rádia. I přes to je však spíše běžné, že se mnoho seniorů na tyto svátky cítí osaměle, opuštěně a bez přátel.

Mám však na jednu stranu pocit, že toto by mohl být pohled částečně zkreslený například i ze strany médií. Viz například uvedená německá reklama. Z této reklamy, jsem alespoň já měla pocit, jako by mladá generace byla opravdu zlá a své rodiče, dědečky a babičky zanedbávala. Je pravdou, že nikdo z nás tu nebude navždy a čas s našimi prarodiči je vzácný. Avšak myslím si, že v současné době shonu, neustálého stresu a nedostatku času, není nijak neobvyklé, že ani nukleární rodina se není schopna sejít o Vánocích a užít si společného klidného volna. Je tedy pochopitelné, že je často nad jejich síly a možnosti

zařídít Vánoce také pro někoho dalšího. Navíc péče a spolubydlení (i když jen dočasně na Vánoce) se starším člověkem, je náročné. Každý má jiné představy, jiné zkušenosti a jiná přání ohledně toho, jak by měly Vánoce vypadat. A myslím si, že i přes dobře míněné snahy trávit tento čas společně, pak často místo klidu a pohody vznikají velké mezigenerační neshody.

4 EMPIRICKÁ ČÁST

V rámci empirické části diplomové práce představím výzkumnou sondu, která je zaměřena na prožívání vánočních svátků lidmi žijícími v domově pro seniory. Vzhledem k tématu mé práce jsem si zvolila primárně výzkum kvalitativní, který jsem v průběhu výzkumu doplnila dotazníkem pro zaměstnance domova pro seniory. Dotazníkové šetření bylo vyhodnoceno pomocí statistických metod. Výzkumná sonda je tedy ve výsledku typem výzkumu, který lze označit za smíšený.

4.1 Cíle výzkumu a formulace hypotéz

Cíle výzkumné sondy lze definovat následovně:

- Zmapování prožívání vánočních svátků u seniorů
- Identifikace zvyků a tradic v rámci DpS
- Specifikace některých faktorů, které výrazně ovlivňují prožívání vánočních svátků
- Zjistit subjektivní vnímání spokojenosti v DpS
- Zmapovat naplnění potřeb seniorů v rámci Vánočních svátků
- Specifikace existujících rozdílů ve vnímání prožívání vánočních svátků mezi pracovníky DpS a seniory

- Výzkumná zjištění budou využita v rámci nástinu možností, jak zlepšit životy lidí žijících v domovech pro seniory. Na základě zpracovaných výzkumných dat se pokusím vystihnout aktuální situaci, určit směry podpory, pomoci a péče zaměřené na problémové oblasti (vyplývající z výzkumného šetření) a navrhnout některá opatření, vedoucí ke zvýšení spokojenosti seniorů v rámci DpS nejen o vánocích.
- Výsledky výzkumu zamýšlím využít jako zdroj případných podnětů směrem k širší veřejnosti a lidem pracujícím se seniory.

4.2 Metody sběru dat

Výzkumné šetření proběhlo v Domově pro seniory v obci Chomutov. Sběr dat se uskutečnil bez větších potíží a v relativně krátké době, zejména díky ochotě a zájmu respondentů se výzkumu zúčastnit.

Pro získání potřebných podkladů k výzkumnému šetření byly použity tyto metody a techniky sběru dat:

- Analýza odborné literatury
- Polostrukturované rozhovory se seniory
- Strukturovaný dotazník pro pracovníky DpS

Metoda analýzy odborné literatury – vlastnímu výzkumnému šetření předcházelo studium odborné literatury zaměřené na hlubší poznání, podrobné seznámení se s problematikou stárnutí a stáří a zjištění problémových oblastí.

Polostrukturované rozhovory se seniory - Pro svůj výzkum jsem si vybrala polostrukturovaný rozhovor, což je nejvíce rozšířená forma rozhovoru vůbec. Před začátkem výzkumu je třeba vytvořit si určité schéma otázek a témat, kterých by se poté tazatel měl držet. Výhodou je fakt, že v průběhu rozhovoru je možné měnit pořadí otázek, za účelem maximalizace výtěžnosti celého rozhovoru. Dále je také vhodné využívat následného vysvětlení a upřesnění odpovědí klienta. Jinak řečeno se doptáváme na informace, ujišťujeme se, že jsme odpověď správně pochopili. Klademe různé doplňující otázky a téma rozpracováváme do hloubky. Pokračujeme, dokud účastník dává smysluplné a pro výzkum relevantní odpovědi. U polostrukturovaného rozhovoru tedy máme dané tzv. jádro rozhovoru, tj. minimum otázek a témat, které budou vždy probrány. K tomuto jádru se poté přidává určité množství dalších doplňujících témat. Tato doplňující témata bývají při analýze dat/výsledků velmi užitečná a přinášejí mnoho kontextuálně vázaných informací (Miovský, 2006, s. 159-160).

Okruhy užitých otázek:

- Copak Vás napadne, když se řekne Vánoce?
- Jak zde probíhají přípravy na vánoční svátky?
- Prožíváte adventní dobu nějak speciálně?
- Vyrábíte/ dáváte nějaké Vánoční dárky?
- Které vánoční zvyky a tradice dodržujete?
- Jaký význam pro Vás osobně mají Vánoce?
- Těšíte se na Vánoce?
- Jak konkrétně probíhá Váš štědrý den?
- Znáte někoho, kdo Vánoce vůbec neslaví?
- Jak se zde na Vánoce cítíte?
- Napadají Vás nějaká negativa nebo obavy co se týče Vánoc?
- Vnímáte rozdíl v tom, jak jste trávila Vánoce před příchodem do domova a nyní?
- Vidáte se o Vánocích více se svojí rodinou?
- Pokud byste si měla přát něco speciálního k Vánocům, co se nedá koupit, copak by to bylo?
- Kdybyste chtěla oslavit Vánoce nějak netradičně, jak byste je slavila?
- Jak se celkově cítíte v domově?

Vhodnými pomůckami, které jsem využila, byl poznámkový blok a diktafon. Při jejich používání jsem plně respektovala etické principy. Se seniory jsem volila rozhovory polostrukturované, abych zajistila atmosféru důvěry a otevřenosti. Rozhovory jsem vedla v soukromí jejich bytů a bez přítomnosti dalších osob. Tempo a délka rozhovoru byli závislé na možnostech a na aktuální kondici seniora. Rozhovor jsem vedla s maximálním respektem k přirozenému systému znalostí, zkušeností, pocitů seniora a jeho postojů. Délku hovorů jsem proto nelimitovala. Délka hovoru kolísala individuálně v intervalu 20 – 40 minut. Kratší se nevyskytly, delší než 40 minut velmi sporadicky. Pouze v jednom případě, se mi nepodařilo nahrát kompletní rozhovor, ale bezprostředně po rozhovoru jsem provedla písemný záznam.

Strukturovaný dotazník pro pracovníky DpS – K získání kompletních informací mi posloužil dotazník vytvořený pro zaměstnance domova pro seniory, neboť je dle mého názoru nutný pohled obou zainteresovaných stran.

4.3 Výběr participantů

Jako cílovou skupinu výzkumu byla stanovena skupina seniorů žijící ve vybraném DpS. Výběr konkrétních seniorů proběhl na základě níže zmíněných kritérií a na základě doporučení pracovníků domova pro seniory. Díky tomu nemohu tento výběr označit jako zcela náhodný, přesto byla snaha obsáhnout co nejširší spektrum klientů, aby výpovědní hodnota výzkumu byla co největší.

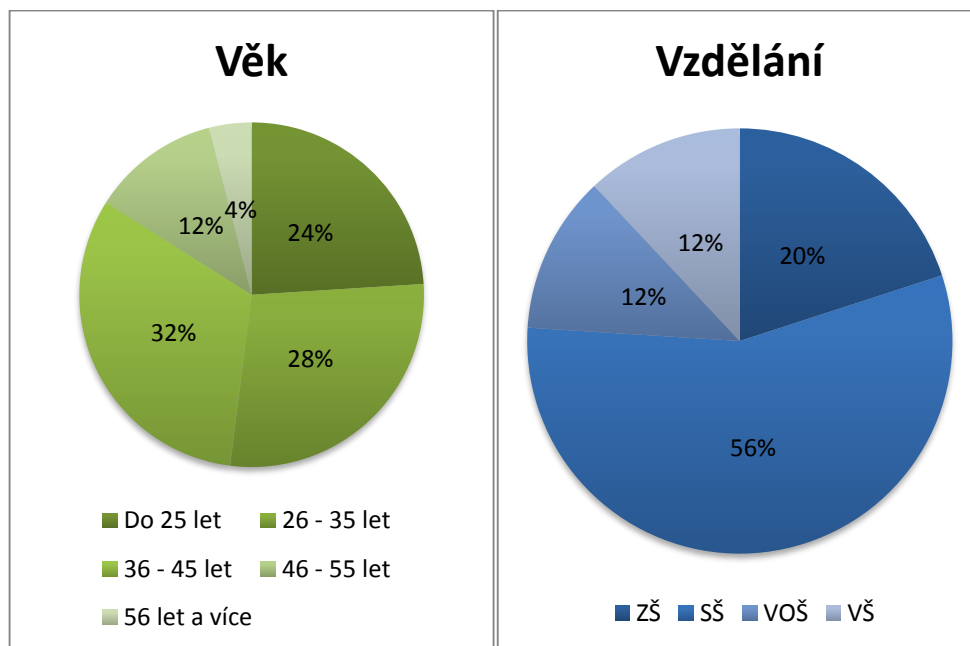
Kritéria výběru seniorů:

- Rozmanitá délka pobytu v DpS, avšak zároveň delší než 1 měsíc
- Dobré komunikační schopnosti
- Ochota seniora dlouhodobě spolupracovat

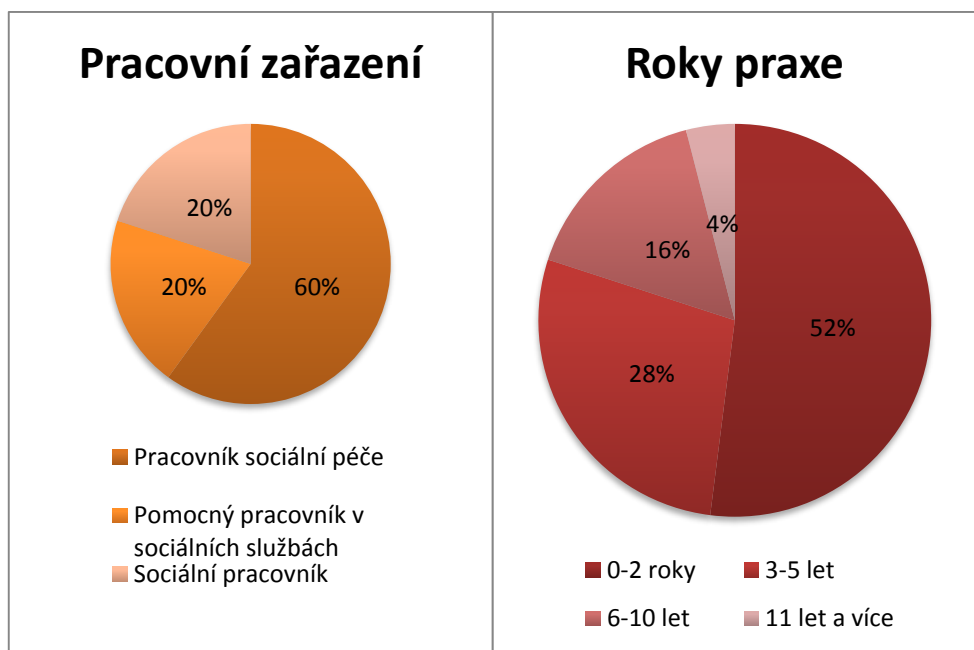
V rámci výzkumné sondy jsem se tedy zaměřila na seniory žijící v DpS a zaměstnance téhož zařízení. Celkový počet seniorů, se kterými jsem spolupracovala, byl dvanáct. Z toho dva muži a deset žen. Věkové rozmezí těchto seniorů bylo 66-93 let. Celkový počet zaměstnanců DpS, kterým byl zaslán dotazník, byl 40. Vrátilo se 25 kompletních dotazníků, které mohly být využity do mého výzkumu. Tento výzkumný vzorek je složen pouze z žen, toto složení nebylo mým záměrem, avšak v zařízení je většina zaměstnanců ženského pohlaví. V následující tabulce a grafech uvádím základní údaje jednotlivých seniorů a zaměstnanců. Z důvodu zachování osobních údajů a anonymity jsou jména jednotlivých účastníků výzkumu smyšlená.

Tab. 1 Základní údaje o seniorech

Jméno	Věk	Délka pobytu	Odkud pochází	Víra v boha	Místo pobytu na vánoce
Anna P.	82	16 let	Slovensko	Ano	DpS
Hana O.	83	1 rok	Východní Slovensko	Ano	DpS
Dana N.	88	17 let	Slovensko	Ne	U rodiny
Petra S.	93	18 let	Chomutov	Ano	DpS
Jaroslava V.	68	13 let	Rumunsko	Ne	DpS
Marie L.	77	měsíc a půl	Kladno	Ne	U rodiny
Josefina Č.	86	25 let	Chomutov	Ne	U rodiny
Pavel B.	66	1 rok	Morava	Ne	DpS
Markéta K.	88	5 let	Východní Slovensko	Ano	DpS
Lucie H.	85	7 let	Morava	Ano	U rodiny
Martin F.	72	3,5 roku	Litoměřice	Ne	U rodiny
Renata K.	82	14 let	Chomutov	Ano	DpS

Graf 1 Základní informace o zaměstnancích DpS 1

Graf 2 Základní informace o zaměstnancích DpS 2

4.4 Způsob zpracování dat

Jako výzkumnou metodu jsem použila polostandardizovaný rozhovor. Tento rozhovor vychází z formulace určité problematiky, na kterou jsem se ve výzkumu chtěla zaměřit. Jednotlivé rozhovory jsem nahrála na diktafon, poté jsem je přepisovala, vytiskla a následně je kódovala. V rámci možnosti validizace, jsou přepsané rozhovory přiložené v příloze.

Jako doplňující výzkumná metoda byl použit dotazník pro zaměstnance domova pro seniory. Tento dotazník jsem zaslala v elektronické podobě vedoucí sociální pracovníci tohoto domova, aby ho předala k vyplnění dalším zaměstnancům. Z rozdaných čtyřiceti dotazníků se mi vrátilo 25 kompletních dotazníků, které mohly být využity do mého výzkumu. Dotazníky jsem vyhodnocovala pomocí statistických metod.

4.5 Metody analýzy výzkumných dat

Data získaná v rámci rozhovorů se seniory byla analyzována pomocí kódování. Využito bylo otevřené kódování, axiální kódování a selektivní kódování.

Hendl (1995, s. 195) popisuje kódování v kvalitativním výzkumu následovně: *„Kódování znamená stálé srovnávání fenoménů, případů, pojmů atd. a formulaci otázek ohledně textu (proces nepřetržitého srovnávání). Přitom se k částem empirického materiálu přiřazují označení neboli kódy, které jsou nejdříve pojmově velmi blízké textu a později se stávají stále abstraktnější.“*

Nahrané rozhovory jsem nejdříve přepsala, vytiskla a poté analyzovala. Tento proces se nazývá otevřené kódování. V rámci otevřeného kódování jsem označila opakující se jevy, kolem těchto jevů jsem seskupila pojmy, které s tímto jevem nějak souvisí, a z nich jsem vytvořila kategorie

V průběhu axiálního kódování je uvažováno o příčinách a následcích, podmínkách a interakcích, strategiích a procesech. To vše poté tvoří „osy“ propojující jednotlivé kategorie. Pro odhalení vztahů mezi jednotlivými kategoriemi je nutné zkoumat, které kombinace znaků v kategorii jsou propojené s jinou kombinací znaků v jiné kategorii. K tomu potřebujeme teoretický rámec, ten doporučuje, které druhy fenoménů lze mezi sebou smysluplně propojit (Hendl, 2005, s. 248).

4.6 Etické aspekty výzkumné sondy

V rámci zachování etiky výzkumného šetření, byly všem respondentům před zařazením do výzkumu podány veškeré informace, které se ho týkají. Všem byl na základě toho předložen „informovaný souhlas“ (jeho vzor přiložen v příloze), který všichni zúčastnění podepsali.

Všechny rozhovory probíhaly v soukromých bytech jednotlivých klientů, aby byl zachován pocit soukromí a bezpečí.

Pro zachování anonymity jsou veškerá jména a informace, na základě, kterých by mohli být jednotliví účastníci výzkumu identifikováni, pozměněna.

4.7 Charakteristika domova pro seniory, v němž probíhalo výzkumné šetření

Své šetření jsem prováděla v domově pro seniory v Chomutově v období prosinec 2015 – únor 2016 se souhlasem vedení domova pro seniory i se souhlasem klientů a zaměstnanců.

Domov pro seniory Písečná poskytuje pobytové služby, sociální, zdravotní a ošetrovatelské péče seniorům, kteří nemohou trvale žít ve svém přirozeném sociálním prostředí. Zaměstnanci v rámci služby podporují zachování dosavadního způsobu života se sociálními vazbami, popřípadě jeho důstojnou náhradu. Domov má kapacitu 166 lůžek a věková hranice pro přijetí do péče je stanovena pro seniory nad 60 let.

Klienti mají možnost ubytovat se v bytech o rozměrech 1+1 (přední nebo zadní místnost), mohou být ubytováni na jednolůžkových nebo dvoulůžkových pokojících. Dále je klientům nabízena možnost ubytování v garsoniérách.

V domově se každý klient může účastnit různých zájmových činností (ruční práce, keramika, pečení, paměťová cvičení, společenské hry apod.), na těchto aktivitách je účast dobrovolná. Jsou zde také pravidelně pořádána taneční odpoledne s živou hudbou a slavnosti, které probíhají ve společenské místnosti, popřípadě na zahradě střediska. Dále domov pořádá výlety, zájezdy a besedy na různá témata a další. V případě zájmu mají klienti v ergodílně možnost přístupu k internetu a počítači. Domov velmi vítá vlastní iniciativu klientů. V budově je dále k dispozici: kulečnický stůl, stolní tenis, šipky, tělocvična, obchod, kavárna, knihovna, ZOO koutek, kaple a kuřárna. Na každém patře budovy je klientům volně přístupná společenská místnost, která je vybavena televizí, DVD přehrávačem nebo rádiem. V přízemí budovy se nachází velká společenská místnost s bezbariérovým přístupem do prostorné zahrady. Pro potřeby uživatelů je zajištěna

doprava vozidly, upravených k jejich potřebám. (dostupné z <http://www.soschomutov.cz/poskytovane-sluzby/domov-pro-seniory/>)

4.8 Výsledky výzkumné sondy

4.8.1 Interpretace rozhovorů

V této kapitole uvádím interpretace jednotlivých rozhovorů.

Rozhovor č. 1: Anna P.

Anně je 82 let. Pochází ze Slovenska a v domově žije již 16 let. Respondentka měla pět sourozenců, v současné době žijí pouze dva, z toho starší sestra žije v témže zařízení, ale moc dobře spolu nevycházejí. Kontakt se zbylou rodinou udržuje převážně po telefonu, bydlí daleko, vidají se tedy tak 2x do roka. Poté co Anně P. zemřel manžel a také syn se obrátila na víru, nyní je věřící a má na starosti místní kapli. Respondentka dříve pracovala jako učitelka. V poslední době byla třikrát hospitalizována z důvodu infarktu a jiných zdravotních obtíží.

Interpretace rozhovoru č. 1

Pro Annu P. je jednoznačně rozhodující víra. Na základě toho prožívá Vánoční svátky a také většinu svého času v domově. Vánoce vnímá jako krásnou věc, jako svátky radosti, kdy hodně chodí do kostela. Zde si také našla kamarádky, se kterými Vánoce v domově tráví a dávají si malé dárečky. Vánoční zvyky a tradice se snaží dodržovat, ale v domově to lze jen v omezeném množství. Respondentka by si přála větší soudržnost a pochopení lidí v domově a byla by ráda, kdyby se v domově trávilo více času pospolu, a to nejen o Vánocích. V současnosti se to však neděje a je jí z toho smutno, ale tento smutek si prý nepřipouští, je na něj zvyklá. Uvědomuje si, že v domově je mnoho klientů, kteří nejsou aktivní a oslav či společenských akcí se účastnit mohou pouze omezeně. Paní Anna P. je hodně aktivní, chodí do dílny, účastní se všech akcí pořádaných DpS (pokud jí to zdraví dovolí). Smutek jako takový prý často v domově nezažívá. Posmutní si pouze

jednou za čas, popláče si a pak je to v pořádku. Uvádí také, že se těší ze života, ale že smrti se nebojí, že je na ní připravená.

Rozhovor č. 2: Hana O.

Haně O. je 83 let a pochází z východního Slovenska. V domově žije jeden rok a je věřící. S manželem do Chomutova přišli po válce. Má dvě děti. Dcera žije i s vnoučaty v Irsku a tudíž přijíždí do ČR pouze jednou za dva roky, kontakt udržují telefonicky. Syn žije také v Chomutově a pravidelně chodí paní Hanu O. navštěvovat. Do domova přišla z důvodu zhoršujícího se zdraví – hůře chodí a zhoršil se jí zrak.

Interpretace rozhovoru č. 2

Hana O. trávila Vánoční svátky v domově. Jako věřící bere oslavu Vánoc jako samozřejmost. Vánoce v domově se jí v rámci možností líbí, avšak jako velmi intenzivní pocit popisuje pocit samoty. Vzpomíná na to, jak trávila Vánoce dříve i na doby kdy byla malá. Nejprve prezentovala svůj rodinný stav, jako že je již úplně sama, že nikoho nemám. Tento pocit se dle mého názoru pojí se zhoršující pamětí, s nedostatkem kontaktu s rodinou a nedostatkem kamarádů či blízkých osob v domově. Paní Hana O. by si tedy k vánocům přála pro sebe pouze více zdraví a trávit vánoce zase jako dříve, s rodinou a jako za mlada.

Rozhovor č. 3: Dana N.

Daně N. letos v březnu bylo 88 let. Pochází ze Slovenska a v domově žije již 17 let. Do Chomutova přišla jako výpomoc pro tetu na jejich statek, následně pak přišel i zbytek její rodiny a usadili se tu. Otec byl horník a sehnal si zde práci na šachtě. Paní Dana N. měla pět sourozenců, celá rodina je a byla nevěřící, pouze jedna sestra, žijící také zde v domově, je věřící. Respondentka má dvě děti, dceru a syna. Uvádí, že oba jí pravidelně chodí navštěvovat. Paní Dana N. celý život pracovala jako prodavačka.

Interpretace rozhovoru č. 3

Letošní Vánoce trávila u rodiny, avšak jindy tráví Vánoce v domově. Uvedla, že to již také bylo naposledy, co Vánoce trávila u rodiny, že chce mít tady svůj klid. Vánoční zvyky a tradice, alespoň ty základní, jako výzdobu se snaží dodržet, avšak adventní dobu nijak speciálně neprožívá. Popisuje, že po smrti manžela trávila Vánoce sama a líbí se jí, že zde v domově se, alespoň všichni sejdou a tráví vánoce společně. Uvádí však také, že Vánoce jako takové nijak neprožívá, že je vnímá jako každý jiný den v roce. V domově celkově je spokojená a žádné obavy či smutek neprožívá.

Rozhovor č. 4: Petra S.

Petra S. je nejstarší respondentkou mého výzkumu, je jí 93 let. Pochází zde z Chomutova a v domově žije již 18 let. Je věřící. Její matka byla Češka a otec byl Němec. Děti bydlí daleko, syn již zemřel, ale dceru ještě má a kontakt udržují v rámci možností. Paní Petra S. pracovala jako učitelka německého jazyka.

Interpretace rozhovoru č. 4

Vánoce jsou pro paní Petru S. veliký svátek a to především z pohledu víry. Vánoce tráví v domově, pouze jednou trávila Vánoce u dcery – probřečela to a již chce trávit svátky pouze v domově. Zvyky a tradice dodržuje – vyzdobí si byteček, chodí trhat barborky, dodržuje půst, zdobí stromeček, rozesílá vánoční přání rodině a známým atd. Dárčky v domově si nedávají (dříve ano), dává si je s rodinou. Dárky, které jí rodina přinese, si schovává pod stromeček a rozbaluje je až po Štědrovečerní večeři. Ohledně Vánoc necítí žádné obavy, spíše má takovou nostalgickou náladu. Zavzpomíná si, pobřečí si nad rozbalováním dárků. Nechce ale, aby u toho někdo byl, tak je radši, když si to může odžít v soukromí svého bytečku v domově. V domově celkově je spokojená. Velmi aktivně se (i přes její vysoký věk) účastní společenských akcí a pravidelně dochází do ergoterapeutické dílny.

Rozhovor č. 5: Jaroslava V.

Paní Jaroslavě V. je 68 let a pochází z Rumunska. V domově žije již 13 let. Její rodiče a manžel již nežijí. Má jednoho syna, který jí i se svojí manželkou a synem Martinem chodí pravidelně navštěvovat. Respondentka od dětství trpí epilepsií. V současnosti nemůže moc chodit, několikrát, právě při záchvatu, upadla a zlomila si nohy. Naposledy si zlomila nohu v krčku.

Interpretace rozhovoru č. 5

Paní Jaroslava V. se na Vánoce těší, protože se těší na častější setkání s rodinou. Svátky tráví v domově. Vánoční zvyky a tradice žádné nedodrжуje, maximálně, když jí syn nebo někdo jiný něco jako výzdobu či barborky přinese. Rozdíl mezi Vánoce doma a v domově vnímá, ale přesto, je zde velmi spokojená. Pochvaluje si, že se zde seznámila s pár lidmi a tráví spolu čas. Celkově v domově se cítí také velmi dobře.

Rozhovor s paní Jaroslavou V. byl velmi náročný. Jednak má problémy s artikulací, vzhledem k čerstvě vytrhaným zubům, ale především bych řekla, že u této respondentky jsem se setkala s tzv. rozbíhavým nebo ulpívavým myšlením. Dalo mi velkou práci, aby paní odpovídala na mé otázky. I přes položenou otázku paní povídala o úplně něčem jiném, především svém životě a nedalo se jí v podstatě nijak moc přerušit.

Rozhovor č. 6: Marie L.

Paní Marii L. je v současné době 77 let. Pochází ze Svinařova u Kladna a v domově žije měsíc a půl. Manžel respondentky již nežije, ale má tři syny, se kterými udržuje velmi častý kontakt. V současnosti má také čtyři vnuky a osm pravnoučat. O odchodu do domova se rozhodla sama ze zdravotních důvodů. Velmi se jí zhoršil zrak a měla obavu, že by si mohla brát špatné léky atd.

Interpretace rozhovoru č. 6

Paní Marie L. má Vánoce velmi ráda, protože je vždy tráví s rodinou (letos také). Vánoční svátky chápe jako svátky klidu a míru, které by se měli trávit s rodinou a dětmi. Avšak letos prý jakékoliv přípravy na Vánoce vůbec nevnímala. Popisuje, že příchod do

domova a zhoršení zdravotního stavu byl pro ní hrozný šok. Mluví o tom, jaký je to rozdíl, oproti tomu jak trávila Vánoce dřív. I přes to, že se prý sestřičky a zaměstnanci snažili, udělat hezkou atmosféru, tak popisuje pocit samoty a to, jak je náročné vidět zde všechny ty nemocné lidi. Přes to velmi radostně popisuje Štědrý den, který trávila s rodinou. Popisuje, jak ráda zpívá koledy a jaké obvykle dodržuje zvyky a tradice. Celkově v domově je spokojená, až na to nemocné prostředí. Těší se, až bude v samostatné garsoniéře a ne na společném pokoji.

Rozhovor č. 7: Josefina Č.

Paní Josefíně Č. je 86 let a pochází s Chomutova. V domově žije již 25 let. Respondentka měla bratra, který však již nežije, ale bydlel také ve stejném zařízení. O svých dětech nemluví, vím jen, že syn jí již zemřel. Mluvila hodně o vnoučatech a pravnoučatech, se kterými udržuje častý kontakt.

Interpretace rozhovoru č. 7

Paní Josefina Č. uvádí, že Vánoční svátku jdou zcela mimo ní, vůbec je neslaví. Říká, že Vánoce jsou pro děti a jinak ne. Letos byla na Vánoce u svého vnuka, kde byli pravnoučata, ale už jsou poměrně veliký, tak jí to moc nebaví. Obavy co se týče Vánoc, žádné nepociťuje. V období Vánoc se cítí v domově stejně/normálně, jako každý jiný den. Dárky v domově žádné nedává, dávala dříve rodině, ale těm už také ne. Pokud by si k Vánocům mohla něco přát, tak by to bylo zdraví a kdyby Vánoce slavila podle sebe, tak by jela na Hawaii, kdyby na to měla. Paní Josefina Č. se účastní pouze některých společenských akcí a do ergodílny nechodí, protože jí vadilo, jak se tam ostatní hádají.

Rozhovor č. 8: Pavel B.

Panu Pavlovi B. je 66 let a pochází z Moravy. V domově žije jeden rok. Do domova nešel ze svého popudu. Má dva sourozence, s bratrem mají velmi dobrý vztah a skoro každý den, za ním chodí. Se sestrou tak dobré vztahy nemá. Má vážné zdravotní problémy, byl již na operaci srdce a má amputovanou nohu.

Interpretace rozhovoru č. 8

Pan Pavel B. Vánoce popisuje jako takový normální svátek, na který se člověk těšil, především jako dítě. Zvyky a tradice žádné nedodrží, pouze chodí na některé akce pořádané DpS. Nechodí tam ale rád, protože jsou tam samé mnohem starší ženy. Štědrý den trávil v domově a úplně mu stačilo, že ho mohl trávit u sebe na pokoji u televize. Uvádí však, že má Vánoce rád, žádné obavy ho ve spojení s těmito svátky nenapadají. Kdyby si mohl k Vánocům něco přát, tak by chtěl zpět svoji nohu a chtěl by Vánoce trávit se svými starými kamarády v hospodě. Celkově v domově se cítí dobře, cítí se tu jako „doma“, jen si stěžuje na to, že ho tu moc krmí, že za tu dobu co tu je přibral 10 kilo.

Rozhovor č. 9: Markéta K.

Paní Markétě K. je 88 let a pochází z východního Slovenska. V domově žije 5 let. Je věřící. Respondentka byla dvakrát vdaná. Druhý manžel, se kterým byla opravdu šťastná, bohužel již nežije. Z prvního manželství má dva syny. S jedním udržuje častý kontakt, s druhým ne. Uvádí, že s důvodu jeho současné manželky, která s tím nesouhlasí.

Interpretace rozhovoru č. 9

Paní Markéta K. vnímá Vánoce jako již něco jednoduchého, jako den, který se nijak moc neliší od všedního dne. Uvádí, že už v tomhle věku má jiné myšlenky než za mlada a že už to tolik neřeší, jako když byly malé děti. Respondentka dodržuje i přes to nějaké zvyky a tradice, jako je například výzdoba bytu a také chodí také více do kaple. Na Štědrý den je zde v domově. Dárky nikomu nedává, jen chodí vyrábět do ergoterapeutické dílny (zde se vyrábějí například dárečky, pro děti, kteří jim o adventu chodí zpívat). Žádné obavy ve spojení s Vánocemi nepocítuje. K Vánocům si nic nepřeje, nic nepotřebuje, ale kdyby mohla, tak by svátky trávila v takové rodinné pohodě.

Rozhovor s paní Markétou K. byl velice příjemný. Paní je i na svůj věk velmi aktivní a účastní se všech aktivit, které se v domově pořádají. Velmi často se však v našem rozhovoru projevoval jakýsi strach respondentky z toho, abych to, co si zde povídáme, nikde neřekla. Strach z toho co by si kdo o ní mohl myslet. Popisuje, jak zde nemá nikoho, komu by mohla věřit. Mluví také o tom, že si to, jak to bude vypadat tady v domově,

představovala jinak, že si myslela, že když jsou tady všichni staří lidé, že jsou na sebe hodní, ale že to tak není. Celkově k této problematice přistupuje tak, že to musí do konce prostě nějak přežít.

Rozhovor č. 10: Lucie H.

Paní Lucii H. je 85 let a pochází z Moravy. V domově žije 7 let. Je věřící. Má tři syny. Jeden žije ve Spořicích, jeden v Bílině a ten nejmladší žije v jejich starém baráčku. Vztahy mají velmi dobré a udržují častý kontakt, ať už telefonický či osobní. Manžel již nežije, ale respondentka popisuje život s ním jako velmi šťastný a spokojený.

Interpretace rozhovoru č. 10

Paní Lucie H. tráví Vánoce vždy se svojí rodinou. Na Vánoce se velice těší. Vánoční zvyky a tradice se snaží dodržovat, dělá si výzdobu v bytě, chodí trhat barborky, v ergodílně peče cukroví a dodržuje půst. Velmi se těší na půlnoční bohoslužbu o Štědrém dni. Dárky v domově nikomu nedává, dává pouze rodině. Obavy co se týče Vánoc, ona osobně neprožívá, spíše jí přijde smutné, že tady v domově lidé netráví Vánoce tolik pospolu, že jsou hodně sami, bez rodiny a ani na Štědrý den nechtějí trávit čas spolu a radši jsou po večeři sami na bytě. Paní Lucie H. je velmi aktivní a pozitivní člověk. Účastní se všech akcí, které pořádá DpS.

Rozhovor č. 11: Martin F.

Panu Martinovi F. je 72 let. Pochází z Litoměřic a v domově žije tři a půl roku. Příbuzné v ČR již žádné nemá, má dva nevlastní bratry, kteří žijí pravděpodobně v Kanadě. Nejsou v žádném kontaktu. Respondent má závažné zdravotní obtíže. V 68 letech měl mrtvici a ochrnula mu polovina těla, je tedy velmi špatně pohyblivý a potřebuje zvýšenou péči. Aktuálně má přítelkyni, se kterou tráví také Vánoce, a která ho často navštěvuje. Navštěvuje ho také bývalý kolega z práce.

Interpretace rozhovoru č. 11

Pan Martin F. Vánoce trávil u své přítelkyně, uvádím, tedy u rodiny. Vánoce jako takové příliš neřeší, nezajímá ho to, nestará se o to, jak to v domově probíhá. Vánoční zvyky a tradice nedodržuje. Aktivit v domově se vzhledem ke svému zdravotnímu stavu téměř neúčastní. Uvádí však, že ani když byl zdravý, tak tyto svátky nijak moc neslavil. V současnosti, ale se mu svátky líbí víc než dříve, když bydlel mimo domov. Na Vánoce se těší z toho důvodu, že rád dává dárky. Obavy ve spojení s Vánocemi žádné nevnímá. K vánocům si nic speciálního nepřeje, nic nepotřebuje. Celkově bydlení a péči v domově popisuje jako „*no, jde to, jen mi dává zabrat to cvičení*“.

Rozhovor č. 12: Renata K.

Paní Renatě K. je 82 let a pochází z Chomutova. V domově žije již 14 let a je věřící. Manžel již nežije. Má dva bratry, jeden bratr žije v Mostě, se tím jsou v kontaktu, ale měl teď vážný úraz tak to není tak časté. Druhý žije v Litoměřicích a ze zdravotních důvodů již přijet za ní nemůže, tak si telefonují. Má dva syny, jeden žije zde v Chomutově a chodí za ní v rámci možností i s manželkou na návštěvy. Druhý syn žije v Polsku, ale každý den ráno si telefonují.

Interpretace rozhovoru č. 12

Paní Renata K. trávila Vánoce v domově. Je věřící a od mala byla vedena k tomu, že Vánoce jsou velký slavnostní svátek. Uvádí také, že si myslí, že pořádně prožít Vánoce můžou pouze věřící. V rámci zdravotního stavu dodržuje vánoční zvyky pouze sporadicky. O vánocích jako takových vzpomíná, jaké to bylo o Vánocích doma. Dárčky žádné nevyrabí ani nedává. Celkově Vánoce a Štědrý den si v domově velmi užívá, říká, že je moc spokojená. Kdyby si, ale mohla vybrat, jak by je trávila ona, tak by klidně luštila na svém bytě křížovky a podívala se, co dávají v televizi. K Vánocům by si přála pouze trochu zdraví, a aby bylo o svátcích hezké počasí. Celkově v domově je velmi spokojená.

4.8.2 Otevřené kódování

Na základě otevřeného kódování byly stanoveny tyto kategorie:

1. Osobní pohled na Vánoce
2. Vliv víry na prožívání Vánoc
3. Samota a smutek
4. Vztahy s rodinou
5. Vztahy s ostatními klienty
6. Zdravotní stav
7. Spokojenost v domově
8. Osobní přání

Díky otevřenému kódování se mi podařilo najít několik základních kategorií, z nichž nejdůležitější byla kategorie „Osobní pohled na Vánoce“, „Vztahy s ostatními klienty“ a „Zdravotní stav“. Velmi mne překvapil fakt, že pouze v minimální míře participanti pociťovali smutek, samotu či obavy ve spojení s Vánocemi. Po přečtení odborné literatury jsem byla přesvědčena, že toto bude jednou z kategorií, která je pro seniory velmi aktuální. Jednotlivé kategorie jsem se pokusila specifikovat tak, aby se v nich každý čtenář bez problému orientoval. Pro přiblížení některých kódů ke každé kategorii uvedu alespoň základní charakteristiku nebo citaci z proběhlých rozhovorů.

1. Osobní pohled na Vánoce

Osobní pohled na Vánoce je jedním z hlavních specifik, které určuje, jakým stylem jednotliví senioři Vánoce prožívají. Velmi tento pohled souvisel s tím, zda člověk zastával pozitivní či negativní postoj k životu. Často jsem se však setkávala s pohledem na svátky typu: „*No tak když Vám to řeknu upřímně, je to tady pořád nějak stejné, jako ty všední dny.*“ nebo „*...mně je to jedno, pro mě už jsou Vánoce jako každé jiné dny*“. Tento osobní pohled byl velmi často také ovlivněn životními zkušenostmi, vztahy v rodině, vztahy s ostatními klienty a v neposlední řadě tím, zda byli konkrétní jedinci věřící. Tato kategorie se tedy částečně prolíná s následujícími kategoriemi.

2. Vliv víry na prožívání Vánoc

Z uskutečněných rozhovorů mohu konstatovat, že víra velmi ovlivňuje prožívání Vánočních svátků. Respondenti, kteří uvedli, že jsou věřící, dodržují ve větší míře vánoční zvyky a tradice. Také Vánoce více prožívají jako sváteční a významný den. Jedna paní dokonce uvádí toto: *„...já Vám řeknu, já jsem věřící. Už od mala jsme k tomu byli vedený. Vánoce беру jako velmi sváteční, protože se narodil náš Kristus pán...a odžít to opravdu můžou jen ty lidi, co opravdu věří, protože ty vědí co a jak..“*

3. Samota a smutek

Při rozhovorech se toto téma vyskytovalo velmi sporadicky. Mnoho seniorů si smutek či výraznou samotu neuvědomují. Tento fakt byl pro mne velmi překvapivý, protože díky četbě odborné literatury, ale i díky sledování médií jsem měla pocit, že toto téma bude u seniorů velmi aktuální a to především v období Vánočních svátků. Pocit smutku či samoty se častěji vyskytoval u klientů, kteří byli v domově kratší dobu. Dle mého názoru tedy u těch jedinců, kteří se ještě nestihli adaptovat na změnu svého života. Klienti, kteří jsou v domově delší dobu, uvádějí, že si smutek spíše nepřipouští, že si na nějaký ten smutek již zvykli.

„Moc si smutek nepřipouštím, jsem si zvykla. Nesmutním moc, jednou za čas to třeba přijde, popláču si, ale jen jednou za čas.“

4. Vztahy s rodinou

Vztahy s rodinou bych u všech žen označila za moc dobré. I přes to, že oni osobně již svátky tolik neprožívají, snad i díky pokročilému věku, často si Vánoce užívají díky své rodině. S dětmi, vnoučaty či pravnoučaty. A to i přes to, že na samotný Štědrý den, již často nemají potřebu být s mladšími generacemi. Častěji si v tomto období volají, navštěvují a případně si předávají dárečky.

U mužských respondentů to bylo trochu jiné. Jeden z nich se sestrou nemá moc dobré vztahy a také uvádí, že kdyby si mohl vybrat, tak by trávil Vánoce se svými starými kamarády v hospodě. Druhý pán již žijící rodinu nemá, ale Vánoce tráví se svou přítelkyní.

Osobně si myslím, že tyto dobré rodinné vztahy ovlivňují vnímání a prožívání Vánoc ze strany seniorů.

5. Vztahy s ostatními klienty

Z rozhovorů vyplynulo, že to, co seniorům v domově především schází, jsou dobré vztahy s ostatními klienty. Uvádějí, že jim chybí osoba, které by mohli věřit, že jim chybí někdo, kdo by byl stejně starý a měl podobné zájmy. Jedna z klientek uvádí dokonce toto: *„...představovala jsem si to jinak, myslela jsem, že když jsou zde samý starý lidi, že jsou na sebe takový hodný, ale ono to tak není...“*. Další klientka uvádí toto: *„...nevím, já Vám řeknu upřímně...já jsem pořád taková, že mám ráda lidi, všechny, ale nemám ráda, když někdo někomu ubližuje...jo a nebo...můžu vám to říct...když někdo o někom povídá, takhle s ním mluví...a pak...nemám ráda faleš...já nevím, já jsem asi taková zaostalá...“*.

Projevoval se tedy zde často jakýsi strach cokoliv říci, aby si o něm někdo nemyslel něco špatného, aby se o něm něco nepovídalo či aby se neurazili zaměstnanci domova.

6. Zdravotní stav

Zdravotní stav je jedním z limitujících faktorů pro trávení Vánoc v domově. Klienti se pak z různých důvodů nemohou účastnit vánočních příprav, společenských akcí a není v jejich silách dodržovat nějaké vánoční zvyky a tradice. I přes to se leckteří velmi snaží a účastní se alespoň programu, který fyzicky zvládnou.

7. Spokojenost v domově

S péčí a životem v domově byli všichni respondenti mého výzkumu, dalo by se říci, nadmíru spokojeni. DpS v současné domově všichni až na jednu respondentu považují za

svůj domov. Výše zmíněná respondentka, která to tak nevnímá je v domově pouze měsíc a půl a nestihla se tedy na život v domově ještě aklimatizovat. Spokojenost v domově také ovlivňuje prožívání Vánočních svátků, klienti se tu cítí dobře a pohodlně jako doma. Mají tu společnost ostatních klientů, a tak si mohou svátky užít společně. Jeden z respondentů například uváděl, že je rád, že je tady, protože, když byl doma, tak byl sám a nyní jsou na Vánoce tady všichni společně.

8. Osobní přání

Osobní přání ovlivňují prožívání Vánoc místních seniorů, ale ne v takové míře jak bych očekávala. Spíše bych řekla, že často dělají to, co se od nich očekává, ale svá přání z nějakého důvodu tolik neaplikují. Jedna klientka například uváděla, že by nejradši na Vánoce luštila křížovky a koukala na televizi, přesto je tráví s ostatními podle programu. Jiní ale například již své přání projeví aspoň na té úrovni, že např. i přes pozvání svých dětí či vnoučat na svátky k nim, odmítají a raději tráví Vánoce v domově, kde mají svůj klid a pohodu.

Avšak nejdůležitějším poznatkem tohoto otevřeného kódování bylo rozdělení těchto kódů na dvě základní skupiny, které především ovlivňují život seniorů v domově pro seniory. Jedná se o „Pocit osobní spokojenosti se svým stářím a prožíváním vánočních svátků“ a „Pocit osobní nespokojenosti, samoty a smutku“.

4.8.3 Axiální kódování

V rámci axiálního kódování jsem jako ústřední jev označila „Pocit osobní nespokojenosti, samoty a smutku“.

Příčinné podmínky, které mají vliv na jev, způsobují ho a vedou k jeho vzniku, jsem stanovila jako stáří, zdravotní potíže, přesun do domova pro seniory, ztráty blízkých a přátel.

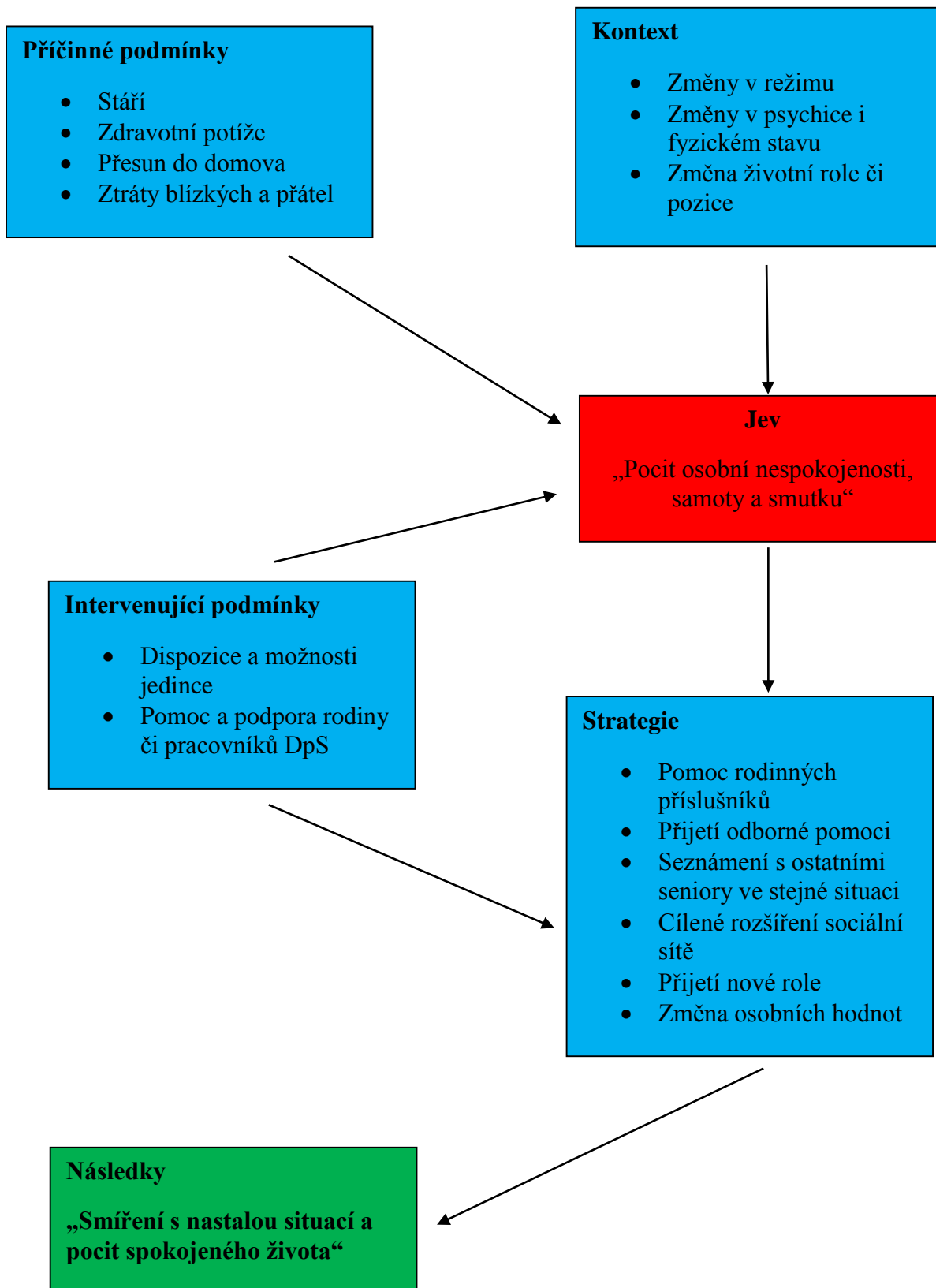
Do souboru vlastností kontextu jsem se na základě výzkumu rozhodla zařadit především změny v režimu, změny v psychice i fyzickém vztahu a nakonec také změnu životní role či pozice.

Intervenující podmínky, které jsou závislé na konkrétní osobě, definuji jako určité dispozice a možnosti dané osoby. Dále je to také zejména pomoc a podpora rodiny či pracovníků DpS. Všechny tyto skutečnosti mohou nebo naopak nemusí usnadňovat použití určité strategie na vyřešení ústředního jevu.

Strategií jsou zde myšleny záměrné aktivity, které vedou k dalším následkům. Vytyčila jsem několik základních strategií, a to pomoc rodinných příslušníků, přijetí odborné pomoci, seznámení s ostatními seniory ve stejné situaci (cílené rozšíření sociální sítě), přijetí nové role, nového pohledu na svět a změna osobních hodnot.

Následkem by mělo být smíření s nastalou situací a hlavně pocit spokojeného života.

Nyní uvádím graficky znázorněný výše zmiňovaný paradigmatický model axiálního kódování:

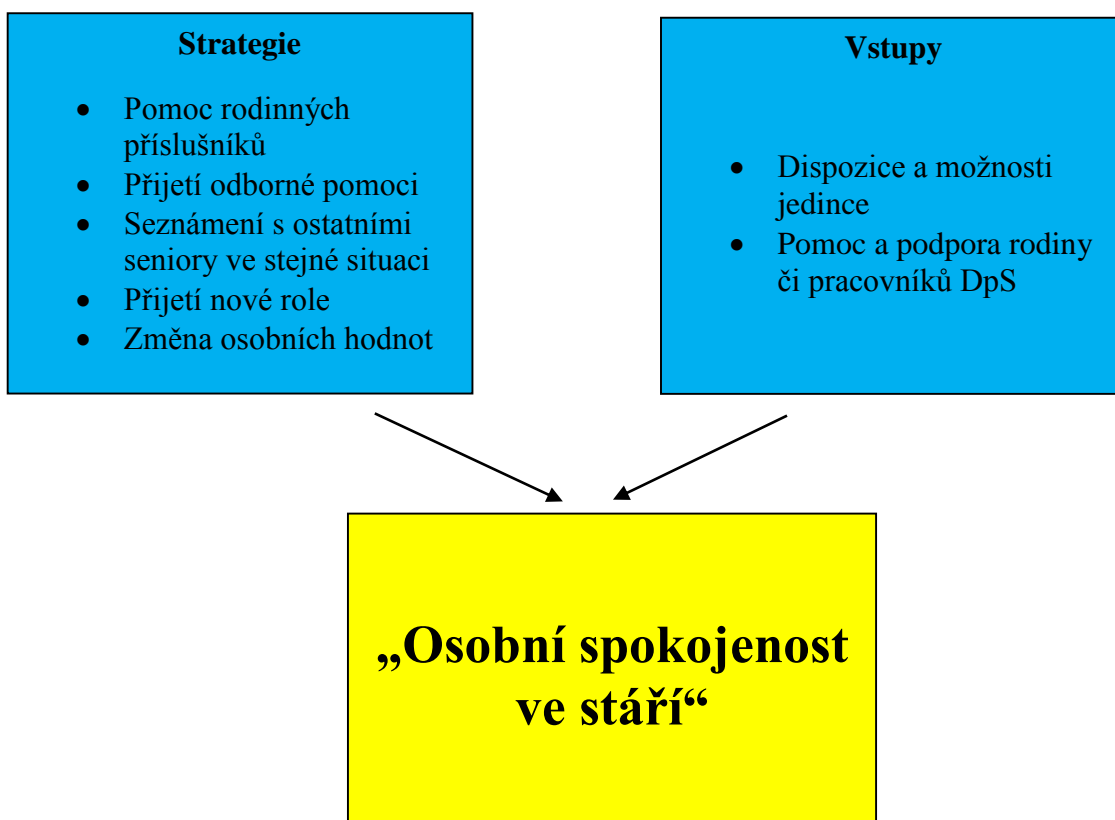

Ve výše uvedeném grafickém znázornění jsou patrné všechny souvislosti a výsledky mého výzkumu. Člověk může eliminovat pocity osobní nespokojenosti, samoty a smutku tím, že přijme novou životní roli, změní své osobní hodnoty, přijme odbornou pomoc, cíleně rozšíří svou sociální síť, především tedy o osoby ve stejné situaci a bude mu nápomocná rodina.

4.8.4 Selektivní kódování

Na základě přezkoumání získaných dat otevřeným a axiálním kódováním jsem centrální kategorii nazvala „Osobní spokojenost ve stáří“. Tato kategorie je následkem rozličných vstupů a strategií jednotlivých seniorů. Na grafu uvedeném níže můžeme vidět, že mezi tyto vstupy patří dispozice a možnosti jednotlivce a dále také pomoc a podpora rodiny či pracovníků DpS. Mezi strategie patří již zmiňované přijetí nové role, změna osobních hodnot, seznámení s ostatními seniory ve stejné situaci a přijetí odborné pomoci.

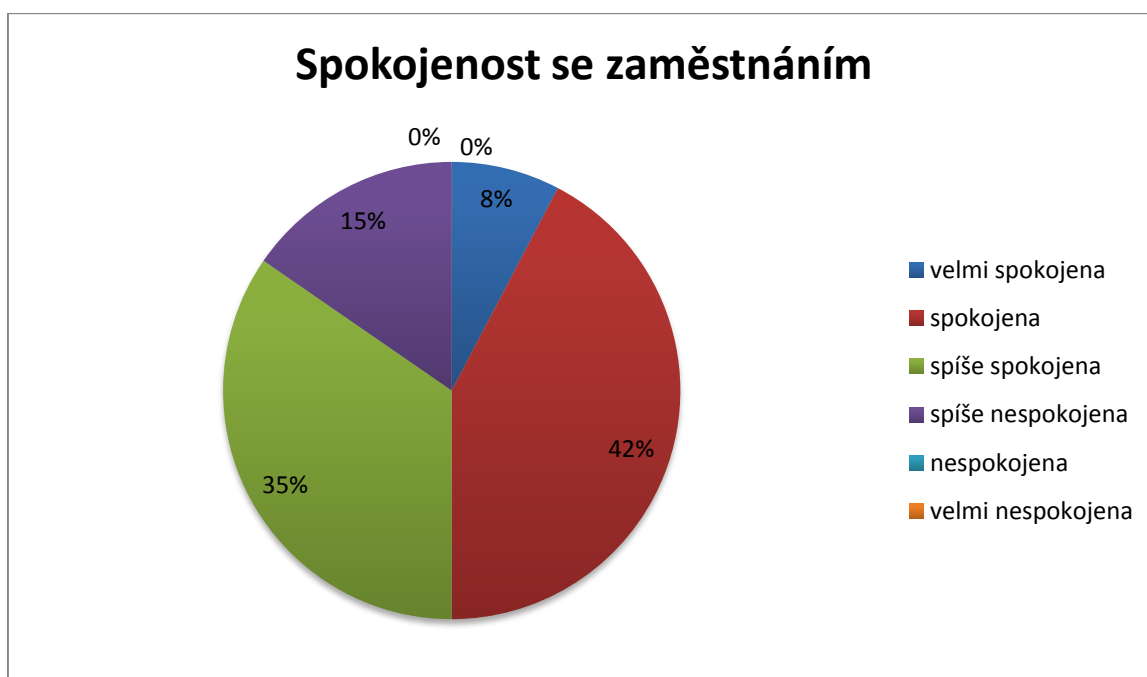
Nyní předkládám grafické znázornění modelu selektivního kódování:

4.9 Analýza a výsledky dotazníku

Kvantitativní výzkumné šetření má sloužit pouze jako doplnění výše uvedeného kvalitativního výzkumu, výsledky se tedy týkají jen úzkého vzorku respondentů. Z čehož vyplývá, že tyto výsledky nejsou natolik průkazné a nelze je chápat jako potvrzený fakt. Charakteristiku vzorku zde již neuvádím, můžete ji nalézt výše v charakteristice výzkumného vzorku. Samotnou analýzu tedy začínám od otázky číslo 6. Dotazníkové šetření v řadách zaměstnanců jsem zvolila pro jeho nejvhodnější uplatnění vzhledem k požadovaným výstupům. Dotazník samotný naleznete jako přílohu této diplomové práce.

Otázka č. 6: Jak jste spokojen/a se svým zaměstnáním?

Graf 3 Spokojenost se zaměstnáním

Výše uvedený graf znázorňuje spokojenost pracovníků v zaměstnání. Jak můžeme vidět. Většina tj. 85% je se svým zaměstnáním spokojena. Pouze 15% zaměstnanců je se svou prací spíše nespokojena.

Otázka č. 7: Jak jste spokojen/a s komunikací na pracovišti?

Graf 4 Spokojenost s komunikací na pracovišti

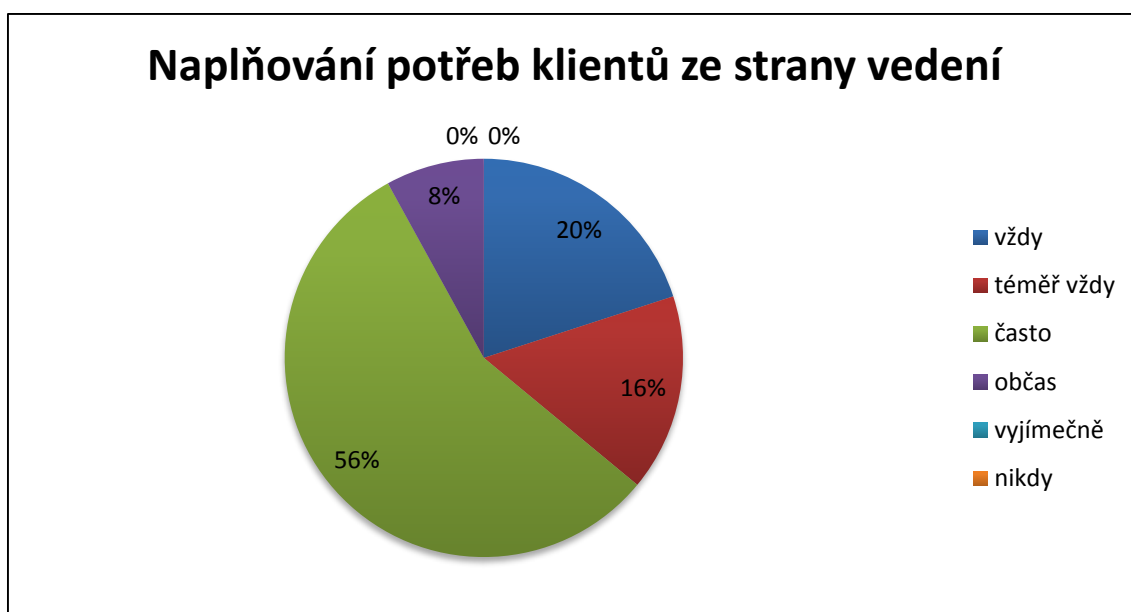
Graf 4 vyjadřuje spokojenost zaměstnanců s komunikací na pracovišti. Je zřejmé, že tato komunikace z nějakého důvodu není funkční. Můžeme vidět, že pouze 25% respondentů je s komunikací na pracovišti velmi spokojeno či spokojeno. Naopak 75% respondentů je nespokojeno s funkčností komunikace v jejich zaměstnání. Tato nespokojenost dozajista také komplikuje spolupráci mezi jednotlivými zaměstnanci, ale také se projevuje při práci s klienty.

Otázka č. 8: Pokud by komunikace na Vašem pracovišti mohla být jakýmkoliv způsobem změněna k Vaší spokojenosti, uveďte prosím jak.

Respondenti uváděli mnoho konkrétních změn, které by jim z jejich pohledu mohli pomoci. Především však uváděli špatnou spolupráci s vedením a celkově mezi personálem. Jako další z možných důvodů byla uváděna fluktuace zaměstnanců. Naopak jiný respondent uváděl výměnu zaměstnanců, jako možný způsob zlepšení. Dále uvádím, konkrétní odpovědi respondentů.

„Mohla by vymizet arogance nadřízených; špatná spolupráce s vedením a mezi personálem; jiný přístup vedení; výměna vedení, stálost zaměstnanců; výměna personálu; problémy nepřehazovat na jiné, ale řešit je kolektivně; stačilo by, kdyby zaměstnanci četli důležité informace; více prostoru pro komunikaci.“

Otázka č. 9: Domnívám se, že potřeby klientů jsou ze strany vedení naplňovány:

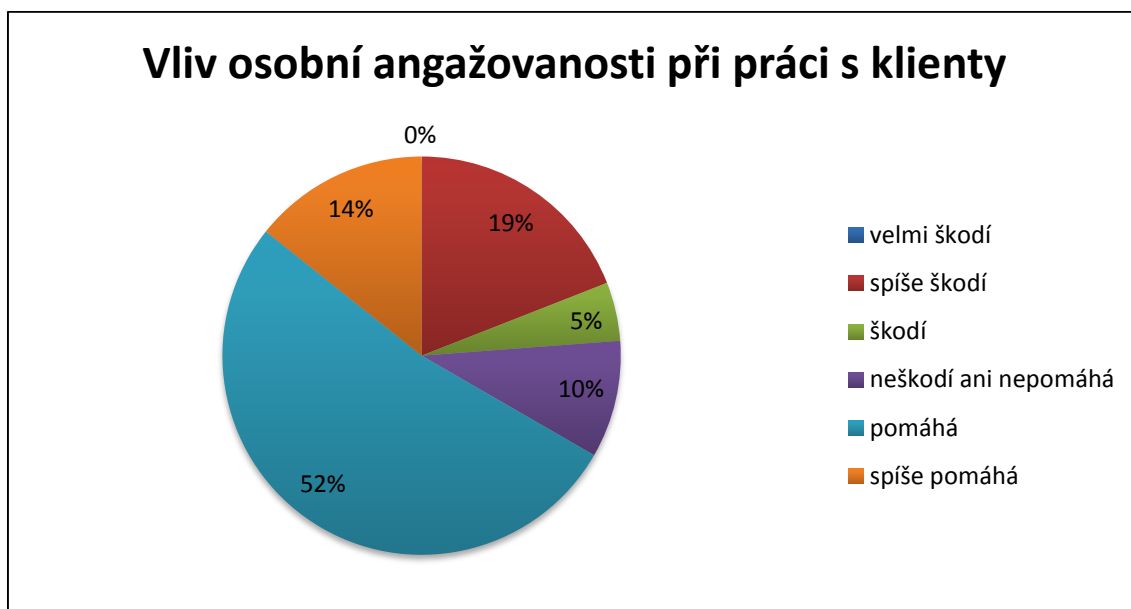
Graf 5 Naplňování potřeb klientů ze strany vedení

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že podle zaměstnanců domova, jsou potřeby zaměstnanců naplňovány téměř vždy. Ani jeden respondent neodpověděl, že by potřeby klientů nebyly naplňovány nikdy či pouze výjimečně. Naopak 20% respondentů uvádí, že jsou potřeby klientů naplňovány vždy. 16% uvádí, že téměř vždy a nadpoloviční většina tj. 56% respondentů je přesvědčena, že potřeby klientů jsou naplňovány často. 8% respondentů si myslí, že potřeby jsou naplňovány občas.

Tento pozitivní pohled na naplňování potřeb odpovídá výše uvedenému kvalitativnímu šetření, kdy oslovení klienti uvádí, že jsou v domově více než spokojeni a nemohou si na nic stěžovat.

Otázka č. 10: Jak vnímáte osobní angažovanost při práci s klienty (osobní angažovanost s konkrétními klienty, zájem o jejich potřeby a o ně samé).

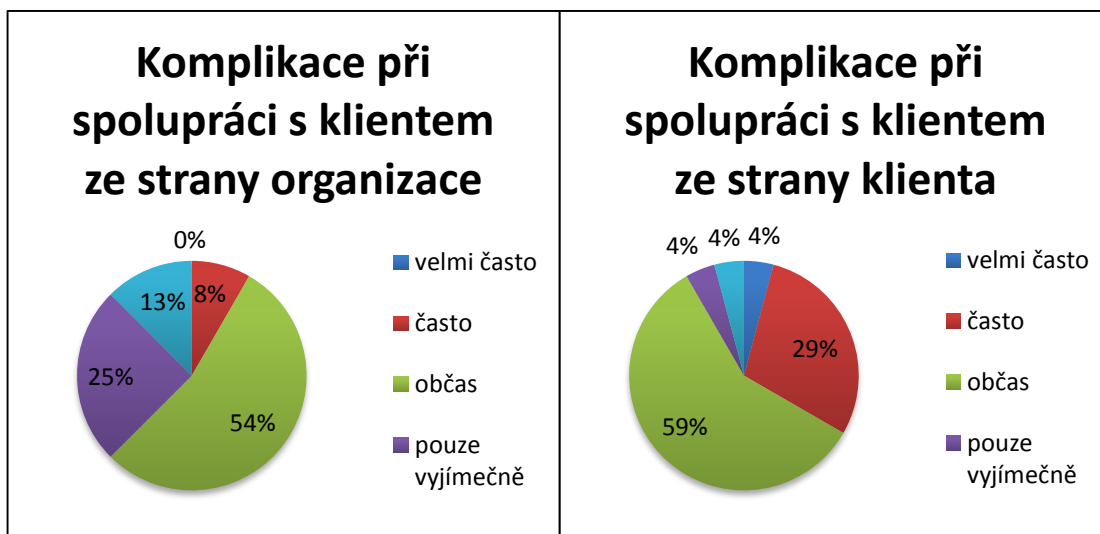
Důvodem k zařazení této otázky byl jakýsi předpoklad, že přiměřená osobní angažovanost by mohla klientům velmi pomáhat. K této domněnce jsem dospěla po studiu odborné literatury, kdy jsem nabyla dojmu, že senioři častěji trpí pocity určité samoty a smutku a projev zájmu o jejich osobu ze strany personálu, který může být jeden z mála sociálních kontaktů, by mohl být prospěšný. Chtěla jsem tedy zjistit názor pracovníků, kteří se seniory mají již nějakou praxi.

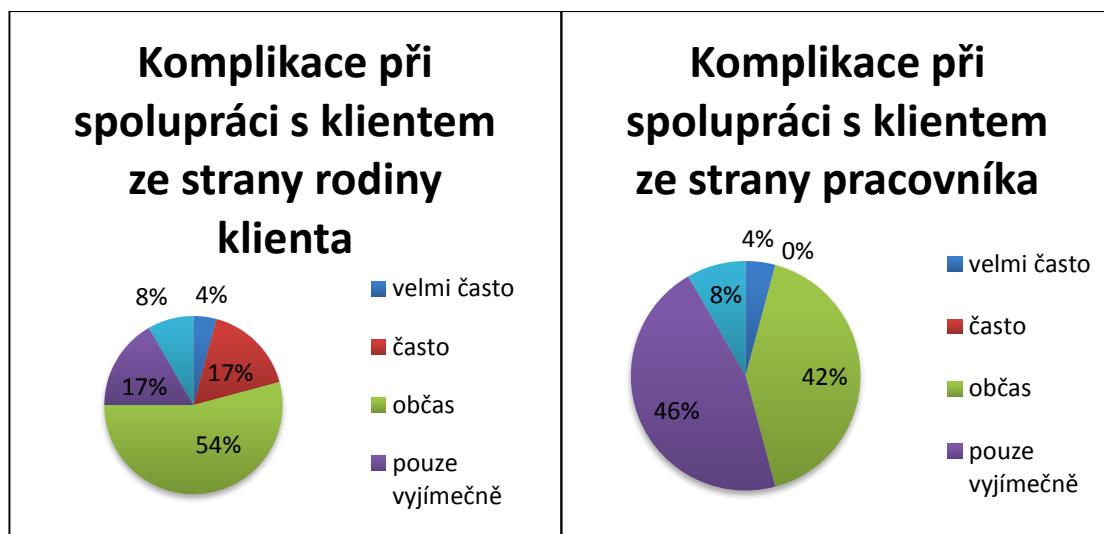
Graf 6 Vliv osobní angažovanosti při práci s klienty

Jak je z grafu zřejmé, 66 % respondentů je přesvědčena, že osobní angažovanost při práci s klienty pomáhá či spíše pomáhá. Naopak 24% zaměstnanců si myslí, že tato osobní angažovanost spíše škodí, či škodí. Zajímavé je, že tyto odpovědi dávaly spíše sociální pracovníce než pečovatelky, které jsou, řekla bych v bližším kontaktu s klienty. Je však možné, že tento pohled na věc souvisí s délkou praxe. Respondenti, kteří uváděli, že vliv osobní angažovanosti škodí, měli praxi kratší než 2 roky.

Otázka č. 11: Při spolupráci s klientem může docházet ke komplikacím. Podtrhněte jednu variantu podle toho, jak často se v praxi vyskytuje, dle vašich zkušeností.

Graf 7 Komplikace při spolupráci s klientem ze strany organizace a klienta

Graf 8 Komplikace při spolupráci s klientem ze strany rodiny klienta a pracovníka

Graf 9 Komplikace při spolupráci s klientem ze strany spolupracovníků

Výše uvedené grafy znázorňují četnost komplikací v závislosti na konkrétních faktorech, tedy organizaci, klientovi samotném, rodině klienta, pracovníkovi či na jisté spolupráci mezi kolegy. Jak je zřejmé, převládá spíše ta možnost, že každý z těchto faktorů se občas vyskytuje. Jako nejčastější (33%) komplikaci respondenti uvedli samotného klienta. Níže uvádím některé konkrétní komplikace uvedené pracovníky.

„Rodina nesouhlasí s postupy práce, má jiná přání, než klient a nemá potřebu klienta navštěvovat – má pocit, že domov tuto péči nahrazuje.“

„Klienti zapomínají, všechno chtějí vyřešit hned.“

„Špatná komunikace mezi spolupracovníky.“

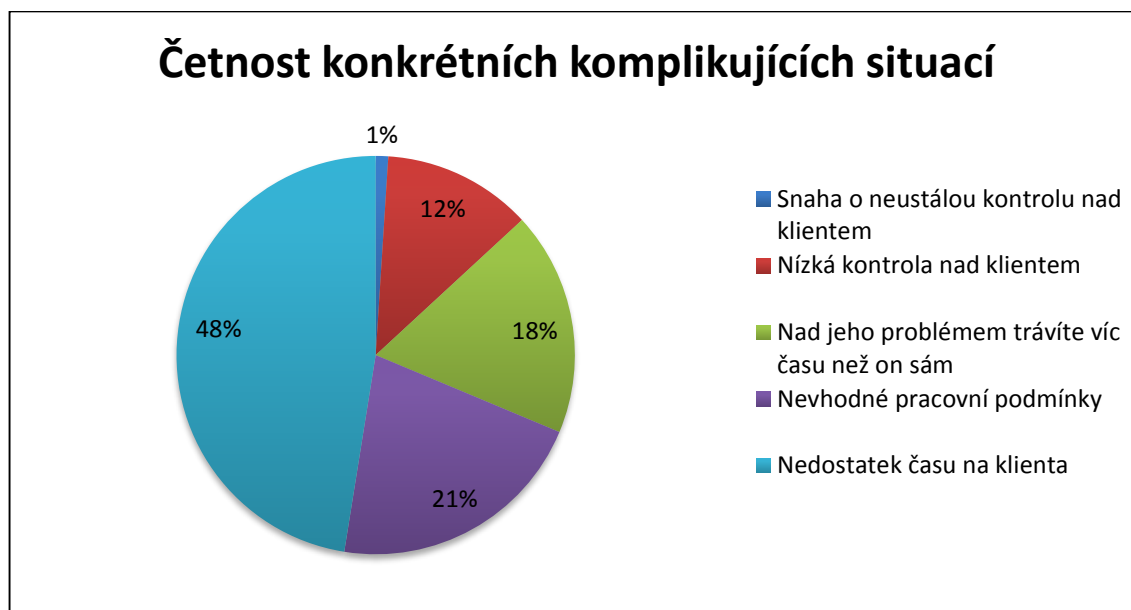
„Nedostatek personálu, nedostatek prostoru, malé skladovací prostory.“

„Nechuť klienta spolupracovat“

„Rodina si přeje to, co si nepřeje klient. Klient sám není schopen spolupracovat. Není v silách pracovníků, aby problém ihned vyřešili (potřeba objednat specialistu).“

„Ze strany vedení se řeší věci, pro práci naprosto nepodstatné a neřeší se ty podstatné.“

Otázka č. 12: Při Vaší práci mohou nastávat určité situace, které Vám komplikují Vaši práci. Přiřad'te následujícím komplikacím číslo od jedné do pětky, podle toho, jak často Vám spolupráci s klientem komplikuje. (1= nejvíce komplikuje, 5=nejméně komplikuje)

Graf 10 Četnost konkrétních komplikujících situací

Z grafu 10 je zřejmé, že jako nejčastější problém respondenti považují, nedostatek času na klienty. Jako další z problémů, které komplikují jejich péči o seniory, jsou nevhodné pracovní podmínky. Třetí nejčastější komplikace práce s klienty, je fakt, že nad jejich problémy pracovníci tráví více času než samotní klienti. Je tedy zřejmé, že v těchto případech osobní angažovanost pracovníků přesahuje určitou hranici, do které, je tato péče prospěšná.

Nejméně častou komplikací je snaha o kontrolu či pocit nízké kontroly nad klientem.

Otázka č. 13: Jak zde probíhají přípravy na Vánoční svátky?

Můžeme konstatovat, že v otázce příprav na Vánoce, odpovědi pracovníků korespondují s odpověďmi dotázaných seniorů. Konkrétně tedy přípravy probíhají velmi podobně, jako v každé klasické domácnosti. Probíhá velký vánoční úklid, zdobí se celá budova – chodby, jídelny, společenská místnost i senioři si zdobí své byty. Dále probíhají různé společenské akce s vánoční tematikou, peče se cukroví a zdobí se stromeček. Jako jedna z dalších příprav, je domluva s klienty, kdo bude na Vánoce v domově a kdo bude u rodiny. Dále probíhá výběr jídel na Štědrovečerní večeři, zda si klienti budou přát kapra, filé či klasický řízek.

Otázka č. 14: Prožívají klienti domova adventní dobu nějak speciálně?

Nejčastější odpovědí na tuto otázku bylo, že prožívání Vánoc je u každého klienta velmi individuální. Většina se však shodla, že senioři neprožívají vánoční svátky nijak odlišně od toho, jak prožívají svátky ostatní jedinci. Domov pro seniory často berou jako svůj domov a ostatní klienty, jako svou novou „rodinu“ a prožívají tedy svátky společně. Je určitě opodstatněné zmínit, že někteří jedinci jsou více lítostiví a někteří svátky vůbec neslaví. Většina se ale v tomto období více vídá s rodinou a více se účastní společenských akcí.

Otázka č. 15: Dodržují zde klienti nějaké vánoční zvyky a tradice?

Graf 11 Dodržování vánočních zvyků a tradic

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že většina klientů dodržuje vánoční zvyky a tradice. Respektive 72% respondentů uvádí, že klienti tyto zvyky dodržují. Pouze 8% respondentů si myslí, že klienti zvyky nedodržují. Usuzuji, že tím mysleli konkrétní jedince, kteří tyto zvyky nedodržují, ať už z důvodu zdravotních obtíží či z jiných. 20% respondentů neví, zda klienti tyto zvyky a tradice dodržují.

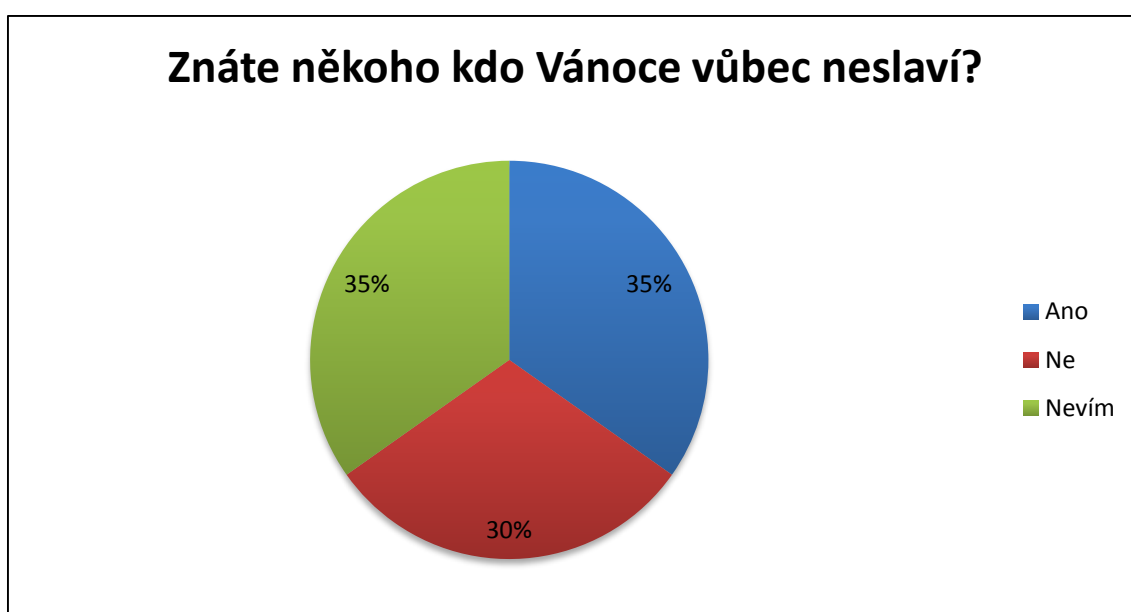
Konkrétně jsou uváděny tyto zvyky a tradice: zpívání koled, pečení cukroví, zdobení stromečku, pouštění skořápek, výzdoba budovy a bytů, Vánoční mše v místní kapli, trhání barborek, dodržování půstu aj.

Otázka č. 16: Jak zde vypadá štědrý den?

Vánoční svátky zde probíhají v klidu a pohodě. Samotný štědrý den dle odpovědi pracovníků vypadá následujícím způsobem: Klienti mají přes den volný program, všichni tento den, ale tráví tak nějak více pospolu. Od rána probíhají přípravy slavnostní večeře. Ještě před večeří přichází vedoucí střediska a popřeje všem klientům hezké svátky. Večer

se všichni klienti, kteří můžou a chtějí, scházejí u slavnostní večeře. Večeře je klasická, rybí polévka, řízek a bramborový salát. K dispozici je také mnoho ovoce a cukroví. Po večeři se klientům pouští koledy a společně zpívají. Poté se klienti postupně rozcházejí do svých bytů.

Otázka 17: Znáte někoho, kdo Vánoce vůbec neslaví?

Graf 12 Znáte někoho, kdo Vánoce vůbec neslaví?

Výše uvedený graf se zabývá otázkou, zda pracovníci znají někoho, kdo Vánoce vůbec neslaví. Odpovědi na tuto otázku jsou velmi vyrovnané. 35% respondentů uvádí, že znají někoho, kdo Vánoce neslaví. Naopak 30% respondentů uvádí, že nikoli a 35% respondentů neví.

Tato vyrovnanost odpovědí, je dle mého názoru způsobena, tím, že každý senior tráví Vánoce velmi individuálně. Najdou se v domově jak jedinci, kteří Vánoce neslaví, tak jedinci, kteří Vánoce berou jako velmi důležitý svátek, který slaví se vším všudy.

Otázka č. 18: Vídají se klienti domova v období Vánoc více se svojí rodinou?

Graf 13 Kontakt s rodinou o Vánocích

Graf 13 uvádí četnost kontaktu klientů s rodinnými příslušníky v období vánočních svátků. Je zřejmé, že většina respondentů, tj. 88% si myslí, že klienti se rozhodně či spíše vídají o svátcích s rodinou více. Pouze 4% respondentů si myslí, že se spíše více nevidají a 8% respondentů uvádí, že je stav návštěv rodinných příslušníků identický, jako v jiné dny v roce.

Otázka č. 19: Jak se vy osobně o Vánocích v domově cítíte?

U této otázky je velmi znát individuální přístup každého z pracovníků. Někteří toto období vnímají jako velmi hektické a náročné. Několik respondentů uvádělo pocit smutku či lítosti nad klienty, za kterými nepřišla rodina. Jiní se naopak cítí velmi dobře a vnímají atmosféru Vánoc. Většina se však v tomto období v práci cítí dobře či dokonce jako každý jiný den.

Otázka č. 20: Jak se podle Vašeho názoru cítí klienti v tomto domově pro seniory?

Tato závěrečná otázka se zaměřuje na celkový pocit spokojenosti klientů, nejen na pocity a prožívání v období Vánoc. Odpovědi pracovníků korespondují s odpověďmi

dotázaných seniorů. Respondenti uvádějí jistou individuálnost, avšak převažuje spíše přesvědčení, že se v domově senioři cítí dobře, jako „doma“. Mají tu svůj klid a někdy již ani k rodinám na svátky nechtějí. Najdou se však i tací, kteří jsou v domově nespokojeni a chtěli by se vrátit ke svému předchozímu životu. Tento pohled je však z pohledu pracovníků ojedinelý, či krátkodobý po příchodu klientů do domova.

Z výzkumu vyplývá, že prožívání vánočních svátků u seniorů je velmi individuální záležitostí. Ve většině případů se však neliší prožívání vánočních svátků u seniorů od prožívání běžné české rodiny. Stejný závěr můžeme uvést u dodržování vánočních zvyků a tradic. Záleží na individuálním prožívání, zdravotním stavu, chuti a zájmu, jak se konkrétní jedinec, těchto tradic zhostí. Samotný DpS v Chomutově je těmto přípravám a dodržování zvyků velmi nakloněn.

Faktory, které výrazně ovlivňují prožívání vánočních svátků, jsem v rámci výzkumu stanovila jako „Osobní pohled na Vánoce“, „Vztahy s ostatními klienty“ a „Zdravotní stav“. Tyto jednotlivé faktory určují míru angažovanosti či účasti na oslavách vánočních svátků. Tyto faktory také velmi ovlivňují celkovou spokojenost a funkčnost v rámci celkového života v rámci DpS.

V rámci zjišťování subjektivní spokojenosti v domově se mi podařilo ověřit, že všichni dotazovaní senioři jsou v domově nadměru spokojeni a DpS považují za svůj nový „domov“. Výjimkou je pouze jedna respondentka, která je v domově pouze měsíc a půl a na život v domově se ještě nestihla aklimatizovat.

V rámci kvantitativního šetření v řadách zaměstnanců DpS v Chomutově, bylo ověřeno, že pohled pracovníků na trávení a prožívání vánočních svátků téměř bezvýhradně odpovídá pohledu dotazovaných seniorů, kteří v tomto domově žijí.

V rámci dotazníku však byla zjištěna výrazná nespokojenost pracovníků v rámci funkčnosti komunikace na pracovišti. Tato nespokojenost a nesoulad v rámci komunikace se dle mého názoru projevuje také v péči o seniory. Kdy senioři projevují jakýsi strach projevit některé své názory, mají strach, aby se zaměstnanci neurazili aj.

Tímto výzkumem jsem však dospěla k zajímavému závěru, že i senioři, žijící v DpS mohou žít plnohodnotným životem, věnovat se všemu, co mají rádi a co je zajímá a najít v tomto typu zařízení svůj nový „domov“. Také jinak můžeme říci, že seniory lze celkově prezentovat jako spíše spokojené lidi a tím alespoň částečně změnit představu o stáří jako fázi, ve které není místo pro spokojený a plnohodnotný život. Účast seniorů na výzkumném šetření, jejich aktivní přístup a zájem tak byly dalším z kroků, jimiž se sami senioři podíleli na pozitivním ovlivnění obrazu stáří v současné společnosti, která je zaměřena na vyzdvihování kultu mládeže a krásy, úspěchu, funkčnosti, dynamiky a prosperity. Tento výzkum tedy mimo jiné ukázal, ač poněkud překvapivě, že vlastní hodnocení spokojenosti života seniorů nevyznívá zdaleka tak pesimisticky, jak bychom možná očekávali.

4.10 Diskuse

Cílem výzkumné sondy bylo zmapovat prožívání vánočních svátků u seniorů, identifikovat zvyky a tradice v rámci DpS v Chomutově a specifikovat faktory, které u této vybrané skupiny výrazně ovlivňují prožívání vánočních svátků. Dále mým cílem v rámci kvalitativního šetření bylo zjistit subjektivní vnímání spokojenosti v DpS.

V rámci doplňkového šetření byla snaha o specifikaci existujících rozdílů ve vnímání prožívání vánočních svátků – mezi pracovníky zmíněného DpS a seniory, kteří zde žijí.

Je důležité poukázat na fakt, že tento výzkum byl proveden v konkrétním zařízení pro seniory a pouze s vybranou částí respondentů. Výsledky mého výzkumu jsou tedy subjektivní výpovědi zkoumaných osob, na mnou zkoumané téma. Vzhledem k těmto faktům je zobecnitelnost výsledků tohoto výzkumu na širokou veřejnost omezená. Na druhé straně však některá zjištění považuji za významná, protože jsou prakticky využitelná v sociální péči s danými lidmi v DpS Chomutov.

ZÁVĚR

Stárnutí a stáří je v současné době velmi aktuální téma. V posledních letech dochází ke stálému zvyšování počtu osob vyššího věku v naší společnosti, což přináší potřebu se otázkami stárnutí a stáří systematicky zabývat. Jedním z hlavních cílů dnešní společnosti by mělo být pozitivní ovlivňování obrazu stáří. Na období tzv. třetího věku je třeba se cíleně připravovat a tato příprava by měla být součástí výchovy od mládí. A to nejen z důvodu vytváření kladného vztahu mladší generace k té starší, ale i proto, že všichni jednou zestárneme.

Tato diplomová práce řeší právě problematiku seniorského věku, přináší řadu informací týkajících se této fáze života a v neposlední řadě se snaží prezentovat seniory nikoli pouze jako závislé, nemocné osoby, ale také jako spokojené lidi, kteří mohou stále žít aktivní, činnorodý a velmi zajímavý život.

Ústředním tématem mého výzkumu a tedy empirické části této práce, je snaha o zjištění, jakým způsobem prožívají senioři v DpS v Chomutově vánoční svátky, jaké dodržují zvyky a tradice a čím se v tomto ohledu liší od běžné populace. Dále bylo mým cílem zjistit míru spokojenosti s vlastním životem v domově a s určitou kvalitou bytí.

Tento výzkum byl proveden v rámci smíšeného přístupu. Tedy s vybraným vzorkem seniorů byly uskutečněny polostrukturované rozhovory. Tyto rozhovory byly posléze přepsány, analyzovány a kódovány. Dále byla provedena kvantitativní, tedy dotazníková sonda mezi zaměstnanci DpS v Chomutově.

V rámci výzkumu bylo zjištěno, že podstatné faktory, které ovlivňují prožívání vánočních svátků u seniorů, jsou tyto: „Osobní pohled na Vánoce“, „Vztahy s ostatními klienty“ a „Zdravotní stav“. Vybraní respondenti mého výzkumu si často v našich rozhovorech stěžovali na nepřítomnost člověka, kterému by mohli věřit, kamaráda či známého. Bylo by tedy vhodné se v rámci péče více zaměřit na seznámení jednotlivých klientů, či zapojení do společenských aktivit, kde by se mohli seznámit. Dále si také myslím, že by tento fakt mohla ovlivnit změna ubytovaných na jednotlivých patrech. Aktivní senior, ubytovaný na patře, kde je většina klientů ležících a nepohyblivých, se hůře seznámí a najde příhodného „kamaráda“.

V dotazníkovém šetření vyplynula na povrch špatná komunikační situace na pracovišti. Tato nefunkční komunikace velmi ovlivňuje chod domova, péči o klienty a samotnou atmosféru, která v domově vládne. Je tedy potřeba, aby tato situace byla co nejdříve vyřešena.

Celkově však z výzkumu vyplývá, že senioři jsou převážně se svým životem spokojeni, jak o Vánocích, tak celkově v domově. Mají však rádi svůj klid a prožívání některých životních situací či Vánočních svátků, již není tak pestrý jako „za mlada“.

Osobně jsem velice ráda, že jsem si vybrala toto téma. Praxi s touto věkovou skupinou mám pouze omezenou a díky této práci se mi podařilo prohloubit odborné znalosti a získat cenné praktické zkušenosti. Věřím, že tato práce přispěje k většímu pochopení této věkové skupiny a to nejen v rámci prožívání vánočních svátků.

LITERATURA

BUIJSSEN, Huub. *Demence: průvodce pro rodinné příslušníky a pečovatele*. Praha: Portál, 2006. Rádci pro zdraví. ISBN 80-7367-081-X.

DOEL, Mark. *Social work: the basics*. New York, NY: Routledge, 2012. Basics (Routledge (Firm)). ISBN 020311423X.

DUDOVÁ, Radka. *Postarat se ve stáří: rodina a zajištění péče o seniory*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, v.v.i., 2015. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-182-4.

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *České ošetřovatelství: praktická příručka pro sestry*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2002. Praktické příručky pro sestry. ISBN 80-7013-363-5.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.

HAUKE, Marcela. *Zvládání problémových situací se seniory: nejen v pečovatelských službách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5216-7.

HAVRDOVÁ, Z., NOVÁKOVÁ, Z., 1995. Učební texty pro studenty sociální práce. Praha. FF UK.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0030-7.

HERYNEK, Petr. *České Vánoce*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0760-8.

HOLCZEROVÁ, Vladimíra a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Volnočasové aktivity pro seniory*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4697-5.

HROZENSKÁ, Martina a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Sociální péče o seniory*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4139-0.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0.

JAROŠOVÁ, Darja. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. ISBN 80-7368-110-2.

JEDLIČKA, Václav. *Praktická gerontologie*. 2., přeprac. vyd. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně, 1991. Učební texty (Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví). ISBN 80-7013-109-8.

JIRÁK, Roman, Iva HOLMEROVÁ a Claudia BORZOVÁ. *Demence a jiné poruchy paměti: komunikace a každodenní péče*. Praha: Grada, 2009. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2454-6.

JOHN W. CRESWELL. *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions*. [Nachdr.]. Thousand Oaks, Calif. [u.a.]: Sage, 1998. ISBN 0761901434.

KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: Grada, 2008. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2169-9.

KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese*. 6., V Portálu 5. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-922-4.

KRÁLOVÁ, Jarmila a Eva RÁŽOVÁ. *Zařízení sociální péče pro seniory a zdravotně postižené občany*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: ANAG, 2003. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 80-7263-168-3.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada, 2002. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0179-0.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-525-0.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

LINHARTOVÁ, Věra. *Praktická komunikace v medicíně: pro mediky, lékaře a ošetřující personál*. Praha: Grada, 2007. ISBN 8024717840.

- MALÍK HOLASOVÁ, Věra. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4315-8.
- MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových sociálních [sic] zařízeních*. Praha: Grada, 2011. ISBN 8024731487.
- MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ (eds.). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.
- MLÝNKOVÁ, Jana. *Pečovatelsví: učebnice pro obor sociální péče - pečovatelská činnost*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3184-1.
- NOVÁKOVÁ, Radana. *Pečovatelsví I: učební text pro studenty oboru Sociální péče - pečovatelská činnost*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-085-0.
- NOVÁKOVÁ, Radana. *Pečovatelsví II: učební text pro žáky oboru Sociální péče - pečovatelská činnost*. V Praze: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-531-2.
- NOVOTNÁ, Věra a Věra SCHIMMERLINGOVÁ. *Sociální práce, její vývoj a metodické postupy*. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-483-5.
- PACOVSKÝ, Vladimír a Hana HEŘMANOVÁ. *Gerontologie*. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, n. p., 1981. ISBN 08-044-81.
- PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1.

RAHN, Ewald. *Psychiatrie: učebnice pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2000. Psyché (Grada). ISBN 80-7169-964-0.

RHEINWALDOVÁ, Eva. *Novodobá péče o seniory*. Praha: Grada, 1999. Psyché (Grada Publishing). ISBN 80-7169-828-8.

SOKOL, Radek a Věra TREFILOVÁ. *Sociální pracovník v rezidenčních zařízeních sociálních služeb: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.1.2008*. Praha: ASPI, 2008. Meritum. ISBN 978-80-7357-316-4.

STRIEŽENEC, Štefan. *Úvod do sociálnej práce*. Trnava: Tripsoft, 1999. ISBN 80-968294-6-7.

STUART-HAMILTON, Ian. *The psychology of ageing: an introduction*. 5th ed. Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers, 2012. ISBN 9781849052450.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Unverzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2141-4.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5.

VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-998-4.

WALSH, Danny. *Skupinové hry a činnosti pro seniory: interakce a sebepoznávání, hry se slovy, kvízy, cvičení a relaxace, každodenní aktivity*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-970-4.

ZGOLA, Jitka M. *Úspěšná péče o člověka s demencí*. Praha: Grada, 2003. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0183-9.

Internetové zdroje

ČESKO. Zákon 108/2006 Sb. *Www.mpsv.cz* [online]. [cit. 2016-07-25]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13640/108_2006_2015.pdf

Vánoce jako příležitost. *Psychologie.cz* [online]. 2013 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <https://psychologie.cz/vanoce-jako-prilezitest/>

Vánoce bez rodiny mohou být stejně veselé a krásné. *I60.cz: Portál pro aktivní seniory* [online]. 2012 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.i60.cz/clanek/detail/2820/vanoce-bez-rodiny-mohou-byt-stejne-vesele-a-krasne>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

<i>Tab. 1 Základní údaje o seniorech</i>	47
<i>Graf 1 Základní informace o zaměstnancích DpS 1</i>	47
<i>Graf 2 Základní informace o zaměstnancích DpS 2</i>	48
<i>Graf 3 Spokojenost se zaměstnáním</i>	66
<i>Graf 4 Spokojenost s komunikací na pracovišti</i>	67
<i>Graf 5 Naplňování potřeb klientů ze strany vedení</i>	68
<i>Graf 6 Vliv osobní angažovanosti při práci s klienty</i>	69
<i>Graf 7 Komplikace při spolupráci s klientem ze strany organizace a klienta</i>	70
<i>Graf 8 Komplikace při spolupráci s klientem ze strany rodiny klienta a pracovníka</i>	70
<i>Graf 9 Komplikace při spolupráci s klientem ze strany spolupracovníků</i>	71
<i>Graf 10 Četnost konkrétních komplikujících situací</i>	72
<i>Graf 11 Dodržování vánočních zvyků a tradic</i>	74
<i>Graf 12 Znáte někoho, kdo Vánoce vůbec neslaví?</i>	75
<i>Graf 13 Kontakt s rodinou o Vánocích</i>	76

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I: Dotazník

Příloha č. II: Informovaný souhlas

Příloha č. III: Rozhovory 1-12

PŘÍLOHY

Příloha č. I: Dotazník

Dotazník

Vážená pracovnice, Vážený pracovníku domova pro seniory,
tento dotazník, který máte před sebou je součástí mé diplomové práce s názvem:

„Prožívání vánočních svátků klientů domova pro seniory“

Dotazník je anonymní. Všechny údaje budou použity pouze do výzkumné části mé diplomové práce.

Předem velmi děkuji za Vaši ochotu a Váš čas

Karolína Klimperová

studentka 5.ročníku Sociální práce

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

1.Pohlaví

- a)žena
- b)muž

2.Věk

- a)do 25 let
- b)26-35 let
- c)36-45 let
- d)46-55 let
- e)56 a více

3.Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- a)Základní
- b)Středoškolské
- c)Vyšší odborné
- d)Vysokoškolské
- e)Jiné(uveďte).....

4.Počet let ve společnosti

- a)0-2 roky
- b)3-5 let
- c)6-10 let
- d)11 a více

5. Vaše pracovní zařazení (název pracovní pozice) - prosím vyplňte

.....
6. Jak ste spokojen/a se svým zaměstnáním?

- a) velmi spokojena
- b) spokojena
- c) spíše spokojena
- d) spíše nespokojena
- e) nespokojena
- f) velmi nespokojena

7. Jak jste spokojen/a s komunikací na pracovišti?

- a) velmi spokojena
- b) spokojena
- c) spíše spokojena
- d) spíše nespokojena
- e) nespokojena
- f) velmi nespokojena

8. Pokud by komunikace na Vašem pracovišti mohla být jakýmkoliv způsobem změněna k Vaší spokojenosti, uveďte prosím jak.

.....
.....
.....

9. Domnívám se, že potřeby klientů jsou ze strany vedení naplňovány:

- a) vždy
- b) téměř vždy
- c) často
- d) občas
- e) výjimečně
- f) nikdy

10. Jak vnímáte osobní angažovanost při práci s klienty (osobní angažovanost s konkrétními klienty, zájem o jejich potřeby a o ně samé)

- a) velmi škodí
- b) spíše škodí
- c) škodí
- d) neškodí ani nepomáhá
- e) pomáhá
- f) spíše pomáhá
- g) velmi pomáhá

11. Při spolupráci s klientem může docházet ke komplikacím. Podtrhněte jednu variantu podle toho, jak často se v praxi vyskytuje, dle vašich zkušeností.

Spolupráci pracovníka domova pro seniory s klientem komplikuje:

a) Organizace (vedení domova):

Velmi často – Často – Občas – Pouze výjimečně – Nikdy

b) Klient

Velmi často – Často – Občas – Pouze výjimečně – Nikdy

c) Rodina klienta

Velmi často – Často – Občas – Pouze výjimečně – Nikdy

- d) Pracovník (sám pracovník spolupracující s klientem)
 Velmi často – Často – Občas – Pouze výjimečně – Nikdy
- d) Spolupracovníci (ostatní pracovníci/pracovník domova)
 Velmi často – Často – Občas – Pouze výjimečně – Nikdy

Stručně popište komplikace, se kterými se nejčastěji setkáváte a proč k nim podle Vašeho názoru dochází:

.....

12. Při Vaši práci mohou nastávat určité situace, které Vám komplikují Vaši práci. Přiřadte prosím pořadí následujícím komplikacím od první po pátou (1=nejvíce spolupráci komplikuje až 5=nejméně spolupráci komplikuje). Pokud ve výčtu, podle Vašeho názoru, některá komplikace schází, tak ji napište a uveďte odpovídající pořadí (1=nejvíce až 6=nejméně komplikuje). Vaši práci s klientem komplikuje, když:

- a) Se snažíte neustále mít vysokou kontrolu nad klientem: _____
- b) Máte nízkou kontrolu nad klientem: _____
- c) Nad jeho problémem či situací trávíte více času než on sám: _____
- d) Máte nevhodné pracovní podmínky: _____
- e) Nemáte dostatek času na klienta: _____
- f) Něco jiného (uveďte..... _____

13. Jak zde probíhají přípravy na vánoční svátky?

.....

14. Prožívají klienti domova adventní dobu nějak speciálně?

.....

15. Dodržují zde nějaké vánoční zvyky a tradice?

- a) ne
- b) ano (doplňte jaké)

- c) nevím

16. Jak zde vypadá štědrý den?

.....
.....
.....
.....

17. Znáte někoho kdo vánoce vůbec neslaví?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18. Vidají se klienti domova v období vánoc více s rodinou?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne - beze změny

19. Jak se vy osobně o vánocích v domově cítíte?

.....
.....
.....
.....

20. Jak se podle Vašeho názoru cítí klienti v tomto domově pro seniory?

.....
.....
.....
.....

Mnohokrát Vám děkuji za vyplnění tohoto dotazníku.
A přeji Vám hezký zbytek dne

Karolína Klimperová

Informovaný souhlas

Název studie (projektu):

Jméno:

Datum narození:

Účastník byl do studie zařazen pod číslem/pseudonymem:

1. Já, níže podepsaný(á) souhlasím s mou účastí ve studii. Je mi více než 18 let.
2. Byl(a) jsem podrobně informován(a) o cíli studie, o jejích postupech, a o tom, co se ode mě očekává. Beru na vědomí, že prováděná studie je výzkumnou činností.
3. Porozuměl(a) jsem tomu, že svou účast ve studii mohu kdykoliv přerušit či odstoupit. Moje účast ve studii je dobrovolná.
4. Při zařazení do studie budou moje osobní data uchována s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti mých osobních dat. Při vlastním provádění studie mohou být osobní údaje poskytnuty jiným než výše uvedeným subjektům pouze bez identifikačních údajů, tzn. anonymní data pod číselným kódem. Rovněž pro výzkumné a vědecké účely mohou být moje osobní údaje poskytnuty pouze bez identifikačních údajů (anonymní data) nebo s mým výslovným souhlasem.
5. Porozuměl jsem tomu, že mé jméno se nebude nikdy vyskytovat v pracích o této studii. Já naopak nebudu proti použití výsledků z této studie.

Podpis účastníka:

Podpis výzkumníka:

Datum:

Datum:

Příloha č. III: Rozhovory 1-12

Rozhovor č. 1

Tak já tu mám připraveno pár otázek, začnu tím, jestli byste mi řekl své jméno?

*****.

Jestli mohu poprosi ještě, tak kolikpak vám je.

No 49... 15. října 49.

Že jste se narodil v roce 1949?

jo

Odkudpak pocházíte? Tady z *****?

jo

A jak dlouho jste tady v domově?

No teď 30. prosince to bude přesně rok. To mě sem šoupli.

Takhle těsně před silvestrem jste sem přišel jo?

no..

No a já, když píšu tu práci o těch vánocích - co vás napadne, když se řekne vánoce?

no co..takovy normalni...takova normalni vec...clovek se na to tesil...

vypnutí televize

takovy normalni..jako decko..

Zucastnujete se tady nejakych priprav co se tyce vanoc?

Ne...akorat chodim dolu, vzdycky kdyz byl treba ten mikulas..na ty deti a to..

Myslíte ty akce co zarizujou holky z ergo dilny, kdy vam chodi zpivat deti koledy a tak?

jo.. takhle chodim

A libi se vam to?

Joo libi..

Tak to je bezva :)

A prozivate tu adventni dobu nejak specialne?

Ne... ja jsem doma vsude...

No tak to je super...

Vyrabite nejake darecky? Nebo davate si tady s ostatnimi v domove nejake darecky?

To..kdepak..

a S rodinou?

Ja mam akorat brachu a ty sem chodej...

No a jak vypada váš štědrý den?

No vypadá... tak obyčejně...tak pustim bednu...a to stačí..

A vy nejste na vánoce nějak s rodinou?

Ne.. tady..

Aha...

Nojo vy jak ste tu první rok, tak vlastně nevíte jakpak to tu vypadá...

Těšíte se na vánoce?

no těším se, jako všichni... já jsem rád..

Jaký pro vás osobně mají význam vánoce?

no... takovej normální, když jsem byl malej, tak mi to pořád připomíná...

Připomíná vám to dětství..

mám rád tyhle svátky no..

Vnímáte rozdíl mezi tím, jak jste trávil svátky předtím než jste přišel do domova?
Každý všelijak..
Takže jste to měl pokaždý jiné?
no..
Znáte někoho kdo vánoce vůbec neslaví?
Taky jsem..znal..ale nevim jestli ještě dejchá...
No a co se týče vánoc, napadají vás nějaká negativa, obavy?
Ani ne..
Vidáte se o těch vánocích víc s rodinou než normálně přes rok?
to bylo... jak ted uz ma svoje deti..jako bracha a segry...to ja se mam motat mezi nima..
kdepaak..
Máte radší svůj klid..?
No tak tam jsou samy mrnata...a ja se tam nekde motat..
Pokud byste si mohl přát k vánocům něco co se nedá koupit copak by to bylo?
Nohu..
Nohu byste si přál zpátky?
No nohu, abych mohl zase létat..
a můžu se zeptat, copak se vám stalo? že jste přišel o nohu?
no... ucpavani cev..delali mi bypass no a vydžel mi měsíc.. no a už to šlo... tady v
chomutově.. tady mi ho dělali v chomutově... oni mi toho dělali víc, jsem tady celej
zašitej... tady pumpu...to mi dělali všechno v praze a to no..
A kdybyste chtěl oslavit vánoce nějak netradičně, jakpak by to bylo?
v hospodě
V hospodě byste chtěl trávit vánoce?
tak jsme chodili vždycky na pivo s klukama,...s partou na pivo..
Takže byste si to přál znovu zažít todleto? Líbilo by se vám to?
Ale joo bylo by to pekny, se videt zas mezi sebou a to..
A těšíte se tedy na Vánoce tady v domově?
Joo ja se těším.. jde to..
No a jak se tadycelkově v domově cítíte?
Jako doma..
Jste tady jako doma..Starají se o vás hezky?
no...
Jste tady hned říkal, že vás moc krmí... :)
jo.. to mě krměj..teda
už se ztlušťuju...za těch par měsíců jsem přibral 10 kilo..a to už sem zase přibral podle mě..
no to je docela dost no...
no..to dělá ta pravidelná strava..na to já jsem vůbec nebyl zvyklej..ja byl vždycky do luftu..
hmm, že jste jedl nepravidelně...
no právě žádný pravidelný jídla..
No a to je jediné, copak vás tady trápí? Že vás tady moc krmí?
No to ja nejak přežiju... akorát to je.. tady v říjnu byla taková schůzka..jako říjníci, jako
narození... to jsem si připadal jako takovejhle trpajzlik...všechny ženský devadesát,
devadesát dva..přes osmdesát a já pitomec jsem to nezvlád, jsem si připadal jako takovej
trpajzlik...
proste tam nerad chodim..
když se chodilo na zahradu, bylo pekne..tak mi to nějak...
sem se bavil s ženskej, co mi začali vypravět co bylo, když byli malý..no to, ja taky znam..

takže vy nerad chodíte do těch společenských místností a na společné akce, protože jsou tam starší lidi?

hm..

Tak oni jsou tady určitě někde i mladší..ne? To mi neříjete, že tu jsou všichni takhle starší?

Tak Jsou tady hodně přes sedmdesát, teda hodně jich odešlo, tenhle rok jich odešlo hodně..teda..

ani tady si neprohodim ani slovo...

Nepopovídáte si?

tak v létě se chodilo aspon ven, v červnu červenci... tady mám i fotky,.. z akce.. v červenci vždycky...

no ja toho mam víc...tak... Ukazuje fotky z letní akce v domově (fotky s papouškem atd...) , svoje staré fotky, z fotbalu, ze svatby...

Takže některé ty akce se vám líbí?

No takhle akce na konci července vždycky..

Nojo pěkné fotky máte... jen ten papoušek je krásne, ale vás asi kousnul ne?

Ne to mě nekousl, já jsem si ho vzal na holou ruku, to byla moje blbost..a on mě podrápal, jak jsem ho držel na té ruce..

Nojo on se normálně dává na rukavici nebo přes něco, aby to člověku tolik neublížilo no.. já mam rád zvířata.. psi jsem měl celou dobu..čtyřicet let..cestovali celou dobu a to...po práci..

A copak jste pracoval?

U vodních staveb..Jsme ddělali čistírny odpadních vod, přehrady, jako nechranicou..

No vidíte můj děda dělal na slapech..

no na slapech jsem nebyl..

Poslední práce.. byla v děčíně..ty kamený zdi vedle kolejí, tak ty jsme všechny dělali..pak jsme jeli sem do vysoký pece, tak jsme dělali tu malou přehrážku..nahore nad hájovou... je asi 13m vysoká a 60m dlouhá..jenom.. to je zkrátka všechno co dělám..

Mrzí vás, že nemůžete trávit tolik času s ostatníma? Že byst si popovídal?

No jeje.. to zase o nich slyšel... tak jsem pak bydlal u mámy na ...v 1+1 to jsem byl s ní a to bylo parádní... ale máma pak umřela..se tam byl sám a jsem chodil každý den, v létě v zimě mě to bylo jedno..za klukama do krámku...tam se pokecalo o hodně věcích..

No a tady opravdu není s kým?

Tady ne...to teda není..

No je pravda, že je tu víc žen než mužskejch..

No mě to tak připadá, že je tu víc ženských..

No jeje

No celkem nás je asi 160..

hmm

A tak třeba byste si tam mezi nimi našel kámoše známýho se kterým by se dalo pokecat?..

To jako jo... pokecat to neříkám, že ne...to si povídat... ani nevi, že tu byl někdy... tak hlavne on celej zivot delal v kancelari... to ja bych nemohl...

Tak to je jedine dobře, že každého baví něco jiného, jinak by všichni dělali to samé a to by byl průšvih..

No ja jsem radši dřel jak mezek.. to jako sedět a poroučet... to já jsem vždycky nesnášel..

No a to Vám tady asi chybí, že nemůžete tolik ven jak byste chtěl?

Můžu..můžu kdykoliv..

A chodíte?

Ne..

A proč?

No samotnému mě se nechce..

A dřív jste chodil? To jste říkal, že jste chodil za těma klukama..

No to jsem tam bydlel..sem vypadl z baraku a večer jsem přišel..

No a třeba byste se seznámil s někým novým, kdybyste chodil víc ven...

No mě to nejde ani...oni jsou všechny tady takový pohodlný..to ja taky..

Jo takhle.. :)

ja tady znam akorat dva chlapy..jeho a vládu ten má obe dve pryč a bydlí v 8...toho jsem videl naposled..

No ale já tady chlapy potkávám, není jich tady jako těch ženskejch, to je pravda, ale potkávám je.. třeba když přicházím, tak kolem tý kuřárny..

To chodím dolů do kuřárny..tam chodím do tělocvičny.. trošku pohyb aby byl..

ja bych si taky zapalil, ale mě to nechutná, mě to přestalo chutnat..

Tam přece můžete být s nimi i když nebudete kouřit ne?

Rok a pul nekouřím..

To je super ne?:)

tak to není..Ja jsem hulil strašně..já jsem byl pivař..a teď vypiju jedno pivo...

Takže vlastně děláte teď poustu věcí pro své zdraví :)

no mi to přestalo chutnat..no vono se říká... jakmile ti přestalo chutnat kouřit a pít pivo..

tak je to tady.. konec..

taky me pak vezli..sem... do špitalu,, potom do usti.. na vinohrady.. tam me rozparali...

No ale jste v pořádku.. :)

Nejsem boli to jak čert..boli to pořad..

No jasně, ale tak funguje to..

no funguje..to jo..akorat se mi blbe dejcha

no tak sice už nikdy asi nebudete profesionalni fotbalista, ale jinak to máte dobrý... :)

no jakej jsem byl... sport to byl moje.. micovy hry...moje no..nojo takovej je zivot..

ono se da neco i hazet nebo tak...i kdyz on tady nikdo moc asi sportovec nebude..

no tady tak akorat sipky...to chodej chlapi hrat no..

ale to taky není špatně ne?

no a co tam budu delat, to tam budu cekat nez na me prijde rada?

a tak to není tak hrozne ne?

no...on chodi dolů hrat sachy..no ja to umim, nerikam ze to neumim, ale co tam... koukat?

Takhle jsem vypadl z baráku a lesy byly moje...

No tak se místo toho jít projít no..

chodil jsem na čundry, na vandry...no jo, ale jak to tu začali likvidovat, dali sem tyhle králíkárný.. tak krásný lesy tady byli..

Tak já se teď nesmím ani koupat sám, kvůli tý pumpě,,maj strach..

tak ono je to asi kvůli bezpečnosti lepší ne?

No nesmím se mejt ani oc studenou, ani moc horkou..

no...aby to nebyl moc velký šok..

Tak je zase fajn, že vás, takhle opečuje ne?

Tak ja si na nic nestěžuju...

tak ja se chodim koupat dvakrát tejdne, zrovna včera jsem byl..

To oni se staraj, já si nemůžu stěžovat, ženský tady všechny,..jako ty sestry..

No.. a jste tady... jakoby spokojenější?

No co mám delat..co bych delal tam..byl bych pořad doma..

jezdil bych jako za klukama..pořád..
a jak daleko to máte odsud? I pak jste bydlel v otvicích?
Ne.. nejdřív jsem bydlel v otvicích, pak na partizánský...pak jsem šel na tu dlouho, tam za
mně nikdo nájem neplatil...ani ta mrcha..a dlužil jsem 64 tisíc za najem...
Jakože vaše žena?
No byla... jsem se jí zbavil hned..No ona si dala žádost o rozvod... jsem řekl, že jestli se
chce rozvést,tak že to podepíšu a šmitec..
No a pak jsem šel k mámě..tam jsem byl asi 10 let... na Udlicky...
To pak umřela... pak jsem tam bydlel sam...no sam taky ne, to je jasny...a se všim mi
pomohl bracha..
dneska za mnou přijede...
jsem mu taky říkal, že ma rodinu, tři děti vnoučata, tak co pořád taky leze sem..
No tak Vás rád vidí ne?
no..
popovídáte si...
no on mi řekne co se děje v otvicích, tam už jich je taky polovičku co jich bylo..ještě
mladších jak já..
no, to je takové, že vám přinese novinky z okolí :)
no to jo no..
a chodila sem i segra nejmladsi... delala nekde u vietnamcu..ta tady byla kazdou
nedeli..ale ted uz tady taky nebyla... no v zari tu byla..protoze se prestehovali...
danu tu jsem videl no v rijnu.. rada ji privezl... tu sem nevidel 10 let... na mamine pohrbu
sem ji videl naposeld..
no a bylo to fajn ji videt po takove dobe?
no bydli u otce...jo bylo fajn ji videt...ja jsem ji mel nejradsi z rodiny, ona je takova mila
holka..
veru...taky jsem rad, ze sem prijde, ale ta tu nebyla asi tri mesice..
no a bracha ted chodi pomalu trikrat tejdne.. rikam na co..a on. se na tebe podivat..
po-st-pa chodi..
No a co se tyce tech vánoc mě to asi stačí, to naše povídání, pro vás je to stejně takové
malé překvápko, jak to tady bude vypadat...
No ja jsem tu byl loni na silvestra...jak me 30. privezli.. to bylo pekny
Jo? tak jste si hned uzil silvestra.. :)
no tady to prej delaj v cervenci, kazdej rok... se dela na zahrade... jako bylo s tim
papouskem... tak na to se tesim.. poznam novy lidi.. hodne vozickaru..nohy v cudu a to..
Takze by takovyhle akci mohlo byt vic..
Ale oni jsou, ale ja nechodim..
Nechodite jo?
No kdyz jsou tam samy zensky..a chodi tam dva chlapy...
tak i s ženskejsma je občas zabava...
s ženskejma ne..s tema se nemuzu ani pobavit..
Treaba by se nejaka nasla,..se kterou by se dalo popovidat ne?
To si lip popovidam se sestrama...jednu babu tady nenavidim..
a procpak?
Jo krade... jezdi tady ke skole..a tam skemra na detech aby ji daly na svacinu
a jakpak jste na to prisel?
No ona to říkala, jsem to zaslech...takže i jak zmizela ta desítka... tak tam jen projela
nevim..ale zensky ji asi nenavidej..

Nojo tak ono je to blbe, když je takhle málo peněz, tak si je člověk musí hodně hlídat..
A mě to je jedno..já na penězích nesedím, ja je nepotřebuju..
treba kdyby se jelo na nějakej výlet...
no teď se na silvestra jede na nějakej koncert do divadla pokud se nepletu nejedete? a v
pondělí se myslím jede na trhy a na betlémy..
ne...

prohlízení mesicniku z domova

má jednoho bratra, dvě sestry..
nebaví ho poslouchat řeči sestry o její rodině, jak se je vychovala, takové je ma...
nejcastěji za nim chodi bratr...
bylo mu hrozně těžko rozmumět :(

Rozhovor č. 2

Ták, já tady mám uplně jednoduché otázčky, co se týče těch vánoc atd.
Nejdřív, ale jestli byste mi mohl říct vaše jméno.
No já se jmenuju *****, jsem tady už..no teď to budou tři roky..no tři a půl roku jsem
tady..no..
A můžu se zeptat kolikpak vám je?
72 teďkon v lednu mi bude 72...
Budete mít takhle v lednu hned narozky jo?
No v lednu mám narozeniny, 27. ledna...
To je hezké, můj brácha má také narozky v lednu..
Kolik mu je?
21...
noo to je mladík ještě.. mě to vzalo, když mi bylo 68...mrtvice..půlka těla prostě
ochrnutej..já chodim tady cvičit...ale holky maj teď dovolený, jedna marodí, takže já jsem
chodil tady šlapat, na ten rotoped..pak mi...ja tomu říkám lámání ruky..to mi lámou takhle
tu ruku.. to bolí jako pes..no nic...to já cvičim každě den... teďkon támhle mám činku...tu
teď nepoužívám, protože to by...to já teď nemůžu, to já teď nepoužívám.. levou stranu
mám ochrnutou no..
přišlo ze dne na den tenkrát, to si pamatuju..z neděle na pondělí..šel jsem pro pivo do...
kde vy bydlíte?
No.. já mám přítele tady v chomutově, takže tady bydlíme na Matějí, kousek od globusu..
...no ja bydlel na březenecky, kousek od školy..když jsem dochodil školu.. tak jsem se tam
pak nastěhoval...a tady jsem bydlel..ja nevim...už mě to taky blbne..už je to dlouho..
Tak povídejte co jste chtěla..
A pocházíte tedy tady odsud z chomutovska?
Ne já pocházím z *****. Já jsem bydlel od malička v to je na *****...ona to tam
znáta co je na dovolený , ta moje terapeutka, která mě učí chodit nebo chodit a šlapat...a ta
eva ta její, ta měla teďkon meniskus, tak byla na operaci... no prostě obě tady v současný
době nejsou..no
No a když se tedy vrátíme k těm vánocům - co vás napadne, když se řekne vánoce?

No tak, já mám.. tady jsem se seznámil, si mě tady vybrala jedna pani, tady pani charvátová, tady dělá va base, ona dělá v base..jo...no tak sem u nich byl jednou na vánoce, jednou jsem tam byl na vánoce a jednou na silvestra u nich..

Jako tady v domově nebo u nich doma?

Ne u nich, oni bydlej tady kousek...tady já nevím...kousek od domova no..to je dcera ty pani holakový, která tady dělá..a ona si mě teda vybrala... nevím proč.. z jakýho důvodu zrovna mě..a takže, takže tam bych prostě měl být na ty vánoce nebo na silvestra nebo to už je jedno.. protože ona taky dělá všelijak..dělá v base, tak tam to prostě maj všelijak....no..

No a co byste ráda ještě věděla?

No a jakpak probíhají tady ty přípravy na vánoce? Nebo u vás?

No u mě nic, já to mám všechno připravený, teď u mě byl kamarád a támhle jsem dostal ten.. ne včera, v pátek tu byl.. no to mi udělala jeho dcera takovej jakoby vánoční stromeček.. dekoraci...

No tak jeho dcera to je čtrnáctiletá holka..no oni tady byli oba dva.. sem za mnou..chodí a ta lucka.. to je ta jedna pani ty charvatovy..no.. ta by měla přijít tenhle tejden no a pak..jsme se dohodli...ze to bude tak jak me bude... me je chvíli dobře..chvíli me je blbe.. to je..chvíli je mi dobře, chvíli blbe.. jsou chvíle když jsem peti minut vyrizenej..no tak ona na me.. ja jsem v zivote nic nemel.. ja jsem do ted 68 let nemel zadny problemy..Jsem sportoval teda dost..a lyzoval jsem hlavne... jsem lyzoval v tom perniku..Tam to neznate? Já tady chomutovsko moc neznám, protože já nepocházím odsud..

a odkud?

Já to mám takový složitější - trvalé bydliště mám ve špindlerově mlýně, tatínek mi pochází z jižních čech od budějovic a teďkon s rodičema jsem bydlela mezi kladnem a kralupama 25 km od prahy.

Já jsem studoval v praze. Průmyslovku jsem měl v praze, tak jsem dostal jakoby umístěnky, tak jsem sem šel do chomutova.. mě se nechtělo, ale honem honem.. hnedal jsem byt..jinak bych byl v praze.. tak jsem šel na tu umístěnku sem..no a tady jsem po tý průmyslovce jsem dělal dálkově báňskou jsem dělal..vysokou báňskou.. no tak jsem prostě..no to vy nepamatujete..

No nepamatuju...

To nemůžete pamatovat.. to já jsem tenkrát poslal komunisty doprdele..jo opravdu... z tech proverek..no ja delal celej zivot prakticky porad v kancelari no a ..takze a pak jsem delal dva roky tu vysokou a musel jsem toho nechat..nemel jsem na to penize, tak me vyhodili jako preradili na jinou praci v tom provozu... proste jsem nemel penize.. a tak jsem jezdil na konzultace do prahy a na zkousky do ostravy.. jsem delal tu banskou no..

vypnutí televize

Takze rikam, takhle blbe mluvím.. no protoze jak rikam.. asi pred rokem mi vytrhali pet nebo sest zubu najendou...to tenkrat mi otekla huba takhle..tak me odvezli do usti na pohotovost..tam byl nejakej mladej doktor, tak mi to vyrval..to vubec nebolelo jo...ale proste uz nemluvim tak jak jsem mluvil..

To je jasne..

to jsem musel... za par dni..no dva mesice ani ne..dneska je kolikatyho?

Dvacatyhoprvniho?

Myslím, že Dvacátého..

Dvacátýho prvního no, dvacátýho prvního je dneska..

nojo máte pravdu..

No já si to občas musím spočítat, kdy beru vejplatu..a ...a prostě podle toho..tady tomáš..on má dcerku... tady právě byli ve čt pátek... jak mi dali tuhle ozdobu... no takže jak říkám..

No a co byste ráda věděla? Já bych nerad mluvil o sobě..

No to neví,..

No a co se týče těch vánoční příprav, víte o nich? Nebo účastníte se jich nějak?

Jo, tak dělá se..jo no..ale ja se toho nezučastnuju.. ja nemuzu.. ja nechodim..no..tedkon ty dve, co me uci delat tydlety ruzny veci... tak jedna omarodila a jedna ma dovolenou tenhle tejden..do konce roku... ta kristyna je kamaradka ty moji kamaradky..oni jsou kamaradky.. takže ta mi dává do tela..když jdu dolů, ta mi tam dává zahulit.. jak se to říká no..

No a víte tedy jaké ty vánoční přípravy tady probíhají?

Nevím.. me to nezajímá.. jak říkám já tady asi nebudu..má někdy přijít ta lucka právě tenhle tejden..jak říkala..kdy je štědrej den?

Ve čtvrtek..

Ve čtvrtek.. no tak někdy tenhle tejden by se tady měla ukázat..a říct kdy tam pojedu, jestli pojedu na štědrej den, že tam mají připravenej pro mě dárek nějakej...a tak se tam jdu u nich.. no dvakrát jsem ta u nich byl na ty vánoce, tak jsem tam byl na silvestra...a pak jsem tam byl v létě na zahradě několikrát...se mi tam hodně líbí... tady kousek bydlej.. ja nevím.. tady kousek když se jede na jirkov, tak tam v těch místech....Takže jak to tady probíhá já vážně nevím..já se o to nestarám a ani mě to nezajímá..

Noo..dyť v pohodě..

To je pro ty lidi co choděj.. já nechodim a já mám tuhle nebo tyhle návštěvy a já jsem s tím spokojenej..

Janě :) No a když jsme u toho...i když ono to s tím asi souvisí..prožívátě nějak tu adventní dobu speciálně? Dodržujete zvyky, tradice?

Já ne..já jsem bydlel na březenecký, teda já tam bydlel..od školy...když jsem chodil na průmyslovku.. tady jsem bydlel na tý..tady kousek... kde vy bydlíte?

U globusu..

U globusu... no to už jste říkala.. no vidíte, mě už to blbne..já už zapomínám no..a děláte vysokou? Jak dlouho ještě?

Letos v květnu bych měla končit, když zvladnu prave tuhle práci a tak..

Budete mít statnice jo...

To je na kolik let?

Tak já už mám bakalářské studium, to je na tři roky a teď studuju magisterské a to je na dva roky..

No ta co sem chodí za mnou..ta co si mě vybrala..tady z těch osadníků nebo těch..tak ta...ta za mnou chodí.. minulej tejden tu byla ve čtvrtek..a říkala, že se objeví tenhle tejden... ona taky dělá všelijak..vždyť sem vám říkal, ona dělá v tý base, tak tam to maj taky všelijak a tam se to mění, ty veliteléa tydlety..zase maj novýho velitele.. teď jsem to videl v televizi.. nějakej nověj...ale me to je jedno, me to nezajima.. ja jsem to... ja jsem byl v tech... ja jsem bydlel prave.. ja jsem chodil do skoly do prahy potom..tak jsem bydlel v tech abrtamech, to je na hranicich...to je tady u.. no na hranicich s nemeckem to bylo..no a pak jsem byl tady... pak jsem delal tady čtyricet let tady,...čtyricet let jsem prakticky sedel v kanclu. a na to... na valcovnách no... tak jsem delal jako provoz no.. a pak jsem dva roky...pak me vyhodili.. tak jsem je poslal do prdele..s odpustenim.. no poslal jsem je doprdele.. ty proverky..delali..pamatuju dve nebo tri mlady holky..., tam nastoupili a hned je vyhodili..delali ty proverky.. me se akorat ptali..jesli jsem byl v kgb..tak jsem rikal ze ne..takze jsem sel z fleku... no a pak me vzali zpátky asi po tech dvou letech co jsem delal

pro ??...a no a pak me vratili zpatky a pak jsem prakticky celej zivot sedel v kanclu..a chodil jsem na brigady.. jsem ty dva roky delal tu vysokou..to neklaplo no...protoze jsem musel jednou za ctirnaect dni jsem jezdil do prahy, to bylo tam vedle hybernu, tam bylo stredisko konzultacni..a pak jednou za ctvrt roku nebo tak..do ostravy..a ja jsem pak uz nemel vejplatu a pak jsem se dost s platem dolu..

Dneska mi je uz 72... to uz je 60 let... no ja uz to neumim ani spočítat..

dcerka tady toho tomase co sem chodi, taky dela tu devitiletku a pak pujde dalna ten gympl..oni mi to tady rikaj, ale ja se v tom nevyznam a zapomenu to..

No ale povidejte vy teda..

No jasně, když jste mluvil o těch dárečkách, dávate taky nějaké dárky?

Hele já jsem dostal tedko..dostal jsem.. nebo dostanu.. ja jsem dal lucce, ta mi vynadala, ze jsem blazen, jo.. ja nemuzu chodit, tak jsem tomasovi tady byl minulej tejden... tak jsem ji koupil.. koupil jsem ji proste bundu a jeste nejaky prstyanky a nejakou salu.. no proste davam..jo davam..pokud muzu..jeste prave s tou kristynou tu byl ten tomas minulej tejden, tak tenjezdi do mostu, tak ten tam koupil nejakou tu bundu...kolem 3tis. jsem utratil.

a to jste jel s nima?

Ne ja jsem mu dal jenom..no lucka mi vynadala jakej jsem blazen.. ze kupuju jim... Tak já můžu, já peníze mám, já mám asi 30 tisíc, já nic neutratím, já akorát ležím, tady občas cvičím, to ráno vždycky cvičím a pak si dám to cigárko.. ted' tady byla ta věrka a ta mi šla koupit cigára takže ta většinou mi kupuje cigára... tak co ja utratim.. cigara...a ja mam pomerne dost dobrej duchod.. ne jak tedko.. ja uz jsem tady zhruba triapul roku.. takže..

No a davate si dárečky tady mezi lidma v domově?

Ne, jenom..

Jenom Vaším blízkým a známým?

No.. nevím jak tady ostatní..vedle soused, za nim chodí brácha, má jednoho bráchu, ten sem chodí.. on tady není tak dlouho, on je tu první rok..on má nohu pryč.. o nohu přišel v 51 letech a je mu 66...takže je 15 let bez nohy...no a jinak prave s tou kristýnou co jsou...neříkejte to nikde...tak když jedeme... tak jdeme na pivo.. ona nekouří..ta kristýna, ta věra.. ta eva.. ta co mi láme tu ruku, tak ta trochu kouří... no a tam si dáme pivo..nebo kafe...

A je to fajn..

jo s nima jo.. ja tam chodim rad dolu..dostavam tam zabrat...tenhle tejden mam pokoj, protoze ted ma..jak rikam ta je po operaci menisku a ta kristyna ma dovolenou... no a ta kristyna je kamaradky s tou luskou co sem za mnou chodi.. to je dcera ty pani holakovy co tady delala, taky obcas za mnou prijde..nebo se potkame v kurarne..kdyz je po cviceni tak jdu kourit..

A jak vypada vas stedry den?

No ja nevím jak bude vypadat.

No a jak vypadaly ty predchozi?

Tak ja jsem byl pryč, ja si to uz ani nepamatuju..ja to zapomenu...proste jsem byl jakoby pryč.. bud jsem byl na silvestra nebo vanoce,,no ja nemam nikoho... ja jsem prakticky sam.. ja mel dva brachy..

No a tady v domově jste tedy vánoce ani jednou netrúvil?

No ja nevím..jednou jsem tady byl..ale to..mi dali pivo..nejaky zakusky..me to ale samotnymu nechutna..to co mi daj to snim nebo to nesnim ale...jako znamy tady nemam zadny, tak tady jsou vetsinou proto me co ja jsem videl a slysel, tak tady jsou taky devadesatilety lidi zejo,, nojo taky tu jsou..

No a me je tedkon 72 teprve..

No ale jsou tu taky i mladsi.. :)

no sousedovi je 66...a jak rikam v 51 prisel o nohu... neptal jsem se ho jak...

No a jaký význam pro vás osobně mají vánoce?

No já jsem rád, že můžu dát ty dárky.

Jo, rád davate darecky?

Když můžu, prostě mě říkám..to já kupuju věci... to kristýna, no obě dvě mi vynadaly..že jsem blběj, že jsem blázen..

No já také dávám ráda dárky..

No jak říkám to stálo asi 3 tisíce no a chtěli... a tu bundu... no si jí tady hned oblíkla...si jí vzala na sebe ještě tady..hned...no ještě jak tu byla minulej tejden, tak v tom už byla oblečená...no a nějakej prstýnek a pro dceru..ona má dceru..jedenáctiletou dceru má..

Ten má čtrnáctiletou, co tu byl.. v pátek tu byl..taky kouří...

Jinak to pro mě nemá...no já nevím, já jsem to ani moc neslavil, když jsem byl zdravej..

jo Takže rozdíl mezi tím, když jste přišel sem a tím jak to vypadalo předtím, zas tak zásadní není?

No já jsem chodil jako dost na pivo. Já jsem měl hospodu.. tam jsem..spolupracovník...

tam měl.. ne.. joo on si ji pak vzal..tu pani... jak se menovala tenkrat... blanka čechová..

no tak ten uřel ten její manžel a ona se provdala za toho suka..ten přišel o nohu, si jí nějak spálil, tak přišel o nohu a já jsem se dozvěděl od jedný pani, že přišel o nohu..

hmm Takže ten rozdíl mezi tím, jak jste trávil vánoce předtím a teď takový není?

Nijak.. nebo pro mě je to teď jakoby lepší, že..pochopte že mi opravdu.. já sem takovej...

jsem lazar no..mam pulku tela ochrnutou...tady je jeden...ten vydava jenom skreký..ten nemluvi,,tam jsem bydlel.. z kraje kdyz jsem se nastehoval, tak asi tri mesice..pak me dali sem..a tady jsem uz.. jak rikam tady za mnou chodi ta lucka, ten tomas, ted me dali tu dekoraci...to me dala ta dcera..nikolka... ve ct, patek tady byli no..

Znate nekoho kdo vanoce vubec neslavi?

Ne... nevím...ja tady nikoho nevidim.. ja znam akorat jeho tady toho berana... a jinak ja

nechodim no... jinak jsou to...aspon co jsem videl a slysel, tak to jsou lidi co jsou starsi...

ty dva co jsem znal byli mladsi nez ja no..ale uz umreli.. letos nebo loni.. ja uz nevím mam to popleteny..

Napadají vás nejaka negativa, obavy ve spojení s vanoci?

Já nemám žádný obavy..

Jasně, to je prima, ja se jen ptam, nekdo může mít..

Já nemám, já si nestěžuju ani.. i kdybych měl, tak to neřeknu.. ja si nechci stěžovat, ja jsem opravdu spokojenej jo... da se říct že, mám občas takový problémy, že občas sám od sebe to najednou na mě přijde a je mi blbě..samo od sebe...

Fyzicky?

Fyzicky... no ano fyzicky..

Je mi blbě no.. najednou to přijde a nevím no.. no dneska taky...vám to říkat nemusím..

nebo neměl bych to říkat..nebo měl.. ja nevím..jak to na vas pusobi... nebo tak jo.. ja treba

nejdu tejden na zachod..zrovna dneska rano...tedkon v patek, sobotu.. nebo predtim jsem

nebyl tejden..tedkon sem byl v patek, sobotu a dneska rano znova..sem se byl

koupat..dneska jsem se byl koupat, tak to tam prislo na me no..

No jasne no..

No a co chcete jeste vedet?

No vy jste rikal, že jakoby rodinu už nemate?

Já nemám ja měl máti a ta umřela ve 48 letech.. Měl jsem dva bráchy, nebo mám, ja nevím.. nevím..

Nejste v kontaktu tedy?

Já měl nevlastního otce.. a jakoby máti za mlada někde.. no prostě ja byl nejstarší, jeden byl o dva roky mladší a jeden byl asi o deset let mladší a ten nejmladší pak někdy utek někdy v 68 nějak předtím..utek do kanady..jestli tam je nebo není, ja nevím..

Takže nejste v kontaktu.. No a s temi vasimi znamymi jste vic v kontaktu o tech vanocich?

Tady za mnou byli...no moje kamaradka.. spolupracovnice tady mela manzela.. ten mel tu.. jak se jmenuje.. cukrovku... vidite jak me to blbne.. ja premejslim dopredu.. ja jsem hral sacy zavodne za udlice..jezdili jsme s klukama malyma tenkrat po cely republice.. to bylo jeste tenkrat jeste se slovenskem..jezdili jsme za pardubice.. zajeci se to tam jmenovalo... tam byli turnaje..takovy celorepublikovy...tak jsem hral s klukama.. no ne hral.. tak jsem to ucil kluky..no a jednou jsme byli v cely republice sestý.. to byl uspech jako..

No to je super... a pokud byste si mel prát pro sebe k vanocum neco specialního.. neco co se neda koupit, copak by to bylo?

Nic, ja nic nepotřebuju.. To se mi ptala ta lucka taky... ta řikala, že pro mě něco má..já nevím...

No a je něco co by vám udělalo radost?

No mě udělá radost to co mi dá...takhle jo..jsem tady ty tři a pul roku a ja rikam.. předtím jsem mel... mati umrel ve 48 letech... ta mela rakovinu..to jsem jezdil do vejprt nahoru.. jak se to tam jmenuje.. tam byla...to uz to prostě pak nepoznavala.. no rakovinu no.. takže to bylo dost neprijemny pro me no...a jako ja osobne jsem rad kdyz treba se mnou tady pokecate..ja se vykecavam no...

Tak se ptejte ještě něco..

Těšíte se na vánoce?

No tak těším se no, že trošku to nějak...hele ja jsem na to nijak nebyl zatíženej nebo to.. ja byl.. ja byl.. ja jsem studoval v praze na prumyslovce..ctyri roky jsem byl v praze... tam jsem bydlel na internátě..tam jsem mel vsechno na vinohradech..tam jsem mel strejdu...jsem si tam privedl holku.. to jsem byl mladej kluk.. sem si tam privedl zenskou..tak mi vynadal...tak jsem se odstehoval na intr..ve škole nás bylo asi 30, tam jsme měli internát...třetí nebo čtvrtý patro ja nevím... tam nás bylo třicet.. ale jak říkám, ja jsem takovouhl erodinu dost...ja jsem se s nima nijak nestýkal no...akorat pak ten bracha.. ten nejmladsi..je v kanade. jestli tam jeste je nebo ne.. nevím.. a ten druhej..tak ten se s nim nevlastni otec odstehoval nekam na moravu nebo kam..takže..

no opravdu uz mi to blbne, takže...

No a jakpak se cítíte tady v domově?

No říkám, mě to zařízení vyhovuje, akorát mě štvě...

Ta péče tady o vás vám vyhovuje?

Jo ja nemuzu si stezovat..opravdu ne..tady byla jedna..ale to ty se rikalo samorost...prostoze.. tak ta byla takova sverazna, ale jinak ty ostatni, ja si nestezuju..

Takže se o vas staraji hezky jo?:)

No.. jde to..

Ale vy budete dělat něco podobného? Co vy budete dělat potom až doděláte školu?

No ja doufam, že budu dělat něco podobneho, jako sociální pracovnice, jako dělají holky dole..

Tady no, hmm... no tak u nich mám 30 tisíc, jak říkám..vzdycky tady..tak ja jsem mel ucty, tak na jednom uctu jeste neco splacim...a ted mi vracej dvanact stovek.. tak ja mam peněz dost..takže nejakejch 45 tis.... no a jak rikam, ted za t tri tisice koupil tu bundu..a tu

salu..a nejakej ten prstynek...no tak jeste nejakejch 1000korun... na co ja tady budu mit penize.. na nic..

Jo me se stalo jednou z kraje..to tady prave jeste byly ty.. no to uz je jedno kdo to byl ze jo...tak tam se mi ztratilo 1000 korun, mel jsem to takhl ena stole..ne tady, tam vedle... tam se mi to ztratilo...ale to je... no proste stalo se stalo..

Se neprislo na to, kam ty penize zmizeli?

Ne, tak oni tady byli policajti, zavolali dokonce policajty..tu byl policajt jeden, tak se me vyptaval no.. rikam k cemu to je no..

tady jsou jeste takovydle... dva nebo tri.. vlastne ten umrel... no jsou tu dva nebo tri.. který jeste chodej..a...

No ja tady prachy ted vubec nemam..

Vubec nevím jak se to ztratilo..Jak se to mohlo ztratit, to uz je asi pred dvouma rokama, to uz je jedno..

ja byl...kdyz jsem byl mladej.. ja byl dvakrat zenatej.. na jednu jsem se vykaslal ja..a ta druha bydli.. nebo bydlela tady nekde... blizko kousek.. ta se vykaslala na me... protoze jsem byl curak.. jsem popijel s kamaradama v hospode..kulecniky, jsme chodili do hospody no..

Ona bydlela na miraku jeden cas.. a pak se odstehovala semka..a bydlela na miraku, na tom namesti, jsem kolikrat...ona delala odpoledni.. ja delal jenom rani...nejaky brigady, tak jsme po rani sli na pivo a pak jakoby ke mne..jsme tam chlastali no..

tak se na me vykaslala..

No a na tu prvni jsem se vykaslala ja..

No a je neco co byste tady chtel jinak? Trebas co se tyce te pece?

Ja opravdu... ja si nestezuju..akorat mi dava zabrat to cviceni...ale tam ted nechodim.. me se kroutej prsty pod chodidlo, na ty nemocny noze...neobuju botu... ja jsem nebyl ted celej tejden cvicit..no uz ctrnact dni... dneska je 21. do konce roku nebudu cvicit... ta ma tu operaci a ta mu tu dovolenou... tak ted necvicim... akorat mi to chybi no..

To cviceni vam chybi?

Me to chybi no... ale na jednu starnu... tech 20 min.. tam slapu.. a jsem utahanej jako prase a pritom tam nedelam nic, to mam na volnobeh...ale clovek si to uvedomi, jak je.. ze ta mrtvice neco necha... no... Nektery co jsou po ty mrtvici... terba nemluvi.. ja uz taky nemluvim...

Ale to mate kvuli zubum, jinak mluvíte hezky...

Nojo to je jak mi vytrhali tech sest zubu najednou v usti..

Nezdrzují vás?

To určitě ne.. :) ja si pujdu zkusit popovidat spanem beranem, vam ale kazdopadne moc děkuju za hezke popovidani :)

Rozhovor č. 3

Chtěla bych si popovídat o Vánocích. Co pro Vás znamenají Vánoce? Když se řekne Vánoce, copak to pro Vás znamená?

Pro mě dělají hodně. Pro mě jako pro věřící dělají hodně, protože ten malý ježíšek se narodil na ty vánoce ne? Takže my to prožíváme hodně. A i v rodině, děti co byly v rodině, manžel byl taky věřící, chodil do kostela. Jak říkám dodneska, pro mě by nebyly vánoce, kdybych nešla na půlnoční.

Jasně. No, že tak ponocujete, to je supr.

To Vám ani nepřijde. Po večeri jsme poseděli, povídali, zazpívali koledy, oblíkli, šli na půlnoční, vrátili se, byla nádhera.

Vy jdete až na štědrý den k rodině?

Ano, na štědrý den jdu k synovi. Do nových spořic.

Takže rodina je odsud, to je super.

Jojo je to kousek.

Vy pocházíte odsud z *****?

Ne, *****.

:) Tak to není nijak daleko.

10/12 kilometrů

Vnoučata má v Bílině.

Kolik máte dětí?

Tři syny. Jeden je ve Spořicích, jeden v Bílině a nejmladší zůstal v baráčku. Jsme měli baráček.

Vidáte se nějak spolu?

Hodně. Rozhodně choděj sem každou chvíli. Hodně mě navštěvují. Opravdu todleto mi závidějí kdekoliv. Kolikrát přijde jeden den jeden, druhej den druhej, třetí den se ozve.

Opravdu i vnuci. Na tohle si nemůžu stěžovat.

To je super. Mohu se zeptat, kolikpak Vám je let?

85 let, teď pátého června jsem slavila.

To je úžasný věk. Je - věk mám pětasmdesát.

Co se týká nějakých Vánočních rituálů, zvyků jaképak dodržujete? Nebo jaký máte..

mluvili jsme o tom, že jste si byla sbírat barborku. Ano, ano - to je čtvrtýho jako Barborka,

to se říká. No a to je hezký. To je na štědrej den rozkvetlá. To rozkvete, už to nabírá

hezky. To mám ráda tenhle zvyk. Tyhle zvyky.. u nás bylo, že na štědrej den byl půst. Se

udělala jenom nějaká zeleninová polívka a čekalo se na večeri. A čekalo se na zlate

prasátko, že jo? Ne na prasátko ne, na rybu. To né, ja myslela...vidět zlatý prasátko... mě

neříkejte...ano ano... :):)...Tohleto se hodně dodržuje. No a nevím oni naši kluci že na to

byli zvykli, že byli každé vánoce byl kapr automaticky. Ne jednoho vnuka mám hodně

velkyho rybáře, tak i dneska nachytal kaprů a rozdával celý rodině.

Super. Tak to my si ho kupujeme jenom v takových těch stáncích s káděma. My nemáme takhle chycený

já mám syna náruživýho rybáře. Ten v Bílině, jak má ty cácorcky, tam rybařil a tam se taky

poznal stou svojí pani. Ona je učitelkou v bílině..no a oni tam chodili na ty dovolený jako

děti ze školy. Tam je to rekreační středisko a tam se je u řeky a velký jezero. On tam chodil

ryby chytat a tam se seznámili.

Tak to jo.

A co se týče přípravy těch vánoce, tak připravujete tady v domově něco speciálního? Byla jsem dole v dílně, kde pomáháte s výrobou výzdoby. Pomáháte ještě s něčím jiným?

Joo. Dyt občas i cukroví peceme. Ted jsem pripravila me vnuk prave z ty prahy z toho

baraku ma obrovskyho orecha, privezl pytel ořechů. Tak jsem rozdávala děvčatům, ještě

tam zbyly. Zejtra máme pečení. Budeme péct cukroví. Takže sem tam, ale nejen na

Vánoce. Takhle občas ve středu dopoledne jsme upekli a odpoledne kafe a poseděli jsme a

podebatili a tak popovídali u toho.

A vyrábíte nějaké vánoční dárky? Taky. Nebo jakpak to máte s Vánocema a dárkama?

Dáváte si dárky i tady s lidma z domova? Dáváte si nějaké dárečky?

No, tak ani ne. Protože jako... dole děláme v dílnách dárečky a to se pak rozdává. Jak jste viděla dole. (návštěva dětí ze mateřské školky). Oni děvčata ty věci pak rozdávají, co tam připravujeme.

A vy osobně, že byste zde měla tak dobrého známého, že byste si dávali dárečky to ne? Ne, ne..Já tohle ne.. Takže dáváte dárečky rodině? No..ano pro rodinu.

Tak to je jasné., kor když máte takhle velkou rodinu.

To víte před těma šesti lety člověk přecejenom...a...a já strasně ráda zpívám...strašně ráda jsem tancovala..., to byl můj koníček od mládí. Ještě říkám, že jsem měla kliku že jsem dostala i manžela, že jsme opravdu . Osm hodin, když byli ty starodávný bály. v osm hodin, když to začínalo, my byli už na sále. Ale pět hodin končil..a poslední kousek... a on ještě pořád tancoval.,.

Teeda a to i takhle na vánoce máte na mysli nějaké bály? nebo jak bývali dřív, já když si pamatuju třeba z jižních čech, tak tam byli myslivecké bály, atd... aano ano, tady taky... skolni bal, hornicky bal, jeej když byl hornicky bal. On dělal na šachtě jako horník. To bylo, kdyt nam taky hrala i z prahy vlachovka a ten josef Zíma a standa procházka tenkrát ještě když zpívali ve strupčicích. a když zpíval.a ve strupčicích jsme měli bál, že celým okoli takovej nebyl.

Já osobně tady okolí ještě moc neznám, ja se tady rozkoukávám - jezdím sem za přítelem. No určitě to víte, všude jsou jiný zvyky, všude je něco jinýho. A opravdu jsme měli, ta moje úroveň, to jsme byli děvčata, kluci..to jsme měli spojený tři čtyři stoly dohromady a všechny jsme seděli a měli sme takovýho frajera Jirku Zimáka , on už je na tamtom světě,..začali hrát polku nebo valčík a tancoval. To se točil dokola celý sál. To byla zábava. Téeda. No a ty šaty nádherný, róby dlouhý, to byla krása.

To se tady asi takový nějaký slavnosti nekonají, že?

Ty plesy a tak, to vůbec nic. Hmm...tak ono spoustu lidí tady nemůže. No to ty moderní tance a to není na to.

Jasně. No a vy jinak jste tady v domově celou dobu před Vánoce, kdy tady vyrábíte s holkama v ergo výzdobu, cukroví a až na ten štědrý den jdete k rodině?

No po obědě, odpoledne jdu k rodině.

Hmm odpoledne. a kromě toho, že tedy jdete večer na půlnoční, jak u Vás probíhá ten vánoční den? Když tedy po obědě jdete k rodině.

No jsme celá rodina, tam z prahy právě i ten vnuk. Jsme tam všechny. I konečně, i když oni takhle nevěřili, tak koledu si se mnou zazpívají.

Tak my třeba nejsme věřící rodina, ale taky jsme chodili na půlnoční. Ono je to takové hezké. Jéé no. Jsou to pak tokový jiný vánoce no. Oni se tam všichni sejdou, zazpívají si a je to takový hezký. Ale už se dlouho nestalo, že by třebaš padal sníh. Ono je to pak takový vánoční. No ono to teď nebylo, ale dřív bývalo. Dřív bylo hodně sněhu.

No a na ten štědrý den, se tedy sejdete celá rodina a máte ještě nějakou tu večeři potom ještě? štědrovečerní, slavnostní.

No určitě. No to normálně začíná štědrovečerní velá večeře. To se pak nemůžeme ani dočkat, kluci a tak.

A dodržíte třebaš takové ty zvyky, jako, že se nevstává od stolu a tak?

No. No oni říkají, že se nemá vstávat. To se právě musí všechno připravit, aby se nemuselo vstávat.

No právě. My to také připravujeme, tak abychom měli všechno na dosah od stolu.

Věří vnoučci pořád na ježíška?

Já ano, hodně.

Myslím teď, jestli vnoučci věří, že dárky pod stromeček nosí ježíšek.

Tak vo ty dárky ani tak nejde. My jsme nikdy nebyli, protože ja pocházím z *****, tak byl dárek to co příroda dala. Peníze nebyly na nějaké dárky. Tak ono se říká, že největší radost udělají takové ty maličkosti, vyrobené dárečky. Určitě, doma vyrobený od srdíčka se dává, ano. Jé bož emůj, já si pamatuju mamku.....to bylo...

Pamatujete si jak vám vyráběla dárečky? Nebo jak jste společně slavili vánoce? Ano, ano hodně. Jsme pekli. Jako malá sem už pomáhala. U nás, jakože jak jsem vyrůstala, tak jsme nechodili kupovat pečivo a bylo to co se udělalo doma, upeklo. My také pečeme doma chleba a už konečně nám chutná podobně jako ten kupovaný. Jsme na to museli přijít, jak na to. No dřív v těch baráčkách byly všude dělaný ty pece a normálně pekli chlebiček doma . A před chlebem, když se topilo, tak to slaná pečivo taky hodně, to takhle na rychlo na jídlo, to jsme čekali, jsme se nemohli dočkat až budou čerství v ruce. Pro vás tedy ty vánoce jsou vlastně hlavně s tou rodinou. Potom tedy štědrý večer a..Jojo s rodinou hlavně....setkání s rodinou tedy. A tady v domově to nějak vnímáte, že by to tady bylo jakoby vánoční, vánoční atmosféra. No tak hlavně, že oni říkají, že to večer udrží, no ale já nevím, protože . Víte já jsem zvyklá na večer sedět, oni po večerí hodinku a každé jde domů. Jo takhle. Aaa...vy jste říkala, že jste tu sedmý rok? Ano. A pokaždé jste na ty vánoce šla takhle k rodině? Nebyl případ kdybyste byla tady v domově na vánoce? Ano, ano, vždy u rodiny. U bílinskýho někdy, ve strupčicích... Vy to takhle střídáte na ty vánoce.. noo.. ale podmínka je, když půjdou se mnou na půlnoční. To to máte, ale moc pěkně zařízené :) Tak do strupčic je chodí z jirkova, ja chodim do jirkova do postele. Jsem byla zvyklá, že my jsme patřili pod jirkov. Pana faráře jsme měli z jirkovsky fary ne z chomutova, takže se s ním znám. No a on jezdí odsud do strupčic autem, tak kolikrát i takhle když je václavská pouť a tak, tak v devět v hodin má v jirkově v kostele, já na něj tam chvíli počkám a on mě bere a jedu s ním do strupčic. No takže se známe. No a i na tu půlnoční. Vnímáte nějaká negativa co se týče vánoce? Třeba například tady v domově? Mluvila jste o tom, že vám nepříjde na to štědrém dni hezké to, že ostatní se rozejdou hned domů. Vnímáte ještě nějaká negativa? Já nevím no, přeci... přece rodina, každá rodina má svoje, všeci nejsou u rodin sami. No a asi hodně jsou tak zvyklí, že potom tak netoužej, nebo jak no, ale já nevím no. Ale já opravdu jsem ráda, když jsem s rodinou pohromadě. Myslíte si, že by to mohlo mít spojitost s vírou? Ne všichni asi věří nebo... No je hodně, je nevěřící, že jim je to jedno kde je a nebo když... no a tady jsem ještě chtěla, jsou krásný vánoční koncerty v tom svatým ignácovi, to je hned vedle kostela. Vedle úřadu, zkrátka tam na náměstí. Tam máme druhý kostel. A právě tam půlnoční končí v kostele, proto v kostele začínají s půlnoční od půl dvanácté dřív, aby po dvanácté hodině to skončilo a v půl jedné už začíná v ignáci do půl druhý. Takže s kostela jdeme do ignáce a opravdu se sejdou lidi a je to hezký. A tam s vámi jde celá ta rodina, u které zrovna ty Vánoce jste? jojo Je rozdíl mezi tím, jak jste trávili vánoce předtím než jste přišla sem do domova nebo se nic nezměnilo?

To víte no, tenkrát to byli mladý, tak jsme byli doma. Jakože manžel i to, no a oni teď mají svoje způsoby, oni tak nejsou věřící, ale vánoce opravdu připravují slavnostně. Vánoce jsou vánoce.

No ono se říká, že češi jsou jakoby, že na spoustu svátků se tolik nepřipravují, ale ty vánoce jsou jeden z mála svátků, na který se připravují všichni dopředu, pečou to cukroví...

noo... vánoce jsou pro všechny..

Koukejte, tam mam všechny tři, tadyten je ze strupčic, spořickej je nejstarší a na druhou straně je bílinský. Uprostřed je strupčickej, ten má havířský oblečení.

Já právě koukám, že má nějakou čapku.

jojo havířská škola... ano ano...maturoval jako hornický, dodneska je ještě jako horník. Teď už za dva roky jde do duchodu.

No jo hezky kluci, to jsou. jirka má v mostě chemickou průmyslovku, dělal v elektrárně, dneska je podnikatel. A ten třetí měl stavební, je stavař, ten staví.

Jojo moji rodiče také studovali stavařinu.

No my jsme se snažili tu průmyslovou dát všem stejně.

Tak ono tady asi pro ty chlapy je to nejlepší, pak seženou líp práci, když mají vystudované tyto technické obory.

No určitě. určitě. I kdřív, když se něco vyučili, takže bylo hezky.

No ja jsem říkala, že opravdu, na ty stáří lidi, když ty mladý mají svůj život, chodí do práce, celý den, jako ten strupčickej. Jde ráno v šest a v šest se vrátí. Dva dny dělá a dva dny má volno.

Jestli je sobota nebo neděle, to vůbec nehraje roli.

Takže... je to těžký.Pro ty lidi-

No ono celkově, je toho času teď ubývá..

Bylo jako u nás ne, jsme měli tejden, tak jsme šli od šesti do dvou.no a odpoledne byl barák a zahrada. Byla druhá šichta jak se říká.

A dodneska nemám problém, víte byly děvčata v práci, když jsme si udělaly kafe, tak jsme si povídali a jedna říká. Já jsem vstávala v devět hodin a ani jsem nestačila jít nakoupit oběd a uvařit. Prosimtě a jak si to vydržela říkám? Do devíti hodin se válet v posteli, to je pro mě, já už jsem v šest hodin byla na zahradě. Ona zas na mě koukala, jako že to tak není. No povídám je to tak.

Tak ono je to asi hodně individuální, jsou některé typy lidí, kteří vstávají dřív a jsou jakoby jiní, kteří chodí později spát a dýl vstávají.

Nee to ja jdu spat v deset, pul desatě, ale dřív nejdu.

Noo ale ja to mam posunutě, tak vstávám zas o ty dvě tři hodiny později.

Nojo dyt se to tak nějak vyrovná, ano.

Ale samozřejmě ne v týdnu, to vstávám do práce, takže to vstávám v půl sedmé do práce.

No já jsem opravdu neměla problém vstávat. ráno.

K těm vánocům mě už asi nic jiného nenapadá, ale u mě opravdu dělalo asi hodně to, že jsme si spolu hodně rozuměli a kolikrát i v práci mě ženská v práci říká, že čtrnáct dní má, že spolu nemluví. já povídám prosimtě, neblázní, to čtrnáct dní vydržíte? I měsíc. A já říkám prosimtě u mě tohle neexistuje, co to je? A ona mi říká, prosimtě ještě mi řekni, že nevíš co to je. a já povídám - já, ne. My jsme se s manželem vzali a taky kolikrát nebylo, že všechno růžový, kolikrát něco naštvalo, ale on se otočil hned a on na mě povídal a já jsem mu neodpověděla. a on mi říká, hele, když na tebe mluvím, tak na mě mluv. Tohle

zas nemám rád já, když máš s něčím problém ty, tak mi to řekni rovnou. Já řeknu tobě. a rovnou máme vyřízeno. Žádný tichá domácnost.
To víte, každý je opravdu, to záleží...
No dyť každý to má jinak, jinak slaví ty svátky, každé to prožívá trochu jinak.
Vy třeba s rodinou.
No jeeje, to třeba když zdobili kluci s manželem, já jsem byla v kuchyni vařila, voni zdobili venku, připravovali..
Venku zdobili stromeček? Vy máte stromeček venku?
Ne, venku jsme měli jako ozdobu no , ale doma normálně, vždycky na štědrý den, jsme takhle zdobili.
No, to my asi zdobíme stromeček večer před tím, abychom ho na štědrý den, už měli hotový.
no.no...
oni taky, kluci se na to těšili.
tak oni i dneska vánoce připravují, nemůžu říct že ne..
Je to hezké, když vánoce trávíte takto s rodinou.
jeje... opravdu a když vidíte, že to klape, že je to v pořádku, tak je to radost...
Je vám pak hezky..
jojo je to potěšení..
Takže se na vánoce velmi těšíte, až budete s tou rodinou..
Ano, ano
BUdou tady pravnouček s vnukem, tak se moc těším, , minule marodil.... a byl taak mrzutej, ale to je tak hodný dítě jinak, toho nevidíte brečet..ho měla tady nevěsta..a babička chovala, že oni musel do práce...

Rozhovor č. 4

Dobrá, mohu Vás neprve poprosit o Vaše jméno?

Mohu se zeptat kolikpak vám je?

82

Téda, to je pěkný věk. Je to stejně hezké, všechny ženské se kterými jsem už měl tu možnost mluvit, tak vypadají tak krásně, proti tomu chlapi, kteří byli tak o 20 let mladší vypadli nesrovnatelně hůř.

Nojo no...někdy.. holt... mě manžel taky umřel brzy bylo mu 61 let..

Odkud pocházíte?

Z *****..

To manžel byl tady z horního jiřetína. A on sloužil v terezíně jako voják a tam jsme se poznali. A tak jsme se přestěhovali, když tamtomu synovi už bylo pět roků, tak jsme se přestěhovali sem.

a jak dlouho jste tady v domově?

čtrnáct/patnáct let... od 92.

No a to jste zažila tady... nebo holky říkaly, že tady dříve byl penzion, to jste ho také ještě zažila vidíte?

Jojo já jsem byla ještě v penzionu ano..

no holky mi o tom právě nadšeně vyprávěly, že v penzionu to bylo mnohem lepší..

Tak a když se teď vrátím k těm vánocům, co vás napadne, když se řekne Vánoce?

No vánoce, tak to já si někdy připomenu doma..jako když ještě tam na vesnici co jsme bydleli..tak si to takhle proběhnu..
Jo.. zavzpomínáte si..
tak trošku si zavzpomínám no...
jak tady probíhají přípravy na vánoční svátky tady v domově? Nebo tady u vás?
hezky... je to dobrý... já jsem spokojená teda strašně tady..
a co kontrétně se Vám tady třeba líbí?
No mě se... oni s námi moc hezky jednají a když něco... když kolikrát mi nebylo dobře...protože ja jsem teď taky po infarktu...ale dyl už...tak ty nervy mě občas někdy začnou zlobit..a když potřebuju, tak si zazvonim a oni hned přijdou, zavolají mi pohotovost..když sestřička neví co to je...jo..no ...
No a vy samotná děláte nějaké přípravy na ty vánoce?
Ne ne.. zatím ne..
No a tu adventní dobu, prožíváte nějak speciálně oproti jiným obdobím?
Já syna tamtoho mám v polsku, já vám říkám, tam je to...tam ten to byl ještě mladej... teď už mu bylo šedesátsem..
To je ještě mladej :)
Jee je.. a ten každý den ráno v půl sedmý volá..
Teda takhle brzy rano?
No, protože on má takového konička on strašně rád vaří, teď má morčátka, andulky a tak říká... mám práci maminko víš...
Jo takhle ...zvěřinec a ještě vaří..
No a jeho první je že zavolá...a maminko jak je ti..
To je zase hezké.. že vám takhle pravidelně volá
A já mu říkám, až na tu hlavu to jde...a on říká já už od tebe ani nic jinýho nečekám..nemůžu mu dělat starosti, když má svejch starostí dost...má už vnoučata taky a děti tam má..
A tak vy vypadá čile..na to kolikpak vám je... tak ano, bolí vás záda a tak, ale tak to jsou takové ty... běžné problémy, ale kdyby vás opravdu něco trápilo, tak byste mu to řekla ne?
Zaplat' pánbůh ne netrápí..
Noo, tak vypadáte úžasně..
No a potom co se týče dárečků, vyrábíte nějaké vánoční dárečky? Nebo dáváte si tady v domově nějaký dárky?
My.. jako ja ne.. jestli oni si neco davaji..nevim..ja vam reknu uprimne.. ja uz jsem porad takova..ze sem..mam rada lidi.. vsechny a nemam rada, kdyz nekdo nekomu ublizuje jo..anebo.. muzu vam to rict...kdyz nekdo o nekom povida..takhle s nim mluvi...a pak....ja nemam rada takovy... ja nevim ja jsem asi takova zaostala..vite
To neni, ze byste byla zaostala... dyt je to takhle spravne... ja taky nemam rada, kdyz nekdo ublizuje..
mam vsechny rada a s kazdym citim, kdyz vidim jak mu je nebo to, tak si rikam takhle nebo takhle..ale nema to rada fales...
a jezdi mi sem vnucka vnuk...ten je v chomutove vnucka v zeleny no a tam ta starsi tak je v praze, tak dela v ty tomayerově nemocnici..tak vždycky... mi pošle pohled... teď mi poslala pravnuka.. pak mi volala a říká babičko, markétku ti nepošlu, ona se nechce fotit, tak ti jí pošlu později.. Ta je mladší no..
Tak ono asi každej měl takové to období, že se fotit nechtěl..To já si pamatuju, že já jsem se taky nechtěla fotit...ale bylo to takové krátkodobé..
Ale to u ní bude taky, protože ona je to strašná rošťanda..

Co se týče Vánočních zvyků a tradic dodržujete nějak? Jako třeba holky chodily trhat barborky..atd..

No mě dyžtak něco přinese muj syn..mam syna ještě toho druhýho.. toho mam v chomutově..a ten dělá v nemocnici a mladá dělá na poliklinice..a mají zahrádku...

Můžu se jen zeptat kolik máte dětí? Já se omlouvám, ale trošku se v tom začínám ztrácet, tak abych v tom neměla zmatek..

Dva kluky..

Aha, takže všechno ostatní jsou vnoučátka a pravnoučátka..

joo

ahaa proto se v tom ztrácím..to už je spousta dětí..

Kluky jsem měla tadytoho a potom za deset a půl roku teprve toho druhýho..to je ten v chomutově..

Tak to se činili, že máte tolik pravnoučat. :)..

no..

No a ještě zpátky k těm zvykům.. vy hste říkala, že vám přinesou ze zahrady ty barborky?

No mě přinesou buď ze zahrady nebo ten dyž mam manžela v chomutově na hřbitově tak oni tam jezdí..a nebo pro mě přijede vnuk..jako v sobotu zase přijel autem odveze mi tam.. protože já se bojím do trolejbusu..já mám operovanej krček a v tadytý ruce nemám sílu protože až sem mám dráty ..tady z lokte až sem..jo.. tak do toho trolejbusu se bojím..vedle toho, že staví někde vysoko..tak dycky pro mě přijede buď vnuk a nebo v zelený mám vnučku..ta přijede babičko jedem.. a zas mě odvezou domů..

Tak to je super.. to je hezký od nich..no.. a jinak.. vy osobně, že byste nějaký tradice a tak.. jakoby zvyky dodržovala to úplně ne.. ale takhle když vám to přivezoutak jakoby tu barborku máte..

Ale voni mi to přivezou, když když to...

Dobře..no a ..jak vypadá tady Váš štědrý den? Trávíte štědrý den tady v domově?

To sme byli tady v jídelně.. letos jsme měli..a teď bude nový rok dole..tady je právě často, že to je často ..pro nás dělají ..víte takový zábavy..

Ergoterapeutky myslíte?

No.. hudba přijde nebo kapela přijde..nebo děti přijdou zpívat..takže to... jak říkám, já jsem tu strašně spokojená..

Joo... :) a můžete mi konkrétně popsat, jak vypadá ten váš štědrý den? Vy ráno jakoby jste normálně tady a až večeri máte jakoby společnou?

Večeri máme společnou a pak tam můžeme zůstat...sedět..a tam už je to všechno nachystaný..a můžeme si popovídat..jo nebo to.. co chceme no..

Joo... no a liší se to nějak? Jakoby je tam ta sváteční večere..jako bývá na štědrý večer?

Je je je...

Dáváte si kapra?:)

Kapra taky.. ale mě dávají file..a potom já mám dia jídla..takže mě dávaj to.. ale jináč výborný..říkám, já si nestěžuju...

No dyť jasně...:) no a jaký význam pro vás osobně mají Vánoce?

já vám řeknu... já jsem věřící..už od mala jsme byli..vedený, tak já si myslím že jsem věřící, tak už to beru tak..sváteční..jo.. že se narodil ten kristus pán.. a jaký to bylo a co prožíval potom..takže já si to...

Takhle jako odžijete.. :)

takhle no.. to jenom můžou ty lidi, co opravdu věří..ptotože tam ty... já to nikomu nezazlívám..ne..ale jenom ty co věří, tak vědí co a jak.. no..

Jojo... no a vnímáte rozdíl mezi tím, jak jste trávila vánoce před příchodem do domova a teď?:?

No tak já ještě když už jsem byla tady tak jsem chodívala na štědrej večer k synovi..jenže ten právě ten mladší syn.. a on se mi rozvedl..oni se rozvedli..tak tedkon oni jsou v chomutově a..a..ale bývalá jeho manželka ..já vám to řeknu upřímně..ta sem ke mě chodí..co může mě pošle..a já jí mám strašně ráda..já jí mám strašně ráda, já na ní nezapomenu...protože to byla,.. ja nevím..je to jejich život...oni věděli co a jak..proc od sebe sli..a todleto ta jeho manželka taky není.. ona přijde ...ona mě přinese.. jo všechno.-- ale já nevím...

No.. měla jste radši tu první... :)

A mám jí pořád ..víte byla tady za ty..ještě před svátkama tady byla..u mě...a ona mi toho vždycky na nese..a já říkám...Nelinko nenes mi to... aaale co prej...

Je prostě hodná no..

Nemůžu na ní zapomenout...

Jasně... dyť to taky nemusíte..;)...

To nejde..

Noo..dyt to je hezky, ze za vama ještě takhle chodí..

No já vám to řeknu ..co bych vám to neřekla...

No povídejte.. já to nikomu neřeknu...

No dyt ono to tady nemuzete rict.. protoze tady kdyz neco reknete a pak je z toho celej roman..pulka prolhana jo..ale tak.. ja .. ja si to necham pro sebe..

Tak jasne.. tak ono taky spoustu veci nekomu ublizi..a uplne zbytecne..

prave..prave..

A takhle je to fajne.. kdyz za vámi přijde a popovídáte si..no a je to fajn člověk, se kterým ráda trávíte čas...

No..

No dyt jo... :) no a znáte někoho kdo vánoce vůbec neslaví?

já vám nevím..

Nenapadá Vás nikdo?

Já si myslím, že asi každěj trošku si vzpomene, že jsou ty vánoce...určitě..

Jasně...A napadají Vás nějaká negativa.. obavy ve spojení s vánocema?

no... vošklivý vánoce měl můj bratr v mostě..no protože mu zemřel zeť...

Letos o Vánocích?

Hm...dva dny před vánocema..zemřel.. tak jsem na něj vzpomínala..a on měl můj bratr... můžu vám to takhle říct..je to dva měsíce..měl těžkej úraz..zlomil si obě ruce..... je mu 77 roků..a spadl v mostě do nějaký rokle..šel s pejskem ven..a jak vzal prášky, tak mu to nějak.. nějak mu to nešlo..ja nevím.. říkal, že mu říkali v ústí ...odvezli ho do ústí..že mu nějak nešli dohromady.. (ty prášky) až se mu udělalo tma a špatně..a upadl do nějaký rokle..ještě že s nim byl jeho kamarád..že šli spolu na tu procházku..on ho nechal odvézt..no a pak zase tohle.. takže ten měl jako dost ..

Měl to složitý letos..

No smutný...Vánoce no..

No hlavně, že tam s nim byl ten kamarád..

Právě právě..

No.. že to poměrně dobře dopadlo

No.. že tam byli takový tři stromy..primář říkal, že kdyby vletěl na ten strom, tak se zabil.. tak vidíte, co se může stát..

No..ale andělíček strážněj u něj stál..a zvládnul to..tak aspoň takhle že to dopadlo..No.. tak to chápu, že je takový negativní no.. No a vídáte se o vánocích se svojí rodinou? Trávíte spolu čas?

No oni byli tady..takhle jako... mam bratra v litoměřicích..ale ten nemůže..protože ten má dvě berle..a strašně kyčle má nemocný..a ten je starší jak já..tak si voláme..voláme si pořád..

A můžete volat sem na pokoj? nebo máte telefon?

No..já mám tři..

Vy máte tři telefony?:)

No voni mi zas koupili jinej, že ten je zas lepší a já říkám prosimtě dejte pokoj, mě stačí ten jeden..

Tééda to máte telefonů :) To ani pak nestíháte zvedat, když Vám pak na všechny volají..

Já je mám vypnutý..je mám schovaný akorát ten jeden

No..a pokud byste si měla přát k vánocům něco speciálního co se nedá koupit..copak by to bylo?

Trošku zdraví...vim že už to jako moc nebude..no to беру...když mě není dvacet..vnučku jsme volali a tamto zasej ještě to je v polsku.. ona měla narozeniny..a druhej čtyřicet..a já říkám... jo...čtyřice.. čtyřicet jí bylo...a já říkám petruško..ty si ještě tak mladá..no babičko a kolikpak je tobě? já povídám.. no mě je 28...no a naše povídá... no ještě si strandičky dělej...)

No dyt joo..

No my si vždycky děláme legraci..

Noo..dyt jo.. ono to není zásadní... ten věk.. hlavní je, jak se člověk cejtí..

Dyk se nic neděje.. život jde dál..všechno je stejný..

No jasně... :) No a kdybyste chtěla oslavit vánoce nějak netradičně...jakpak byste je slavila?

Jak myslíte netradičně...

No nějak jinak než obvykle..Kdybyste si mohla vybrat jaký byste si chtěla udělat vánoce..kdyby se nemuseli dodržovat nějaký pravidla a tak, tak jak byste je trávila?

Víte co.. já vám řeknu upřímně.. já mám ráda křížovky a když je nějaký film.. ale pořádněj a ne s odpuštěním ty jejich kecy..co tam občas dávaj..tak si to poslechnu.. to mi stačí..

Joo.. takovej klid.. pohodu..

Nono

Jasně..chápu.. tomu úplně rozumim..

Jo a ještě aby bylo hezky venku..hlavní věc..ne takhle..

No mě chybí sního no..mě ty vánoce bez toho sněhu..mi nějak pořád nedochází, že by byly Vánoce... protože není zima..

No vypadá to jako na velikonoce..

Noo.. je to nějaký posunutý to počasí... No a jakpak se tedy na vánoce v domově cítíte?

Dobře.. dobře..já jsem si tady zvykla, mě to nevadí..

Nevadí, ale těšíte se tady na Vánoce?

Ale joo. ja jsem vždycky zvědavá jak co zase dají nového..výzdobu... nebo jakej stromeček bude..takový ty..

Jasně.. prostě to, jak to bude probíhat.. No a jak jste si užila letošní vánoce?

Dobře..dobře,..

Joo? Bylo to fajn?

říkám hlavně to zdravího trošku a tamto já беру všechno...

Hmm jasně.. no a jak se těšíte na silvestra?

Hmm.. to je stejný...

Je to stejný? nemáte něco speciálního v plánu?

Jasně.. Křížovky... :)

noo.. to mě poslal syn..v balíku.. tak mě poslal taky křížovky..tadyto mám odvnuka křížovky..řikal.. babičko to jsou velké, ať na ně vidíš..

Tak to je supeer.. že k nim nepotřebujete tolik brýle.. :)

No jo.. trošku jo už..musim mít už no..

Trošku.. to třebas já už je mám celou dobu..

Ale no joo.. tak můj vnuk má taky brýle..jak už dlouho..

Noo já asi od čtvrté třídy na základce.. :)

No mě to jedno oko operovali..tak to je dobrý..ted' jsem byla na vyšetření s druhým..no oto prej je výborný, to prej nemá žádnou potřebu měřit.. říkal pan doktor..nevim jak se jmenoval..jak pracuje na poliklinice.. ja si na nej nikda nemuzu vzpomenout..ale je to jedno..

Noo dyt ono to neni tak zásadní, hlavně že víte kam jdete, když to potřebujete a jinak to tak zásadní není.. No a jak se jinak tady v domově máte? v domově se tedy o vás starají hezky jste říkala..

No moc..jsem jsem moc spokojena..já už jsem měla sem žádost tři měsíce a ještě jsem dělala..ale byl tady penzion..ja už jsem byla sama..a tak já jsem říkala tak já tam půjdu.. tak mě doporučil pan doktor Durica..sem chodila k němu..jestli chci tak si můžu podat žádost a můžu si jí odkládat..jestli to ještě ted' jde nevim..

To taky nevim..

No a tak jsem měla tři roky žádost..a když mu to přišlo, jako že už můžu, že je místo, tak jsem tam byla... a oni zase přeložili..dali tam někoho jinýho..no a potom když mě to přišlo že jsem to dostala.. to už jsem byla doma na důchodu.. a tak jsem řekla děti.. a tak já jedu..a do čtrnácti dnů jsem tu byla..

To jste na to čekala takhle dlouho jo..abyste sem mohlo..

No.. protože ono bylo hodně zájemců..do toho penzionu..víte?a pak když udělali z toho ten důchoďák tak nám dali možnost..že se můžeme vystěhovat a že můžeme jít do chomutova do toho.. já si ted' nevzpomenu..

No já nejsem z chomutova.. tak já vám bohužel neporadím.. protože se tu ještě vůbec nevyznám..

To nevadí.. prostě taky jako důchoďák..velkej...No ale říkám, když už jsem tady..tak už se nebudu někam stěhovat..no a že oni tady z toho budou dělat důchoďák... no a mě je to jedno.. Do merkuru.. ted' jsem si vzpomněla..:) tak nám říkali, že můžeme jít tam..

No tak on celkově ten rozdíl.. tak velký pak nebyl ne? Nebo dřív jste si tady i vařili..

No dřív jsem si tady vařili.. to jsme tady měli hezky takovej ten dvouplotýnkovej vařič hezky,,a takový bílý kamna jako a to jsme měli tam vzádu..za tim.. za tou linkou..

Nojo.. tam máte ještě tu díru po digestoři..no rpoťže oni mě už asi čtyřikrát říkali že mi daj novej nábytek... a já říkám já ho mám tak dlouho... tak už mi ho nechte..protože když mi ho vezmou.. tak mi vezmou linku..a at mě radši tu linku nechaj...já nejsem nijak to.. me to staci.. no na co potřebuju neco..

No jasně.. prostě se vám to líbí tak jak to je.. :)

No.. jsem zvykla no..

No a tak je asi taky lepší ta péče ze strany jakoby toho zdravotního personálu...v tom penzionu asi nebyla taková péče ze strany personálu?

Ale taky jsem melii.. no nebylo to špatný.. no mohli jsem si i chodit pro obědy dokuchyně, nemuseli jsme si vařit.. já jsem si potom poslední dobu chodila dolu pro obědy..taky to bylo dobro no..

Jojo to jo.. já myslela jako že si tady můžete zazvonit, když potřebujete... a to podle mě v tom penzionu nebylo ne?

No.. myslim že ne..

No.. právě, že v tom domově..je tohle dělaný..

No tohle tu dělali, když mi tenkrát bylo špatně.. no mě špatně..já nemohla nějak dýchat..já měla něco jako kámen tady... tak říkám ale co.. tak já zazvoním..já náhodou.. můžeme jet do sedmého poschodí, tam je velká sesterna..jo...já jsem ale říkala že už se bojím do toho výtahu, abych sebou někde netřískla, tak jsem si zazvonila..a v momentě tu byla sestřička..vypadla...koukejte sedět a ani se nehněte... za chvíli já koukám.. čtyři sanitáci... s těma kuframa..doktorka... já říkám.. ježiš co je..tak mi dělali ekg.. a doktorka říkala, že srdce mám v pořádku, že to není od srdíčka..to je nervovýho původu.. protože já jsem se léčila dost na nervy, když ještě manžel byl nemocnej..jo..a já jsem chodila do práce.. ten mladší chodil do školy.. ten byl na vojně..a já jsem toho asi měla moc... a tak jsem se léčila.. a tak mě pani doktorka naše tady dole říkala že jak sem se léčila... tak když jako člověk stárne a má ty léta, tak že se mu to může vracet... a já říkám.. já bych to nechtěla.. No to je jasný... to není nic veselýho...a tak oni tady kdybyste měla nějaký potíže, tak Vám pomůžou a ..

no... to jo.. to jako tenkrát, když mi bylo zle, tak mi změřila ..volali okamžitě.. okamžitě mě odvezli..mysleli zase že to je srdíčko.. ale když jsem tam přijela a vyšetřili mě, tak zjistili, že to je žlučník a hned mě operovali... zůstala jsem tam...

No...takže se tady o vás starají pěkně..

Jo.. já jsem tady moc spokojená..moc..já co jsem tady.. já jsem s nima neměla.. já nemám ráda nějaký... akorát si z těch co tady jezděj.. z nich si dělám legraci...:-)

Rozhovor č.5

Ták já tady mám takový seznam otázek, ale budu moc ráda, když mi sama budete vyprávět.

Jenom když mi teď ze začátku řeknete vaše jméno?

Můžu se ještě zeptat, kolikpak vám je?

No tak bylo mě 88 roků..

Téda to je krásný věk..

No jsem 27 ročník, říkám to správně?

Vychází to tak :)

Odkudpak pocházíte?

Z *****.

A kdepak jste se vzala tady na chomutovsku?

To jsme se přišli v tom roce padesátým do pohraničí. Můj muž byl hajnej, tam byl za války nějaký pan ředitel lesů a ten měl pani tady od Loun. Tak to bylo ještě pansví a tak paní pocházela od žatce a tak on šel tady sem do chomutova na lesní úřad.

No a tak můj muž a ještě jeden hajnej co tam byli, tak šli sem, za paní. Tak tak sem se sem dostala.

To je hezké a líbí se vám tady v chomutově?

no... popravdě...no..ono to možná taky dělá to prostředí, tak jak můj muž byl hajnej, tak my jsme byli asi osm roků na samotě, šest kilometrů od lidí... a to bylo v horách.. tak tam byly zimy tenkrát velký, plno sněhu..

Na té moravě asi bylo tepleji co?

No ne ja jsem také z hor, z českomoravský vysočiny, ale tam tenkrát opravdu byly závěje.

No ono teď sníh už nějaký ten rok v takovém množství není co dřívě.

No právě.

No teď je akorát, takovéto prapodivné počasí, na to, že jsou vánoce.

No tak, jsem se sem dostala no..

Tak a můžu se tedy ještě zeptat, jak dlouho jste tady v domově?

No čtyři roky, už to bude asi pět roků v květnu. Tak bylo mi 84, tak to tak vypadá, že jo?

Jojo, to nějak takhle vychází..

No a když se tedy vrátíme k těm Vánocům...Copak Vás napadne, když se řekne Vánoce?

No, tak..jak bych to řekla, za mlada to bylo jinak a teď už taky člověk má jiný myšlenky.

No to je jasné a copak vás napadá teď?

No, že to máme takový jednoduchý, jako vždycky, když už to není nikdy takový, jako když jsou třeba malý děti..

To ten ježíšek je takovej jinej co?...

No, je to už takový jednodušší no..

Jak tady v domově probíhají přípravy na ty svátky?

Ale jo, tak všude se dělají výzdoby po chodbách, jídelna, všude všechno je upravený, čistý..no jak bych to jinak řekla..

V pořádku, to já jsem jen zvídavá, protože já tady většinu času nejsem, jdu se jen třeba podívat za Vámi do ergo dílny, tak tam jsem viděla, že vyrábíte...

No všude chodby jsou nazdobený, jídelna..

No a holky z ergo Vám taky asi připravují nějaký program? Jako tady například byly děti z mateřské školky zpívat koledy..

Noo to taky, ano, ..teď přijdou nějaký studenti sem...a já si to nepamatuju..si to tam přečtu a už si to nepamatuju...

No joo, ale to my taky, to je i problém nás mladých, to je úplně v pohodě.

No a vy sama, děláte nějaké vánoční přípravy? Koukám, že tady máte krásné ozdobičky...

Nic zvláštního jak vidíte..Tady mám jen tohle, tam tu hvězdu a na záclonách ozdoby...a to je všechno co já dělám. Já nedělám tady stromeček..

Tak ono asi sem do toho prostoru, by se stromeček těžko vešel..

No já právě nevím kde bych ho pak uskladnila..

Tak já jsem si všimla, že máte ozdobený stromeček na chodbě..

jojo na chodbě je taky stromeček.. na každý chodbě je..

A co se týče nějak té adventní doby, prožíváte to nějak speciálně? Máte nějaké zvyky a tradice, které dodržujete?

No tady asi ne, já nevím o ničem...

No jedině, nás je tady několik, že ještě věříme, tak že chodíme do kaple..

Jojo, já jsem si povídala už s paní Hudákovou a sedlákovou, ty jsou také věřící, tak to tam chodíte spolu?

Jojo..chodí taky noo...

A co třeba vánoční dárečky? Vyrábíte nějaké? Dáváte si je tady s holkama v domově?

Ne, ne...co jsem tady ty léte, tak to nebylo..

Dole vyrábíte nějaké? Dole asi vyrábíte dárečky pro ty školáčky..

No právě..když někdo přijde, tak jdeme do společenské místnosti a tam se jim nějaké ty dárečky co se vyrobí dávají..těm dětičkám, třeba včera tam byli dětičky, tak ty dostanou.. Oni nám taky dají na oplátku..

Noo to ja jsem tady byla na představení dětiček ze školy, která je tady vele domova to jste od nich jako dáreček dostávali nějaká přáníčka. Byla jste tam taky dole?

To myslim ne, to si nějak nepamatuju..ale včera jsme dostali andílky..

noo..

No a vy trávíte štědrý den tady v domově?

Ano

A jakpak tady ten štědrý den vypadá?

Ale dobře..Tak jsou na jídelně upravený stoly, aby to bylo jako jedna tabule, tak většinou to je za sebou do řady a tam máme štědrej večer..

No a jak to probíhá ten štědrý den? Tam jdete až na tu večeři?

Ne, tak v poledne jíme ještě normálně a večer jdeme na tu slavnostní večeři, kdeuz je to připravený...aby jsme byli všichni pohromadě..

Jíte kapra? Máte tady na štědrý den kapra?

Maj, můžeme mít kapra, kdo nechce kapra, tak ma file...

A co si dáváte vy?

Já si dávám file a řízek.

Obojí Jo?

No ono k tomu kaprovi je taky řízek.

Jo takhle :) Tak to máte od každého trochu.

No, od každého trochu. Máme bramborovej salát, Rybí polívku..

No a co se týče toho významu Vánoce pro vás osobně, jaký význam pro vás mají vánoce? Jako třeba pro věřící?

No jestli mám být upřímná, tak čím je člověk starší, tak mi to připadá takový jednodušší... To pochopíte jednou taky..

Jojo...tomu klido věřím.. akorát nevím, jestli zažiju tak krásný věk jako vy.. :)

No joo, dyt já jsem si o to ale nikde nenapsala..

Vnímáte rozdíl v tom jak jste slavila vánoce předtím než jste přišla do domova a teď?

No tak, on to je rozdíl, před...doma....tak ono to v takovém množství ani nejde udělat...jako doma.. když je tu tolika lidí, ale taky tu máme bramborovej salát, cukroví, ovoce, vínečko..kafíčko...no je to jiný...ale tady není hlad...

To je mi jasné :)....mě jde spíš o to, jakpak jste slavila vánoce doma? Kdybyste mi pověděla..

No a nebudete to nikde povídat...

Ne, to víte, že nebudu..

Protože...

To je jen mezi námi, já to ani nikde nebudu pouštět, to je pouze pro mě...

No... takhle bych to řekla, když tady potkáte někoho takovýho...komu můžete jako věřit.. a tak nějak tak je to lepší...ale když to potom nejní...

No... a to vám tady chybí?

No...

To je jasné, že Vám to chybí..

Ale nebudete to nikde říkat?

Nemáte se čeho bát, já to opravdu nikde říkat nebudu, toto je opravdu mezi námi a já ve své práci Vám i změním jméno a nikdo Vás nepozná i kdyby si to náhodou přečetl..joo nemusíte mít vůbec strach, tohle je jen mezi námi.

No já tady za ty čtyři roky jsem takový povahy, že jako nijak moc nepobíhám a já jsem taky strašně ráda sama tady.
No dyť on člověk má taky už pak rád nějaký ten svůj klid...
No právě.. a když..nemám tady nikoho takovýho s kým bych si tady upřímně popovídala..
A už jsem tady tak dlouho a ještě jsem tady takovýho nepotkala...nojono a my jsme...nebo ja tedy osobne nikde ani nepobiham..ja uz mam asi takovou povahu..
No ja jsem si všimla, že jste třebas i v té ergo dílně hodně potichu..
No tak...
Holky dole říkaly, že nemáte ráda, jak se tam ženský mezi sebou dohadujou, že to nemáte ráda, že proto tolik nepovídáte..
No tak já..už to mám asi v povaze..
No tak jasně, ono to dohadování je úplně zbytečný..
a tady to nemáte tak jednoduchý..tak..dyž to ale neřeknete...tady když..jak bych to hezky řekla..tak to řeknu, jak je to lidový pořekadlo...když vám někdo nasadí psí hlavu, tak se jí nezbavíte..
Jo takhle...
No, to už vám nemusím říkat dál..
Já jsem si to taky představovala jinak, že jsou tady všichni staří lidi, že jsou na sebe takový hodný a tak no... ale ono to tak taky není..
Ono je to asi stejné jako teď všude jinde..
Jako je dneska ten svět..tak je to.. si myslím, že ani na tom venkově, já když přijedu na tu moravu..tak už to tam není jako to bylo za mojich mladých let..uplne i tam se ta doba změnila..
Ono je to asi všude..uspěchané, všichni musí ho nem vydělávat peníze, ..
No právě...Už to je všude jinak..
Ale tak má to své výhody i nevýhody..ta doba..
No..tak si říkám, holka nějak to musíš přežít do toho konce...
No tak jsou tu ale i fajn chvíle ne? Jakoby tady v domově, že jsou tu i hezké chvíle?
Tak já to tady nijak nehaním...je tu čisto, teplo máme, jídlo máme...
starají se o vás hezky?
No a já si tady třebas taky s takovou paní sedlákovou rozumím no...a taky ty děvčata v prvním, jak chodí do kostela..ale já neříkám, že bych tady ty lidi nějak ignorovala...
To né, ale že prostě nemáte tady takovou tu spřízněnou duši, se kterou byste si popovídala..
No prááve...
a pak se taky třeba bojím, aby to nějak nepřekroutila, abych v tom nebyla nevinně...
Já určitě nic říkat nebudu, to co si říkáme, zůstane jen mezi námi...
Ale jo, já už jsem jedou...už tady za mnou jedna taková slečna byla..tak před třemi lety..
Jo?
No vidíte to...my se to učíme, tak je to por nás hrozně zajímavé...jednak to potřebujeme k závěrečným pracím a zkouškám...ale také je to velmi zajímavá zkušenost pro nas do te nasi budouci prace...
Aha...jojo
já neříkám, že by to tu bylo nějak špatný...tepló máš, jídlo máš, tak bud spokojena...
Znáte třebas někoho, kdo by vánoce vůbec neslavil? nNebo nechtěl slavit?
Ne, tak to ja neznam...nikdo me nenapada...
Ja sice chodim do ty kaplicky, ale moje deti jsem tak nevychovala..
Jakoby k vire?

No...protože..takhle...ja jsem jim nechtěla plest hlavu, protože..to se tady nenosilo...tak ja jsem si říkala...tady nic takovýho nezmuzu..no je to tak..

No tak třeba moje babička je taky verci...ale s tím, že taky tatu nenutila...ale tak ja si myslím, že pokud člověk je nebo chce být verci, tak si k tomu najde cestu sam..nepotřebuje, aby ho to někdo naučil..

No právě, to bylo v tu dobu..ja nevím jak je to teď, ale tenkrát..nebylo žádné náboženství ani nic takovýho..tak jsem si říkala, že jim nebudu motat hlavu...no moji mamince to nebylo vhodné...ale

Ale tak to byly vaše děti a ne vaši maminky..

no..

a když už jsme u toho, napadají vás nějaká negativa nebo obavy ve spojení s vánoci?

A víte, že ne? Nemám obavy z ničeho..a jak myslíte obavy?

Tak já nechci radit, nebo tak...ale tak například na internetu se uvádí, že vánoce se u starších lidí pojí třeba se strachem, že budou sami..

a jo... tak ne... to se nebojím.. ne ja jsem čtyři roky byla po manželovi smrti...v ulicích jsme bydleli, tak jsem byla v domku sama úplně..snachy chodily do práce...a tak jenom buď jsem přijela já nebo oni v sobotu nebo v neděli..takže já jsem byla takhle zvyklá..takže já třeba nebojím se..

Tak to je super, tak to se můžete těšit na vánoce..

Nemůžu za druhý mluvit, ale...

Vidáte se o svátcích a o vánocích se svojí rodinou? Trávíte nějak ty vánoce spolu?

No ja, pojedu tam na svátky..a nojo...když já bych vám..o tý druhý snaše nerada povídala..

Vždyť to nemusíte, povídejte jen o tom o čem chcete..

Já pujdu na vánoce k těmhle..

a tam je vám fajn?

no..noo

A jezdí za Vámi sem? Takhle kolem těch vánoct?

Ale joo, ale jen ten jeden syn, z ty jedny strany...ten druhý by taky šel, ale nemůže..

Kvůli ty snase?

no...rozumíte tomu ne?

no rozumím...občas se ty tchyně a snachy nepovedou..

no ona se na me zlobí, že tady ještě žiju, že jsem neumřela, jako její maminka..

ona je takhle zla..

Tak to asi nebude, že by se vyloženě na vás zlobila, ale že jí je asi smutno, že jí umřela její maminka..

Ne, ne..to tak není..

Není?

To tak není, ja vám jenom říkám, když se syn ženil, ona byla rozvedena, měla dvě děti a syn se ženil..a my jsme byli pozváni jenom na to pohostení.. a můj děda a vzal si volno z práce..že mají ve dvanáct oddávky..tak děda přišel a říká pojď..pujdeme se aspon podívat, tam pod podloubí do chomutova a uvidíme je..a my jsme šli do podloubí...ve třicetvrté na dvanáct a tam nás potkala..jedna taková pani která nás hodně zná a říká, jakto, že chodíte tady venku a nejste na svatbě? Vždyť váš syn šel před chvílkou z radnice..ženil se... umíte si představit už tu povahu, že nám se reklo, že jsou oddávky ve dvanáct a byli už v jedenáct? a když jsem potom říkala, proč jste nás nepozvali, tak snacha říkala no tak ja už jsem se vdávala podruhy.. No a ja jsem říkala, ale můj syn se ženil poprvé..

No tak potom si to už představte na celý život..

No je to pak takový no... rodiče by měli být na svatbě svých dětí...

no..i když se budou brat podruhy..tak porad je to svatba.. ale co můžete dělat..

No a vy máte dva syny?

Dva syny, nemám holku, to je škoda no..

No a ještě když se vrátíme k těm vánocům, tak mě napadá taková otázka - kdybyste si měla přát k vánocům něco pro sebe..speciálního, něco co se nedá koupit, copak by to bylo?

Co se nedá koupit...no ja teď nevím jak bych to řekla..já nevím jak bych to

řekla...takhle..hmm...že sem měla mít lepší snachy...s přístupem..jak bych to...abych vám to řekla ještě jinak, ta druhá snacha co tam půjdu na ty vánoce..tak ta už nemluví s maminkou moc roků a pohněvala se s ní, že jí zakazovala v bytě kouřit, když jí přišla na návštěvu, protože její synové ani jeden nekouří a tak se pohněvali...oni tenkrát měli ještě sestru někde u Prahy..ona umřela, když jí bylo 45 roků ...a když tam náhodou sešli ..Květa a její maminka, tak květa utekla na celý den do Prahy, aby s tou mámou nemusela být, tak si to představte no..

To vám už nemusím nic říkat... můj děda vždycky říkal, no já se divím, že ještě mluví s tebou, ale já jsem si je taky nevybrala, já jsem se na ně těšila..a to se nemá, já jsem se těšila, že nemám holku...že budu mít snachy...

A tak ono možná, vy nejste úplně konfliktní typ, tak s nimi vycházíte relativně v pohodě, že máte ty vztahy...

No ano, já raději jsem ticho...tak..

No a těšíte se na Vánoce?

No tak, no...když vám řeknu upřímně, že je to tak nějak pořád stejný, je to pořád stejný...jako ty všední dny..to už je úplně něco jiného jak v rodině...ale to neže bych to tady nějak hanila..

Ne, to je jasné...

Ale to už nemůže být nikdy jako doma..já si to tak myslím ne? Doma je to úplně něco jiného..

To určitě ano, je ale prima, že jste na svátky pak s rodinou ne?

no, tam pojedou na ten první svátek.

a na ty Vánoce celkově tady v domově, jak se tady cítíte? Je to tedy pořád stejné?

No je to tady pořád stejný, jako každý den..

No a taková poslední otázka, kdybyste vánoce mohla oslavit nějak netradičně, jakpak byste je slavila?

No to je docela těžká otázka...jak bych je mohla... no tak bych...tak bych je nejradši slavila v takový rodinný pohodě.. no tak nějak no..

No jasně no.. :)

Jenže...já ten jeden syn.. mě vždycky zval, ještě když jsem byla sama, tam v domku.. jenže, já jsem tam.. ne že bych tam přímo nechtěla.. to víte já tam šla... ale..já jsem si říkala, že tam nechci spát a že je nebudu tahat od toho štedrovečerního stolu..aby se mnou někdo byl a zavezl mě domů.

aha, že je pro vás tedy pohodlnější spát jakoby tady..

no, no doma...ještě když jsem byla... já jsem byla čtyři roky sama..

á já měla docela hodného muže, my jsme se nijak nehádali..

Tak to máte veliký štěstí.. :)

no veliký, že jo? My jsme vlastně, já když na to vzpomínám zpátky, žili docela tak v pohodě..hmm..ale opravdu..

No to jste měli veliké štěstí.. teď v současné době moc párů jakoby šťastnějších ani tolik neznám, to je pořád nějaký rozvod a tak, že to dřív tolik nebývalo..

Joo. on ten muj muž nebyl.. on to nebyl žádnej hulvát..on mi nijak nenadával, nijak mě ...tak slušně se choval...a to když jsem ho slyšela, že tak měco venku dělal...tak taky uměl vypouštět různý nadávky..

Jo zanadával si taky občas :)

Ale aby mě nějak tituloval, to ne..

Byl na vas hodnej tedy..

Byl hodnej, opravdu.. žádný žeby mě ublížil bitím nebo ani slovem ne.. ale nebyl to taky žádná taková nějaká bačkora..noo :)

Noo taky nemůže být bačkora, když jako myslivec chodil sám po lese..

Nee, to sem vám neřekla, za dvacet roků jsem se rozváděla.. já měla potom druhýho..

Takže vy jste měla dva muže?

No protože...tam...

Tam tak hodnej nebyl..

Tam jsem byla kurva, svině...atd...a přitom jsem žádnýho jinýho neměla, jen jeho..ten nebyl hodnej ani trochu...

A kluky máte s tím prvním?

No..s tím prvním...a dvacet let jsem s ním byla a pak jsem si řekla, že to nemusím držet..

No dyť jo, to je správný rozhodnutí..

Možná.. já nevím co si o mě budete myslet..ale...ale...já jsem vydržela moc, ale tohle..

No jasně, když na vás ten člověk není hodnej, tak proč byste s ním byla? To nevidím jedinej důvod..

No třeba jednou.. my jsme bydleli šest kilometrů od hory svatýho šebestiána a jednou jsme... my jsme měli děti za tři roky až..a jednou jsme se vypravili..na lyžích do šebíku..a já jsem na lyžích ještě tak moc neuměla...a teď tamy byli..to jsme jeli.. ne takhle po silnici, ale takhle přes hory..a teď tam bylo přes cestu..takovej jako strom...a ne tak velikej..ale ja jsem s tím tam měla trošku problémy to překročit..tak místo toho, aby mě pomohl, tak mě ujel.. a nebo třeba tam byla silnice k tý hájence dolu..nebyla protahovaná, jen to tam prošlapali lidi jak chodili..a já...no my jsme měli kočárek na takovejch železnejch lyžičkách.. místo koleček se tam dali takový lyžičky..

No aby se s ním dalo jezdit na sněhu, že?

No a on ten ten prošlapanej chodíček od těch vojáků byl úzkej a ten kočárek těžko šel..tak místo aby to tlačil sám, tak mě to nechal...ještě si nechal klíč v kapse... já to musela...a utekl někam dopředu pryč a já to musela ten kočárek táhnout až k tý boudě, abych měla kde čekat na něho..a tam jsem čekala jak blbeček v tý zimě s tím dítětem... tak si umíte představit..

a to jsem si představte si.. mohla vzít na moravě rozumný chlapce, kteří měli majetek...a vybrala jsem si..

no jo..to tak bývá...srdci neporučíte..

no jo, to je tak... tak jsem si potom říkala... byla jsi blbá, tak teď trp...

noo..tak pak jste to vyřešila...

no... dvacet roků...hmm.. a představte si, on se potom podruhá už neoženil..nevím z jakejch důvodů...

to si těžko říct...

těžko...no oni zas všichni ho znali, jak se chová...

Tak třebas mu na to už žádná nenaletěla...

No a tak asi z těch důvodů už--...no tak někdy... no ale jak říkám s tímhle dědou to bylo dobrý...tak..

Máte na co vzpomínat.. :)

No a jak dlouho my jsme byli spolu?..Od 72 roku..až do roku 2007... 35 let...nebo tak...
To je take dlouho... tak to je super..
Jak říkám, žádný nadávky nebo něco takovýho...
No byl na vás hodný...
Byl opravdu takovej...no ale on..nemůžu si na něj naříkat..
No a jak jste společně trávili vánoce?
S dědou? No...ja teď už musím.. počkejte.. no dělá se stromeček..děda vždycky strojil stromeček.. to jsem já nedělala... on potom měl cukrovku, tak já už jsem tolika cukroví nepekla a když už jsem pekla, tak jsem pekla jen z toho cukru dia...a to není dobrý... njn není to dobré... to je jako když místo másla použijete takový ten ztužený tuk... tak to cukroví, také chutná jinak... nebo cukr a med... je to rozdíl no..
No jo tak..a měl myslím taky vysokej tlak... no taky taky...a taky měl problémy potom s očičkama..
A měli sjte na vánoce kapra?
No ne..já si tady taky neberu kapra.. já tam nerada ty kostičky..
Jo takhle..
Ale kdyby tam nebyly kosti tak byste ho brala?
Joo to bych ho brala, ale já mám strach z těch kostiček..
To chápu...já kapra jím také čtrnáct dní, než z toho vyberu všechny kostičky..
No já bych to musela vzít do ruky a takhle se v tom nípat...a to si tady nedovolím..
No leda, že byste si ho vzala sem..a tady doma byste si ho mohla v klidu takhle dát..
Ano to bych mohla.. protože ono se tady k tomu dává ještě řízek.. je většinou k tomu ta ryba nebo filé a řízek...to bych tam mohla sníst řízek a tady si dát kapra...
no to byste si ho tu mohla dát do ledničky a sníst ho později..
noo tak to už letos nebude, není objednanej..
Jo táák.. tak třebaš napřesrok..
no když tady budu...
Pročpak byste tady nebyla... vypadáte krásně, čile...i dole toho uděláte spoustu...když si vezmete mladší holky dole v ergo dílně si ani nezavážou uzlík a vy..
No ale já už hrozně špatně vidím..
No jasně, ale na to kolikpak Vám je...já také špatně vidím a to jsem o mnoho mladší než vy...a vy toho dole zvládáte pořád spoustu... Když se kouknu na ostatní mladší ženský co tam jsou...tak toho zvládáte spoustu..
Ale né, oni jsou dole šikovný..
Všechny jste šikovné, to neříkám..jen říkám, že zrovna včera.. nebo v pondělí, jste si krásně i ty uzlíky a tak dělala sama..bylo to super..To i já jak špatně vidím, tak je to někdy složitě :)
No tak já jsem taky nosila už brejličky v padesáti letech no..
No já mám brejle od 4. třídy na základní škole...
No tak to je pak špatné ..
No to jsem podedila po tatínkovi..
No můj syn, taky špatně vidí na jedno oko..ale taky on to má vrozený..a potom až byl na vojně...a tam potom někdy byl na rotu hlásit... jo on byl na letišti v pardubicích...a jak tam jsou takový ty reflektory..když je tma..tak to svítí, aby mohlo letadlo přistát..tak ho i to zdravý oko od těch světel bolelo..a on když to tam hlásil u raportu, tak se mu ještě vysmívali...no ještě očičko, očičko se bude vymlouvat..
ale představte si, jak jsem to napsala..už si to z hlavy nepamatuju.. někam na to velitelství do prahy, že se mu ještě vysmíval a že on to má od lékaře potvrzené...tak tam hned z tý

prahy přijeli a ptali se ho... ty máš nějaký známý...no si řekl že ne, si měl říct, že máš.. No tak ho potom z toho letiště vzali..a ještě mu dali televizi na pokoj...

Ale to on má vrozený..právě že oni ho poslali do prahy k doktorům a tam teda taky, že se s tím nedá nic dělat..

Ale tak ono v současnosti už lékaři dokáží spoustu věcí..

No tak to už je ale dávno..

Dyť mojí synům je přes šedesát...a to je let co to bylo...já vím, že ona je teď ta věda ve všem dopředu..

No je no...

Já vám do toho nechci skočit, ale za chvíli Vám začíná přání k Vánocům od paní ředitelky, tak abyste ho stihla..

To je dobrý, já jenom hodím na sebe druhý kalhoty a jdu..

Dobrá :) já vám každopádně děkuji za popovídání a nemusíte mít strach, vše co jsme si povídaly, nikomu nepovím.

Rozhovor č.6

tak, já tady mám seznam otázek a na ty se Vás budu ptát jo?

Dobře.

Tak jestli můžu nejdřív Vaše jméno, jakpak se jmenujete?

Můžu se zeptat, kolikpak Vám je let?

86

Těda to je pěkný věk. Odkud pocházíte?

Kdepak to je?

Okres *****

Jojo :) Jak dlouho jste tady v domově?

Od 91. roku. To je 25 let.. teda 24.

Teeda to je..

No v dubnu budu začínat 25 rok.

To je krásný.. a to jste tady zažila ještě ten penzion že jo?

Jo 20 let. No a podepsala jsem to až teprve v roce 2011.

A to já myslela, že se to měnilo mnohem dřív.

Ne to ještě jsme měli tři roky lhůty na podepsání.

Tak jo. Co Vás napadne, když se řeknou Vánoce?

Mimo kolem.

Jo? Vůbec to neslavíte?

Ne.

Takže nevíte jak tady třeba probíhají Vánoční svátky nebo přípravy?

Jo byla jsem u rodiny, ale me nic neříkají.Jako když byl malej kluk, tak jsem stromeček ozdobila, napekla. Pravnoučata to jo, to samý, i vnuka, ale jinak pro mě osobně, mi nic neříkají. To je tak pro ty děti.

Jojo. Takže neprožíváte Vánoce tady nijak speciálně?

ne. Můj tatínek jo, ale já ne.

Aha, takže nedodržíte ani zvyky, tradice, vůbec to neřešíte?

No.... jako myslíte házet ty pantofle a takový jo?

No, nebo třeba výzdobu a nebo třeba trhání barborek.

Joo to jsem chodívala natrhat bramborky, tady pro celou chodbu.

Jo?

No když byl penzion.

Jo takhle a teď už v poslední době tedy ne?

Ne teď už... totiž když byla švagrová..

Hm?

Tak já za ní chodila do nemocnice a když jsme šli zpátky, z Jirkova, tak tam je takovej velkej kus toho u silnice a tak já jsem to tam natrhala.

Jasně a teď už tedy ne.

Teď už ne.

A jak tedy vypadá Váš štědrý den? Jakoby Vánoce, štědrý den..jak to vypadá toho 24.prosince?

Jako tady? Tak, tady máme večeři, dostaneme ovoce, cukroví, všechno. Hlavně šampaňský a víno a to by tady nemělo bejt. Tady je důchoďák a když to někdo chce, tak ať si to koupí venku. To je můj názor.

Se Vám to nelíbí?

Ne to se mi nelíbí, to je můj názor, protože my to platíme všichni a co ty ležáci a ty co přijdou, ty to nedostanou.

Oni to nedostanou? Jakoby na pokoj?

Když jsou ležáci, tak jim nebudou dávat víno ani šampaňský.

A třeba jim ho dávají...

Ne.. nevěřte tomu.

No to já nevím, ale můžete se jich zkusit zeptat, jestli měli.

Prostě jsou tady nemocný lidi, tak to tady nemá bejt. To je můj názor.

Dobře.. může to tak být.

Tak může to bejt, když to někdo chce, tak ať si to koupí.

Tak to asi můžete říct sociálním pracovnícím, že se Vám to nelíbí..

Aaa mě to je jedno..

Dobře dobře.. :)

Se kvůli tomu nebulí.

Vnímáte rozdíl v tom, jak ste trávila Vánoce předtím, před příchodem do domova a teď?

Jako než jsem podepsala důchoďák?

No nebo ten penzion, jestli za tu dobu je nějaká změna?

No když žil bratr, tak jsem s ním dycky, nebo udělala večeři, a to potom..

Vy jste měla bratra tady?

No se švagrovou, ale švagrová umřela.

Hmmm

No tak byla s bratrem..a pak umřel bratr, tak jsem jezdila k vnukovi, vždycky na čtyři dni.

Hmmm

Tam byli pravnoučata. Tak tam jsem slavila s nima.

A teď už tam nejezdíte?

No už moc ne..jsou velký.

Už jsou veliký jo? :)

Jednomu je 26 a druhýmu je 21 a teď tý cáčorce bylo 18.

No, to už jsou veliký...

No mě to bavilo, když byli malý..

hmm.. Znáte někoho, kdo Vánoce vůbec neslaví?

Ne.. asi jehovisti.

:) to nevím...
Ty neslavěj...
Joo?
To vim.
Napadají Vás nějaká negativa, obavy co se týče Vánoc?
Nene...
Těšíte se na Vánoce?
V pohodě..
Vidáte se tedy nějak více se svojí rodinou o Vánocích? Trávíte spolu víc času?
No.. tak ani ne.. Ted' jsem byla u vnuka..
Hmmm
Pak tady byli, ta pravnučka s přítelem nějakým nebo kdo to byl. Pak tady byla manželka
mého vnuka. Aaa vnuk ještě s nějakým chlapcem.
Hmmm. Aaa pokud byste si měla přát k Vánocům něco speciálního, co se nedá koupit,
copak by to bylo?
Heh,... no zdraví...
Jo zdravíčko nějaký navíc.. :) jasně... A kdybyste měla Vánoce oslavit nějak netradičně,
jakpak byste je slavila?
Já? Jela bych někam na Hawai.
Hmm :) někam za teplem jo?
No, kdybych na to měla..
Jasně :) No a jak se tady celkově na Vánoce cítíte?
Normálně, jako obvykle,
Jako normálně, jako každý jiný den ju? Jasně.. :)
No když to někdo víc slaví, to je jeho věc, já to nezávidím, já jim to přeju. Ale mě to nic
neříká.
Jasně... Takže třeba co se týče dárečků, vyrábíte nějaký dárky k Vánocům? Nebo dáváte
nějaký dárky k Vánocům?
Nedávám, co sem podepsala důchod'ák, tak na mě nechtějí dárky. Nikdo.
Jako tady mezi ostatníma nebo kdo?
Tady mezi ostatníma taky nee..
No a jak jste... tedy dřív jste nějaké dárky dávali? Nebo se tady muselo dávat? Jste říkala,
že teď už po Vás žádný dárky nechtějí.. tak kdo?
No naši..
Joo rodina..Co jsem to podepsala... ale nikdy jsem si s nikým tady nedávala žádný dárky
ani když jsem byla na penzionu. Akorát s našima, ale co sem to podepsala, tak mě řekli,
abych nikomu nic nedávala akorát dětem, když ještě byly menší žejo, tak ještě dětem, ale
teď je jim všem.. Malý jsem ještě letos dala aaa tamtěm už ne, ty už si vydělávají..
Jáááá.. chápu :) už jsou veliký. No a jak se tady jinak v domově máte? Je to lepší než za
toho penzionu?
Ne! Ne.. ne ne..To bylo něco jiný, to bylo o úplně něčem jiným.
Tak předtím, jste si tady i vařili a tak?
No měli jsme tady vařič, kdo chtěl, tak si tady vařil.. já jsem chodila do manesmanky na
obědy ..
hmmm
s bratrem..aa to bylo dobrý, pak tady udělali kuchyň... tady nebyla kuchyň.. prádelna tu
byla, ale kuchyň ne. Takže potom tady udělali tu kuchyň. Já jsem zůstala tady protože mě
tady.. byl tady nějaký mladej ekonom a hučel tady do mě, abych šla na vrátnici . Důchodci

byli jako na vrátnici, to nebyla kancelář jako je teďka ..dřív byla.. deš ven, chceš napsat, nechceš .. návštěvy se psaly... jo...abysme věděli kdo zase odešel..Jednak nic takovýho ...

Hmmm no ale tak celkově... o Vás je Teď postaráno, můžete třeba zazvonit na sestru, když by Vám něco bylo...to dřív nebylo ne?

Ne nic takovýho nebylo..tady byly sestřičky jenom dopoledne..tady žádný lidi s hůlkama, jako jsou tady s těma francouzskéjma holema a vozečkama, to tady nebylo ..když něco takovýho už bylo, tak se stěhovali K Dubu..protože tady nebyla ani jídelna.

Hmmm no a tak teď už tady bejt můžou..

Joo my jsme měli klíče od domu a mohli jsme si přijít domu kdy jsme chtěli. Když jsem šla na ples někam, tak jsem mohla klidně přijít ve dvě hodiny a nikomu to nevadilo. To bylo takový.. prostě bydlela jste jako ...

Jako kdybyste byla doma no..

jako v paneláku..Jediná chyba tady bylo, když bratr se sem stěhoval, tak musel mít nábytek, se sem stěhoval mezi prvníma..v 79. roce.. a tak museli mít nábytek..pak to zakázali.. a já když jsem se sem stěhovala, tak jsem ho nesměla vzít...a já měla asi docela.. tři nebo čtyři roky novej obývací... no tak jsem ho dala za pár facek, protože jsem ho nemohla tady vzít. ... pak sem přišel pan řiditel...jak on se jmenoval teď nevím..

A on to zase povolil?

A ten řekl na schůzi, že kdo chce, tak si může nábytek vzít..sebou..No jenže já už ho měla prodanej..aby se tady cítili jako doma..jo..no ale..

No tak ale taky to není špatné, jak to tu máte ne?

Ne..teď jsem měla dostat novej nábytek..ale já jsem ho odmítla..

Už jste na tohle zvykla co?

Zajedno a za druhý takovádle vysoká stříň a takováhle...

Takhle do té co máte hezky dosáhnete že?

No bych si musela vzít stoličku..

Jasně... a kdepak jste se vlastně vzala tady na chomutovsku? Říkala jste že pocházíte od Kladna...

Můj tatínek, tady vojákoval..

Jo takhle...Takže už s tatínkem jste se sem stěhovali..

No a po válce si vzpomněl, že sem pojedem, že se mu tu moc líbilo..tak jsme sem šli..

:) tak to je hezký...

Tady bylo.. s rodičema jsem tady byla..v šestnácti jsem chodila do školy..v 45.roce jsem ještě chodila do školy..v 46. roce jsme na podzim se sem stěhovali..

Jojo.. No a jinak se tu máte fajn? Starají se tu o Vás hezky?

No.. chodím do jídelny.. na jídlo.. no..

A chodíte třeba dolu do dílny?

Ne nechodím..

Pročpak ne? Nelíbí se Vám tam?

No já nevím.. voni kolikrát ... dřív jako když se začalo.. tak já ...já pak nevím jak to bylo, člověk vždycky slyší, jak se hádali, ty třeba řekli, děláš to špatně a ta se rozčílila a zas nadávala...a já to nemusím..

Je pravda, že ty ženský, se tam tak jakože..

No a potom na mě ta mladá, jestli umím plést ponožky..Já říkám jo.. tak abych jim náký napletla..a já říkám dobře, ale to je jedno jakou barvu jo? Jo to je jedno...Tak jsem svetry co jsem měla napletený párala jo.. a dělala jsem jim ponožky..

Jo takhle...a to oni Vám na to nedali ani nějakou vlnu nebo něco? abyste jim to z toho upletla? abyste nepárala svoje svetry?
Já jsem nechtěla..protože jsem měla plno napletenejch svetrů a spravila jsem se.. tak jsem je párala..
Jo takhle..
Ještě náký mám, ale už moc ne..
No :) a měli radost z ponožek?
Jo... vnuk když mě syn umřel..a vnuk když přišel domu, tak jeho první bylo sundat si ponožky a vzít si ty pletený..
Jojo, já si na doma taky беру takový chlupatý ponožky :)
Oni měli hodně no..A když je měli roztrhaný, tak jsem je napletla zase ...já jsem pletla na dvou jehlicích, když oni nejvíc roztrhali paty.. tak jsem to dělala obráceně..ne od paty, ale od špičky jsem je pletla.. tak jsem zas ten kousek odpletla, odpárala a ten kousek dopletla a bylo to..
Tak to je super.. :) No a dolu na takovýty společný akce, jak holky dělají, jak tam zpívají ty děti a tak.. tam chodíte?
Jo tam chodim..
A líbí se vám to?
Na dětičky vždycky chodim..
No já jsem tam byla jednou, když ty dětičky hráli takový ten betlém, že byly všichni převlečený, to bylo moc hezký.
Jojojo...bylo... takový ty malinký..
Jojo z tý školky tady vedle...
Pak tady byli děti ještě vodjinad' ...pak tady byli..bylo jich asi deset, hrálo na klávesy..a pani učitelka s nima.. To tam bylo všechno naskládaná ty klávesy..taky to bylo hezký..
No holky z ergodílny vymýšlejí hezké akce že jo? :)
Sestřičky jsou na nás hodný,nebijou nás..
Ježis marne.. ještě aby jo.. Vás někdy nějaká sestřička bila?
Ne, ale na hrádku..
Jo?
No.. nemocný...
Ahaa.. a to se jenom vypráví nebo jste to zažila?
Ne, to byly fakta...taky primář tam bral peníze ze stolku..a sušenky který byly zavřený...
Jéééžišmarja... tak to se tu máte dobře co?:)
Jooo..Takový věci se tu nedějou..
Tak to je dobře. Já Vám děkuju ...
No sice jsou fámy kolikrát.. támhle jsem slyšela..u spořitelny..a pani vyprávěla, že si tady nesmíme ani lehnout , že musíme sedět na židli celej den..já jsem to tam poslouchala a nějaká pani se jí ptala kdo jí to říkal..a vona říkala, že sem chodí..tak já jsem říkala, pani když sem chodíte, tak votevřete voči ..protože si můžeme lehnout v jakoukoli hodinu chcem..to ještě byl penzion..jo...a můžem si chodit doma jak chceme..můžeme chodit ven jak chcem.. tak nevprávějte tady takový nesmysli..
Jasně no... tak ono se mezi lidmi vypráví ledacos..on si to vždycky každej přibarví, tak jak se mu to líbí a je z toho pak..
No a to je to samý tady.. tady dole se tam něco stane a nahoře už máte...než to dojde nahoru, tak to je hrozný..tak vám uřízli nohu... už je to veliký
no jasně... tak já Vám moc děkuju, že jste si se mnou popovídala...

Rozhovor č.7

Táák, já si to tady takhle pustím..a jenom rychle projedeme ty otázčky..Jestli Vás můžu poprosit...Nejdřív jestli mohu poprosit o Vaše jméno?

Supér. Můžu se zeptat kolikpak je Vám let?

77 a příští rok 78

Téda to je už taky pěkný věk. No a odkudpak pocházíte?

*****?

No tam sem se narodila.

A kdepak jste se vzala tady na chomutovsku?

S rodičema... to bylo tehdy..se vraceli do vlasti, no tak..se naši vrátili do vlasti..

Tak to je hezké...a jak dlouho jste tady v domově?

Měsíc a půl.

Měsíc a půl? Takovouhle chvíličku?

Hmm

Téda... No a copak Vás napadne, když se řeknou Vánoce?

Rodina a děti. To jsou svátky dětí.

Je to pravda, že když na Vánoce jsou děti, tak ty Vánoce jsou úplně jiný.

No to je.. to se nedá přirovnat..a nebo takhle dospělí...to jsou svátky dětí

No a jakpak tady probíhali přípravy na Vánoční svátky?

Já to ani nevnímala, pro mě, jak jsem sem přišla to byl velkej šok.....no.. já jsem přestala vidět, tak jsem musela udělat tohle rozhodnutí... já měla svůj byt..pěkněj byt..2+1 po synovi.. já jsem mu dala barák, když.. táta umřel..tak jsem mu dala barák..a já šla místo něj..na březeneckou..no a tam jsem byla dvanáct/ třináct roků...v tom bytě..

No a vy tedy teď mnohem hůř vidíte..?

Nono... nevidím na léky..a tak víte..mohla bych zblbnout injekce..

Jo takhle.. no to je takhle bezpečnější no..

Nonono..

No a jinak prožíváte adventní dobu nějak speciálně?

Nee... ja to ani fakt nějak nevnímám.Jenom že toho je plná televize, plnej rozhlas a takhle..ale jinak to nevnímám... Člověk když je mladší tak tou přípravou a tak to možná jo, ale já jak jsem říkala, já to prožívala..jak jsem říkala, tím šokem a tou bolestí,jak jsem přestala vidět a tou změnou..bydlení..víte..tak todleto vůbec nevnímám..akorát že mi děti vždycky volali nebo takhle jo..

No a to jste asi ani nevyráběla nějaký dárečky nebo..

No nevyráběla vůbec ne..vůbec nic..neměla jsem na to ani myšlení..ale chodila jsem trošičku do dílny... jen ze zvědavosti..

Myslíte do ergo dílny?

No tak jsem dělala ty velký hvězdy jak tady jsou..

Joojo..

No to je krásná věc..já jinak nic neviděla.. protože pak se malovalo a všechno..

No a oni jsou krásný ty hvězdy... je super, co všechno se dá z toho papíru vyrobit..

No..překvapená, že sama jsem je vyrobila..

:) příjemně překvapená sama sebou ...

No přesně tak..

No a dodržujete tedy nějaké vánoční zvyky a tradice? Nejenom tedy letos, když to bylo takhle, ale jinak?

Jinak jo, všechny tradice co byli... třeba skořápky jsme dělali, svíčky jsme dělali na vodě... noo takovy ty barborku... všechno co byli.. tak joo.. a hlavně koledy, já miluju koledy..

Jo? a zpíváte?

Já jo, ale teď vidíte, že já pokašlávám..

Jojo jste nějaká nastydlá?

Ne, já tady.. teď oni mejou tu podlahu a ono to dráždí, všichni teď kašlou..

Jo, že nějaký to savo vám vadí..

Nono....

No a jak vypadal Váš štědrý den? Nebo jak vypadá Váš štědrý den?

Já byla teď zase u dětí.. zase..

Byla jste u rodiny jo?

No u rodiny, takže tam měli dvě vnoučata, který zpívali koledy.

Joo a tam jste jela přesně na ten štědrý den?

Jojo

A jakpak to tam tedy vypadalo na ten štědrý den?

No nádherně.. nádherně... stromeček.. děti.. koledy.. no prostě všechno jak má být..

Jo? Měli jste kapra?

No kapra... kapra a amura..

Amura ještě? Teda to jsem ani neslyšela, že by takhle na Vánoce někdo dělal.

No měli amura, tak jsem ho ochutnala.

A byl dobrej?

Jo byl

No a jaky význam pro vas osobne mají vánoce?

Sváteční takovej.. mírový.. takový klid.. sváteční.. no prostě klid..

No dyt jo.. :) Já teď.. ostatních se normálně ptám, jestli vnímají rozdíl mezi tím, jak travili vánoce před tím než přišli do domova a jak je prožívají teď. Vy jste tu jen chvíli... jste první vánoce, kdy jste nebyla doma.. je ten rozdíl znát?

Strašnej rozdíl to je. strašnej... To ste najednou úplně jinde.. i když sestřičky všichni se snažili... udělat hezkou atmosféru.. no prostě ale je to jiný.. to nemůže bejt to samý..

No je to tedy jiný než doma no..

No.. člověk je tu sám.. i když je společnost všechno, ale víte vidět ty lidi okolo, jak jsou nemocný... ani já tak nemocná nejsem.. ale tady pani.. co sem přišla .. padá, zlomila si ruku... a když otevrou ty lidi bez nohou... víte jak to působí? Strašně to působí a proto děti říkaj, mami...

ale všechno tu je, všechno co potřebuju tu je, jako pečovatelská služba.. perfektní.. a tady to.. je takový smutný no.. moc nemoci na hromadě...

Hmmm.. :(... No a znáte někoho kdo Vánoce vůbec neslaví?

Jo.. mýho syna.. se rozved a teď nenávidí vánoce..

On se rozvedl nějak okolo Vánoc?

Já nevím jak to bylo... nevím no... no tak to.. trvá dlouho.. a teď já jsem si právě myslela, že bych šla k němu... a vnučka jako.. říkala jsem.. nebudeme sami, uděláme si Vánoce ... a on řekl ne mami, já je nenávidim.. a vnučka taky říkala babi, ja je neslavim, ja budu doma... Takže jsou i takový..

No takový co se zklamali...

Strašně mě to mrzí, protože oni se jako děti měli nádherný vánoce.. s tátou jsme jim připravovali tak nádherný vánoce ..to bejvávalo..
 Ale tak ono to bude třeba takový přechodný období, než ...
 No nevím no..ale on říkal, že to se jim i stalo..a proto jsem si myslela, že zůstanu tady, že nepudu tam.. i sem se s nima domlouvala... a on říká mamí nebud tady... nebud...on vedel ze tam jsou děti a ze to..jdi k Tádovi a udelej si hezky vánoce..nemysli na me, ja prostě ...ja bych to nezvladnul.. no takže šel do práce.. no tak..takže vím, že i takový jsou...
 No tak to podle mě bude tím, jak je takový smutný z toho rozvodu..a že to bude takový přechodný... A napadají Vás nějaké obavy negativa ve spojení s Vánoce?

No já jsem takovej člověk, kterej si myslí, že bude vždycky všechno..že příští rok bude všechno lepší..
 Jo, že to berete tak nějak pozitivně,,
 Jojo pozitivní..
 :) tak to je dobrý přístup...
 No...ať je dobře.. já přeju všem jen dobro..dobro dobro..
 No a trávíte tedy o Vánocích s rodinou víc času než jakoby normálně?
 Tak když jsme furt pospolu, tak jsme pospolu tady štědrej večer..nějak jinak.. pak mě odvezli sem a to jsem byla tady... no a tady... teď už je můj domov tady tahle společnost...a je strašně nemocná...strašně nemocná je..
 Hmm... a chodí za vámi rodina?
 Chodí...chodí..
 Jste říkala, že za chvíli má přijít syn...tak to je super.. kolik vlastně máte dětí?
 Tři syny..
 Máte samý kluky jo? :) To je hezký..
 Je hezký, já jsem s nima prožila krásnej život...neumím si představit jak by, kdybych měla holku, protože táta by rozmazloval... protože oni byli taky tři kluci..a on si přál jenom holku..furt... jak se podíval a zjistil, že je to kluk.. zavřel,..není holka..no a tak kluci byli moji no.. :)
 Jasně :) no a kdyby jste si měla na Vánoce přát něco speciálního, co se nedá koupit, copak by to bylo?
 Lásku, lásku..a mír..prostě pohodu...to se nedá koupit..a zdraví...hlavně zdraví.. to se nedá koupit.. Kdys měla hrady zámky, nemusíš být šťastná, když nebudete zdravá. To nekoupíte..
 Jojo.. No a kdybyste chtěla oslavit Vánoce nějak netradičně, jakpak byste je slavila?
 S rodinou, já jinak ne.. s rodinou s dětma, jinak nevím jestli by to byly Vánoce...byla by to nějaká oslava něčeho..ale nebylo by to ono...nene.. já tam potřebuju mít děti, rodinu..
 Jasně.. to chápu.. no a jak jste se tady v domově cítila na ty vánoce..nebo v ten vánoční čas? Kromě toho, že to pro Vás bylo složité,,
 No byl tu klid..jak říkám sestřičky se staraj..to hlídání.. to jak říkám já jsem spokojená, ja jsem tady spokojena..no říkám no.. to prostředí okolo..je nemocny no..
 Jasný no.. a těšila jste se na Vánoce?
 Neměla jsem na to čas..ani myšlení..a vono to totiž pustíte všechno...jako hučí do vás jako ...takže vám to až zprotiví kolikrát...že už ty písničky a to tolik..to máte měsíc předem nebo ještě víc jo...kadej den samý pohlednice.. takže je toho až až hodně no..
 Jojo je toho hodně v tom předvánočním období no...
 Nonono
 Že s tím člověk potom ...potřebuje i něco jinýho no..

Doma a tak.. jsem neměla čas na tové věci..ani myslet.. my jsme měli..dům.. hodně drůbeže a tak..než jsme to nakrmila...než jsem to všechno připravila..to nebyl čas myslet že jsou náky vánoce..ale dělalo se to normálně tak, jak se to mělo...to byli krásný vánoce víte, že ste všechno připravila..na ty svátky i tu drůbež i ten dvůr..vyčistit všechno...okna žejo..prostě vyprat a připravit.. to nemáte čas na nějaký koledy poslouchat.. jsou v práci všichni..odměna byla právě ten štědrej den...

Jojo ten klid, kdy si člověk dal nohy nahoru a koukal na to uklizíno a mohl si dát cukroví a tak..

Nono přesně tak..no... no a byli jsme mladý...byli jsme jako mladý jsme si delali party jako na silvestra..takovy jsmes i delali spolecne.. no..ja měla krásnej život..se vším všudy krásnej život.. I stěma mejma dětma... Táhle jsou... to bylo v 68.roce (ukazuje na fotky)....

Nojoo..

Ted' už jsou to dědové...Tenhle co přijde, tak už má ..kolik... čtyři vnuky..

Těda fakt jo? A kolik tedy máte vnoučat?

No vnoučat mám osm..

A pravnoučat?

A pravnoučat šest..

Těda, vy jste ale veliká rodina :)

No já říkám, já nejsem bohatá na majetek, to teda ne...ale na děti, na rodinu..a všechny si vydělávají, jsou takový pracovitý, zdraví...co já chci víc.. No a tamto je maminka s tatínkem (ukazuje na fotky)

Jojo já právě koukám..

Jojo to je moje maminka s tatínkem..

No a tatínek tam vypadá jako...

Jako Marvan..celej marvan..

:) no... tak jako kdyby byl naštvanej na tý fotce..trochu se tváří..

No von dělal že je někdo ne...

Vážnej pán... :)

Noo..on toho nikdy moc nenamluvil..byl takovej vážnej..ale my jsme byli jeho sluníčka..my jsme měli šťastný dětství.. my jsme pak říkám nebyli bohatý ...ale u nás se tolik zpívalo a tancovalo..a koledovalo..

No..že jste si to vždycky užili..

Nonono.. :) Krásný dětství jsem měla..

Jojo tak to je znát, že jste ho udělala i těm dětem....

nonono

A že jste taková veselá.. Já si i myslím, že dole v tý dílně je to docela fajn, že si tam hezky popovídáte..

Je je je..

Vy jste i včera myslím měli kuželky ne?

No tak to já nechodím, protože špatně vidím, tak nechodím..

Ale tak kuželky jsou velký...

No ale já jsem pro ně připravila doma..víte ještě to nemám odevzdaný ... tři bedny.. nebo dvě bedny pletení, háčkování..

Jako takový ty věci na domácí práce..

No vlny..., bavlny.. tak jsem se ptala všech jestli to chtějí... no nikdo nechtěl..v týchle době už to nikdo nechce.. a pro mě to byl velkej koníček.. já jsem dělala ty ubrusy..dečky..obrazy.. no prostě..

Noo.. moje maminka taky ráda háčkuje.. dělá si svetříčky..a tak, jakože ..
To já jsem všechny opletla, obula..ponožky..no co jen si vzpomenete.. a já teď nevidím, tak jsem to chtěla odevzdat do dílny, ale nemá to kdo přivést,
No a co syn?
No říkal mi to, slíbil mi to, ale má auto v opravně..a měl nevěsty auto..a to je malý, tam se to nevejde.. no...
No tak ono to asi počká..
No musí počkat.... já jsem to slíbila tý pani Kašparový.. že to přivezu a ono se na to těšila a zatím ..
No jo... ale tak kdo si počká, ten se dočká :) se říká..
nono
No tak bude mít radost o chvíli později..
Ale joo no...
No a jinak jak se tady cítíte? Jinak v domově, kromě toho, že je to takový jako smutný, že jsou tu...
No a to je proto... proto je to domov pro seniory..že jo..protože tam maj chudáci ...já právě děti..říkali.. mami dobře si to rozvážila..řikám, já bych se nikomu nepověsila na záda..copak někdo může 24 hodin vás hlídat..to všechno prostě dá vám svůj život...TO nejde.. každéj má svůj život..Musíme se starat o sebe tak aby to...a proč ne... když je to .. ten domov.. ten domov je, tak proč se někomu vázat na záda..
No tak.. ono je tady vlastně dobrý, jak máte svůj byteček.., že to není tak, že byste byla na pokoji s dalšíma šesti lidma..ale máte pořád takové to své soukromí..
jojo...no a mám tady pořád to svoje.. takže je to.. jsem pořád taková samostatná jednotka..
No jednak je to hezký, mě se to právě tady na tom domově líbí, že pořád máte takové své bytečky..
Jo..
No a plus máte tu péči..
Jo jo.. To jsem chtěla a to mám.. to je..to mám.. je to tak.. říkám s tímhle jsem spokojená..Ještě aby se vyrovnala ta garsonka a už to bude (má svůj pokoj, ale na bytě, jsou dvě)...protože pani vedle je strašně nemocná..a jí jsem prošla tohle s maminkou..jo a tátou a to samý měli a na to umřeli... prostě zlámali klíční kost.. vzali je do nemocnice..dostali tam nějaký průvan..dostali prostě zápal plic a byli pryč,, no a já říkám.. já tohle nemusím vidět.. víte vona nemůže jíst.. ona nejí..má průjem.. padá...tady má železa a už úplně se táhne.. no a to je na mě moc no..já bych jí pomohla kdybych mohla, ale nevím jak..to nepomůžete,..
Hmm..je to takový náročný no..
No je to fakt náročný..člověk fakt...nezvládnou to no.. já se na ní nemůžu ani dívat...mě je z toho špatně no.. co nadělám no..
Nojo
No a do který třídy chodíte?
No já letos, pokud to vyjde, tak bych měla mít státnice a už bych měla jakoby zakončit vysokou školu..
Jo a co byste dělala?
No já třeba když bych si mohla vybrat, tak bych pracovala s dětma, který jsou nějakým způsobem problematický..ale i třeba takhle v domově pracovat by mi vůbec nevadilo..
pomáhat lidem bych chtěla...je to sice hroživě placené, ale bavlo by mě to..
No právě já jsem tady včera měla návštěvu.. přinesla mi támhle kytičku..ta chodila... já totiž vykládala karty..a astrologii a všechno..to je moje parketa.. koníček.. o ona hodně let

ke mě chodila..to samý jak vy no..má vysokou.. šla k dětem.. vzala si je pod patronát, chtěla dělat maminku..no kudy všude ona prošla... no vy máte takový ideály, já vám je nebudu..nechci kazit... ona taky...ona byla napumpovaná tím jak bude pomáhat dětem a lidem okolo.. a to se jí stalo... tam jsou totiž mafie okolo toho ...veliký mafie.. vy je ani nevidíte..a hlavně jsou v tom ty ředitelé a ty co dostávají peníze do ruky...ty děti jsou velké materiál pro ně..a takový ty jako vy nebo že se na to dostávají ty peníze nebo tak.....děvče zlatý to nevíte co to má za sílu..co to dělá..

No uvidíme.. třeba se to změní :)

Nono... bylo by to dobrý.. všichni si to přejeme...ty dobrý věci..jenže ono to furt proudí někde vedle..nedostane se tam kam má,..

No..je to tak no.. že většinou ty potřebný, který by ty peníze potřebovali..tak k nim se to nedostane.. je to tak.. No ale tak čím víc nás to zkusí, tak tím víc se to třeba zlepší,..

Nono protože všichni tam jdete s takovou dobrou vůlí pomoc.. já úplně..když vás vidím, tak úplně prostě..ale čím vás to protáhne..no...to chce pevný nervy a pevnou vůlí..takovou pevnou, že ...ze železa..protože ty dětičky a tak jsou hodně tvárný..víte..a to co z nich vychová..a hlavně cizí lidi okolo...

No jo...je to tak... Já Vám moc děkuju, že jste si na mě udělala čas...

Rozhovor č.8

Tak já si to tady takhle pustím..

Počkejte, já to ještě ztlumím, protože on stejně neslyší..

No.. já Vám tady takhle ruším návštěvu..

No on neslyší..a on to pochopí..já buď musím hodně nahlas, nebo mu to napíšu

Jo takhle.. No můžu tedy jenom... nejdřív jestli můžu poprosit Vaše jméno?

***** ..***** se to čte..

Jojo už jsem tady od ostatních pochopila, jak se to čte :) Kolikpak vám je let?

Kolik byste mi tak řekla?

Já si netroufám, protože když jsem mluvila tady s okolím, tak ženský jakože vypadají užasně a když jsem mluvila s chlapama, tak nevypadaj tak dobře, tak si vůbec netroufám říkat.

No tak jestli se dožiju do března..tak mě bude 88

Těda to je pěkný věk

No ale jsou tady přes sto let nějaký..

No.. tak s těma jsem ještě nemluvila.. :)

Devadesátiletý, jedna 103 letá tu byla.. a nějaký pan doktor za ní chodil... ale už tady není..

hmmm No a můžu se zeptat odkudpak pocházíte?

Ze ***** .. no a vzala jsem si manžela ***** ...proto mám ***** jméno..

Aha... a kdepak jste se vzala tady na chomutovsku?

No.. přišli jsme sem celá rodina..

Po válce?

No.. napřed tu byla moje teta... ta už tady byla první republiky tady v čechách...na práci někde a tam se seznámila se strejdou..a potom po tom 45.roce když se tady opustilo těma němcema jo, tak přišli do března a tam zabrali barák a zemědělství...no a potřebovali nějakou pomoc, protože měla tři malé děti...a byla ještě těhotná.. no tak psala strejdovi, jestli by nemohl... on měl tři dcery, ale oni se už vdali, takže nemohli...a strejda zase poslal tátovi ten dopis..no a já jsem hned řekla, že já pojedu..tak jsem sem šla..no a pak táta ještě s bratrancem přišli se sem za náma podívat do toho března a hned zašli sem do

chomutova..tady si hned našel práci..začal dělat na šachtu..protože tam na *****.. taky se těžilo uhlí..takže on na to už byl zvyklej...no tak se přihlásil tady no a hned nám tam přidělili byt..tak šel domu a hned jsme se pak nastěhovali..já už jsem potom od tety oděšla..nějaký ty měsíce jsem tam byla.. ale pak jsem si tu už taky našla práci..jestli znáte poldovka.. tak tam bejvávala za hřbitovem...jo tak tam sem dělala..celej čas až než jsem šla do důchodu..

Téda... No a jak dlouho jste tady v domově?

17 let to bylo...na dušičky

Hmm tak to jste taky zažila ještě ten penzion co tady býval...

jsem právě přišla do penzionu...No ještě dva nebo tři roky...

No a když se vrátím k těm vánocům, co Vás napadne, když se řeknou vánoce?

No tak, že se ježíšek narodil no..

Jasně:) no a jak tady v domově probíhají přípravy nebo třeba tady u vás na bytečku jak probíhají přípravy na vánoce?

No u mě nic.. akorát přijde pani a uklidí..no ale já ten úklid hlavně dělám sama..ona pak jen přijde a vyluxuje..to je všechno..ani nevytře prach támhle pod tím, to jsem si musela udělat sama..ale neříkejte jim to...aby se neurazili..

To se nemusíte bát, já jim nic říkat nebudu..to je mezi náma..No a přípravy, které probíhají tady v domově tady na vánoce.. to nevíte?

No nevim no..normálně to proběhne no..jako každě den..akorát je něco jinýho na stole...a nevím jestli tam máme stromeček, ale býval tam každě rok.. a víte že jsem si ani nevšimla, jestli tam byl..v koutě je tam myslím..

Asi podle mě je tady za dveřma na chodbě..

No tady za dveřma.. takhle v rohu

No a celkově prožíváte tu adventní dobu nějak speciálně? Jinak než ..

Já ne.. moje sestra...Procházková.. ta jo...ta právě má i tu kapli na starosti..no.. jediná v rodině se nějak vytrhla a začla..až co jsme tady..no občas chodila i možná do města do kostela..ale až co jsme tady tak jak se tady ta kaple zavedla tak verí...

No a vy nechodíte do kaple?

Já ne..o tu pobožnost nestojím..

Jasně.. vždyť to je každého věc..

Jojo každého věc.. náš táta byl komunista..tak holt..

jojo... No a vyrábíte nějaké Vánoční dárky? Nebo dáváte si třeba tady v domově vánoční dárky?

Letos teda určitě ne.. nevim jestli se to někdy dělo, ale ...

Letos tedy určitě ne..a ...jasně.. :) Vy nechodíte dolů do té ergo dílny že ne?

Nechodím...kdysi jsem chodívala.. ale teďka mě to už prostě nebaví..neni mi někdy nijak moc dobře..a tak mě to nebaví..

Jojo.. můžu se zeptat jestli dodržujete nějaký zvyky a tradice vánoční?

Akorát, že si člověk udělá ten stromeček...a zapálí si tu svíčku..támhle mám vánoční stromeček skleněnej..ten má taky.. ten se může rozsvítit..jo?

Já to znám, já mám takového andělíčka..

No já jsem si ho koupila na tržnici..kdysi od vietnamců nebo kdo to tam prodával.....no takhle to hází barvy...

No krása :)

No a támhle jsou zapalovací svíčky...

Nojo... svítí vám to hezky všechno..

Večer to vždycky rozsvítím. a pak to zhasnu..

No a holky třeba chodí trhat barborky a tak, je to...vy nechodíte?..
Ne.. neslyšela jsem od nikoho..že by chodil..
Jasně.. no a jakpak vypadá Váš štědrý den?
Normálně jako každéj..
A vy jste tady v domově nebo jinde?
Normalne tady v domově.. ale letos u deti..dceru mám v kadani a a syna.. ten je zase na Vysoký... víte kde je Zelená nad Vysokou?
Jojo tam je to hezký.. u málkova ..
No oni to koupili po jedněch lidech, jak jsme to měli jako chalupu na léto.. jsme tam jezdili..
A on to teď má jako rodinný dům?
No když můj muž zemřel, tak si to vzal syn..a ty tam normálně bydlej pořád..
Jojo.. a ono je tam hezky...my jsme tam teď byli.. a je tam teď postavená nová rozhledna..jakoby nad Málkovem..nebo nad Zelenou.. já si teď úplně nejsem jistá.. ono jak je to blízko u sebe..
no to jsem ještě neviděla.. já už jsem tam dlouho nebyla..
No je tam právě nová rozhledna, která je docela hezká.. No a Váš štědrý den tedy není nijak speciální akorát pak večer nějaký to jiný jídlo?..
Nejdřív jsme si jeden druhému každéj něco dávali..teďka už se to neděje..se to nějak.. upadá...
Upadá to.. hmm :(A vnímáte tedy rozdíl v tom jak jste trávila vánoce předtím a jak je trávíte teď tady v domově?
No tak.. když jsem byla sama.. no tak..to nebylo taky nic žejo..a přecejeno tady se sejdeme..no... a teď právě.. dříve to bylo lepší..že jsme tady byli všichni pohyblivý...a teď už sem většinou vozej ležáky.. no.. takže už je nás tady málo co jsou ještě jako aktivní..
Hmmm jasně no... a když jste byli jakoby aktivní, tak to vypadalo jak ty vánoce?:)
No.. zpívali jsme koledy a noo..
Bylo to hezky co?..
No.. :)
Jasně.. Jaký význam pro vás osobně mají vánoce?
Teď už.. teď už... jako dítě jsme to brali jinak.. ale teď už ne..
Jasně.. no a znáte někoho kdo vánopce vůbec neslaví?
To neznam..to nevim..
No dyť to já jsem jenom zvědavá :)
no jsou takový ty.. takový ty různý jako jsou křesťani..a no... já už nevim.. a tak že každéj to slaví jinak..
Jojo a nebo taky v jinou dobu.. aa...napadají vás nějaká negativa..obavy ve spojení s vánocema?
Ani ne..
Dyt jo... to je dobre.. a vídáte se o vánocích se svojí rodinou? Trávíte spolu víc času?
No moje rodina.. akorat s tou sestrou co je tady..no a no tak.. dcera tu byla nebo syn sem přišel s manželkou..na chvíličku..jo... no ale ne přímo na svátky..ale po..
No ale vídáte se tedy o těch vánocích víc?
Jojo..no přímo jako přesně o ty svátky ne..ale o svátcích...
No.. prostě v té vánoční době :)
jojo.. ale tak protože oni maj taky svoje děti.. a i když mě zvou.. tak já už nechci..
Aha.. já právě myslela, že.. sestra říkala, že jste s nima i letos na svátky byla..s rodinou..
takže nebyla ju?

Nene nebyla.. ale oni byli tady u mě..

Jo takhle..

Ale já u nich né..já už jsem tam nebyla dlouho..

Hmm jasně... no a pokud byste si měla přát něco speciálního pro sebe, co se nedá koupit k vánocům.. copak by to bylo?

Já si nepřeju vůbec nic..mě je to jedno..já už nic nepotřebuju..hlavně že máme klid a mír..no ale.. začíná se mi to nelíbit..že brzy zase k nějaký válce dojde..

No nevypadá to dobře no..je to takový... no lidi už si totiž nepamatujou válku..a proto se do toho takk..

Já jo.. ja jsem ji zažila.. a znovu bych nechtěla prožít.. znova..radši ať umřu..

Ale to ne...ono to snad dobře dopadne a žádná válka nebude.. :)

Bída byla..

No teď se máme vlastně moc dobře ..No a kdybyste chtěla vánoce oslavit nějak netradičně jakpak by to bylo?

Asi jako vždycky.. v pohodě, v klidu..hlavně že aby byl klid a mír...to už si to každý potom podle svýho nějak..no.. doma nebo tady se sejdeme...

No.. a jak se na ty vánoce tady v domově cítíte?

No dobře.. říkám já jsem tu spokojená..

Noo. :) a těšila jste se na Vánoce?

Tak.. mě je to jedno...pro mě už je to vánoce jako každý jinej den..

No a jakpak se tady v domově jinak máte? Starají se o Vás hezky?

Ale jo jde to..No najíst nám dají..a tak to vidíte.. mám tady plnej košík ovoce..

Noo to máte hezký :)...no a ono teď jak už to není ten penzion, tak oni vám tady nainstalovali tady ty zvonky..

no jednou.. jednou jedinkrát.. nějak po tý operaci žaludku se mi udělalo nějak zle..tak jsem volala..

No.. že je to dobrý, že si můžete takhle snáž zavolat o pomoc..

no..to jo..

“No a chodíte třeba dolu na ty.. jak holky z ergoterapie dělají různé ty akce..jakože tam zpívali ty děti..a..

Jooo to chodim, to chodim..a dříve jsme tady dělali vícvěcí.. tady hodně.. a pak jsme ještě jezdili jinam..asi dvakrát jsem byla i v německu..nebo třikrát..

Jo? odsud tady z domova jo?

Noo.. to jsme dřív jezdili no.. a oni jezdili sem. a my zase tam..no..

Jo takhle...

No.. to bylo takovy..

To bylo takovy mezinarodni pobyty :)..

No mě se tam líbilo.. už nevím jak se to jmenuje.. ale jeli jsme jako přes ..hranice.. tady nad křimovem tam...no nejbliž jak to je.. jak se to tam jmenuje..

No nejbliž je chemnitz..

No a tam někde jsme byli..a tam nás opravdu hezky.. bylo to sice venku..ale hodně se nás tam vešlo bylo to tam jako pod bílýma plachtama..jo... bylo to moc hezký..a opravdu jsme byli spokojený..hodně nás jako hostili..

Jojo jste tam měli takovo unějakou velkou hostinu..

No no...jestli oni tady byli oni přímo u nás..někdy tak to nevím..to si nepamatuju..no ale navštěvovali jsme je..no oni sem., a my zase tam..a ještě tam jsme byli někde .. jak je na liberecko..tamtudy jsme projížděli..mezi hranicema jsme projížděli..

Jakoby na krkonoše..

No ja už si nepamatuju jak se to jmenovalo..
Hmm.. jasně... a kolikpak vy vlastně máte děti?
Dvě..
Dvě děti..
Syna a dceru..
a to budete už mít i vnoučátka nebo pravnoučátka že jo?
No mám pravnoučata.. těch pět pravnoučat a šestý čekáme..
Jéé.. to je spoustu dětí.. :)
No..
No já tady koukám na ty fotky..že to máte moc hezký.. to jsou moc hezký fotečky..
No teď už jsou dospělí.. támhle je Lenka... jim už je asi 22..
No joo.. a tady je taková malá holčička.. No máte to hezký..
a támhle..taky nahoře..s tou druhou..táhlecto.. tam jsme celá rodina zase..naše.. vidíte?
Nojoo..vy jste před nějakou chaloupkou..
Noo...ale kde to bylo..jo jo.. víte kde? v lenešicích...jedna sestra ta bydlí v lenešicích
jo.. tedy už tam nebydlí..teď už je asi tři nebo čtyři roky v lounech.. v tom.. ona už vůbec
neví..je na tom hůř ...je o dva roky mladší než já..ale je na tom hůř než já.. mě už to teda
taky hodně vynechává..
Noo...ale to nám mladejm taky :)
No.. uz mi ani tolik nechutna...
No... ale fotečku máte krásnou... my máme taky takovou podobnou roubenou chaloubku v
krkonosich..
Jo? no to je jeich právě.. to je jeich chaloupka..teďka jí má zase další sestra co bydlela v
jirkově..teď bydlí tady...tam bydlí s jedním pánem.. ten její manžel zemřel a..takže.. to je
teďka si to koupili..od tý sestry protože ta už.. ty její děti..tam nějak nechtěli...takže si to
od nich koupila..ani ne jako její sestra, ale její syn..no takže tam jsme byli u ní na
chalupě,, ani nevím jak je to dlouho.. nějak tři roky nebo tak..co je to focený..
No.. máte velikou rodinu.. krásnou..
No.. osm nás je..osm sourozenců..dva kluci a šest holek..
Tééda..
Já jsem nejstarší..
no.. to je pořádný počet sourozenců..
No a kdepak všichni osattní žijou?
No jak říkám, ta jedna procházková je tady..pak v těch lenešicích.. a brácha tu taky bydlí
kousek..pod náma..a jeden je v mostě..jinak jsme tady v chomutově..akorát že on je
v mostě ten jeden..
A s těma sourozencema se teda vídáte?
No..teda já už nechodím k nikomu..ale když oni přijdou.. jako teď brácha.. ten je tu
často...tady s procházkovou se vidím každéj den..žejo..sedíme u jednoho stolu..sedíme
naproti sobě..
A to je fajn že tady takhle máte sestru ne? Je to prima? Že tady máte jakoby známou tvář?
(DLOUHE TICHŮ)...no akorat jak říkám, jediná se jako tomu věnuje..tý víře..
Hmm.. no tak možná si přišla sama.. a tohle jí tak nějak pomáhá..
No nevím jak k tomu došla..nevím.. no protože ten její manžel taky ne..ale až potom
nějak.. až když se přistěhovala sem..no ja nevím..
No ona sestra nějak říkala, že vás tady na vánoce bylo hodně málo..že všichni někam
odjeli..k rodinám a tak.,,že jí to přišlo.,,
No všichni byli v jídelně..málo nás bylo..

no že jí to bylo líto.. že jakoby chtěla ty vánoce nějak..
 No a vy jste s Procházkovou už mluvila jo?
 Ne.. já jak chodím do tý ergo dílny..tak tam taky jsem s ní už mluvila..
 Jo tak tam.. no ona je tam pořád..
 No tak se setkáváme., že jsme spolu třeba vyráběly i ty dárečky ...
 No já jsem tam taky chodila..do dílny, ale jak říkám..jak ty děti tady na naší zahradě
 pořádají něco a pak no... no už na to nejsou léta...a zdraví..
 Jasně.. no ono taky dole tam se mačkat v tom malém prostoru...
 me už to zlobí..
 Hmm.. vás bolí ten žaludek, jak jste byla na ty operaci...
 Hmm.. nějaký rok mi to dalo pokoj, ale už loni mi to začlo zlobit..jak něco sním...
 nejlepší to je, když jsem hladová.. jenomže nemůžete být hladová..
 A pan doktor vám s tím nějak neporadil?
 Ne..s tím nejde nic dělat...to tak byli i na očním, že mě moc zlobí to levý oko..taky už
 vidím hůř očima..přes ty brýle.. už bych potřebovala nový.. no a ona mi zjistila... jak brýle,
 tak oči.. neřekla mi nic.. jako když je všechno v pořádku..už prostě to nestojí za to...už
 jsem na to stará, aby do mě někdo vrátil peníze a za pár měsíců už tu třeba nebudu..
 Ale prosím Vás.. třeba tu budete do těch 103, jako ta pani...co jste říkala :)
 Jééje to bych ani nechtěla :)...to kdyby mi bylo opravdu dobře tak ...ale když vás už trápí to
 zdraví.. tak.. a kolikpak Vám je?
 Mě? Máálo, máálo... mě je teprve 25..
 No já jsem si říkala, že Vám není víc než 30..
 No já si teď dodělávám vysokou školu, abych mohla třeba pracovat takhle v domově pro
 seniory nebo tak..
 No to já jsem sem přišla, když mi bylo asi 20 ..
 No já taky nepocházím odsud... já jsem přišla sem za přítelem, který pochází tady z
 Chomutova..
 No z Chomutova málokdo pocházel..jenom ty co se tu narodili...ale každé od někud
 přišel...
 No takže i já to tu hodně teprve poznávám..no mě se tady líbí to okolí..že jsou tady hezké
 procházky, třeba tím Bezručovo údolím.. Nojo,, tak já už Vás tady nechám.. já jsem Vám
 tu vyrušila tu návštěvu.....

Rozhovor č.9

No... já tady mám připravený nějaký ty otázčky..tak já se vás budu úplně jednoduše
 ptát..tak jestli můžu nejprve poprosit vaše jméno?

Jestli se můžu zeptat kolikpak je Vám let?

Jéééžkovy zraky...

:) no.. těžký otázky hned na začátek...:)

jojojo...83..

Noo tak to je pěkný věk.. A odkudpak pocházíte?

Jééžíšmarja... z *****..

Ze *****? A kdepak jste se vzala tady na chomutovsku?

No tak mladý lidi..manžel byl voják.. a už to bylo..

Jo takhle :) takže jste sem šla tedy s manželem..

no s manželem...

Jak dlouho jste tady v domově?
 No dlouho ne..rok..
 Rok jste tady jo? Hmm..
 No protože jsem běhala po nemocnicích , teď nemůžu chodit a tak,..no tak..
 Takže až takhle poslední rok jste tady... a jinak jste byla doma?
 Doma..doma..jako duchokyne doma..
 Noo jasně...
 jo jo..
 No a když se vrátíme k těm vánocům..Copak Vás napadne, když se řekne Vánoce?
 no...jesličky..a ježíšek a takový..
 Jo?:) Takže nějaký takový betlém..jak je tam Marie, jsou tam jestličky..a tak....
 Jo jo..
 Vy jste věřící?
 Jsem...jsem chodila i do kostela se na ježíška dívat...
 No a tady je ta kaplička..
 no já chodím..taky no.. do kapličky..
 No a jak tady probíhají přípravy na Vánoce tady v domově? nebo tady u vás?
 Sestřičky..sestřičky..dělali..udělali krásnou výzdobu..
 Jo? Jakoby tady na chodbách a tak?
 Taky taky, ale jídelna..
 V jídelně? Jídelnu Vám vyzdobily?
 No naparáděná jídelna..
 A vy..já koukám, že tady máte stromeček vyndanej...
 no to mám.. no protože kantýnu máme zavřenou a já nikam nemůžu jít..
 Jo ono jak Vás zlobí ty nohy..tak se Vám špatně chodí ...
 No... třikrát jsem upadla..
 Ježišmarja..
 až mi operovali v ústí nad labem..
 Ahaa..
 No jo, ale osudy člověka jsou všelijaký...že jo..
 No ale tak na ten Váš věk, jste krásně čiperná :)
 jeee děkuju děkuju :)
 A prožíváte adventní dobu nějak speciálně?
 Ne.. chodili jsme ale , já už nechodím teď ja nevydržim dlouho sedět.. no mě bolí tady takhle..strašně,,
 Jo..a nechcete si lenout? nebo..
 To ještě vydržim.. :)
 Ještě to vydržíte.. dobře...
 Vyrábíte nějaké vánoční dárky? Nebo dáváte si tady v domově nějaké dárky?
 Akorát výbornou večeři ..dárečky ne.. ale .výbornou večeři připravili...i napečený cukroví dávali..no a pivo a víno..takové jako pro ženy není...jinak to bylo moc hezky.. hezky to bylo..
 Hmm a jakpak tedy vypadá Váš štědrý den? Trávíte ho nějak konkrétně? V domově jste tedy byla na Vánoce?
 No,, jsme se všichni sešli v jídelně..no a tam byla večeře..
 Jojo ta slavnostní štědrovečerní večeře?
 No,,

A předtím... před tou večeří jste trávila nějak speciálně ten den? Jakoby od rána...nebo to není nijak daný a je až ta večeře?
No až ta večeře...
jojo... no a máte kapra? na večeři?
Byl..
Byl kapr? a dala jste si kapra?
Ja ne.. ja jsem se bala kvuli kostičkám...
Jo takhle.. takže jste měla to filé nebo..
Hmm.. jojo file.. to bez kostí..jo jo..
Tak to ju :) no a jaký význam pro vás osobně mají vánoce?
No tak takový, že se každý jako oslavuje no..někdy je to hezcí někdy jsou takový..
chmurnější..ale to taky záleží na počasí...no... když je hezky...
No..letos to moc nevyšlo...žádněj sníh.. nic..
No,,,
No ale bylo krásný sluníčko..
To bylo...no oni pořád říkali.. teplá zima, teplá zima..tak takhle,...hmm
Vnímáte rozdíl mezi tím, jak jste trávila vánoce předtím než jste přišla do domova a teď?
No to rozhodně jo...
No a jakpak jste je trávila dřív?
Jéžíšmarja..no tak,..na půl český jídla a napůl slovenský jídla..byli... tak kdo co chtěl tak si vzal no..
A jaký jsou slovenský vánoční jídla?
Jooo... ja nevím jestli to..budete rozumět.. to se napekli..takový jako pruhy..a to se jako už upečený nakrájeli na kostičky zalilo se to smetanou a mákem a trochu másla.. no a my,, to jsem byla jako dítě.. no tak to víte že jsme šli...a to bylo... no jéžíšmarja..no tak takhle,,,
Hmmm
Nojo... jenže kdy to bylo...to už je dávno..
Nojono... :) Znáte někoho kdo vánoce vůbec neslaví?
No tak já jsem z toho slovenska jak říkám, takže tam z toho východního.. tam všichni slavěj..a do kostela se muselo..no..a do kostela..to nas mamka vymydčila.. a nebudete lítat po dvoře a šup..
:) a šli ste co?
no..
Napadají Vás nějaká negativa.. obavy ve spojení s vánoce?
ani ne,..to tam,.. to tam byl klid..no..
A těšíte se tedy na vánoce?
jooo...těším.. netěším..ted' už je to horší..těšila bych se ještě víc.. ale ta samota.. ta samota..
Takhle jakoby myslíte tady o vánocích, že tady nemáte jakoby ...
jo jo jo..
tu rodinu okolo.. nebo..
Je to smutný no..ale já bych si z toho nic nedělala...cukroví jsem dostala...rybu jsem měla..co jinýho...no...pro někoho jsou vánoce veselejší..pro někoho jsou smutnější..tak co naděláme..
Hmm.. no a když už jsme u toho.. vídáte se o vánocích nějak víc s rodinou? Trávíte spolu víc času?
Já už nemám nikoho... já už jsem sama..
Vy už nemáte nikoho? Ani děti, vnoučata pravnoučata...
Víte kde jsou pravnoučata?

Kde?

V Irsku...

V Irsku? Takže vy máte rodinu... akorát jsou takhle vycestovalý do světa..

Hmmm..no ježišmarja no.. :(

A jste nějak v kontaktu?

Joo.. ale oni přijedou třeba za dva roky..protože letadlo je drahý.. že.. no a jinak.. a zatelefonujeme si.. zatelefonujeme..

Hmmm... no a vy jste říkala, že ten stromeček tady máte od syna..ten je kdepak?

Ten bydlí tady..

Jo?

No na písečný.. jo jo jo..no vidíte to..no.

No takže se vídáte třeba se synem?

Jojo a se snachou..

No a ty za Vámi teď na Vánoce byli?

Přijdou přijdou.. teprve..

Přijdou teprve jo? Tak to se na ně určitě těšíte..

No tak kdo by se netěšil na rodinu.. jenže oni jsou to rošťáci..oni se dlouho nezdržej..jo tak mamko, tak jsme se viděli,,vypadáš dobře..no.. tak my už jdeme..jsem říkala.. a co budete doma dělat? dyť tady máte televizi, tak si puste co chcete.. no ale to víš.. doma je doma.. no já jsem říkala.. no tak.. když už nemáte čas na mámu..tak teda už běžte..no...tak si popovídáme no...a sem tam nějaký dárečky..jenže já to mám málo ..já to mám horší protože teď je zavřená kantýna.. když byla otevřená kantýna..

Tak jste jim tam mohla něco koupit..

Tak jsme mohli koupit něco... teď je to zavřený snad až nějak.. no teď nějak prvního až po neděli to bude otevřený...no pak už to bude veselejší, že už přecejenom..

Že si budete..

že třeba i vodu řeknu..ta se do toho počítá..že si to už koupíme..no...ale když už jsme u toho, tak peníze dostali, no tak ať si poříděj...ať si koupěj co chtěj..no vono teď.. vono teď těch peněz už moc není..už není..protože veškerej důchod.. to padne na to ubytování a jídlo a léky..a perou.. moc hezky vyžehlej krásně..takže já jsem po všech stránkách tady spokojená..jen ta samota.. ta samota..

Hmmm a tady s holkama, že byste si třeba popovídaly, zahrály třeba karty..to ne?

Ani jedna na to není.. to jsou všechno starší pani..hmm

No a pokud byste si tedy měla přát k Vánocům něco speciálního co se nedá koupit.. copak by to bylo?

Jéžíš... jedině zdraví..

Zdravíčko joo :) bystě chtěla..

Jo jo..

No to je jasny... zdravíčka není nikd dost... No a kdybyste chtěla oslavit Vánoce nějak netradičně..jakpak byste je slavila?

A Asi víte že tak jako jsem byla zvyklá? Tak jako když jsem byla malá..a pak větší..

Jojo takže byste si udělala Vánoce jako ty co jste měla jako malá...:)

Jéžíšmante...:) no to už se člověk těšil na stromeček..a hlavně na cukroví..no tak takhle..

No a jak se tady celkově o těch Vánocích a ve vánoční době cítíte..tady v domově?

No tak zapláču si.. zapláču..zavzpomínám na rodinu..a tak no.. a televize..

A cejtíte se tady dobře? Máte se tu fajn na ty vánoce?

Ale no tak jídla bylo dost..ani se to nepojedlo..a takhle no..a já akorát tady televizi jsem si pouštěla...tak co nadělám..jak říkám všecko by bylo dobrý ..kdyby nebyla ta samota...to nevím jestli si zvyknu..no..no musím..nebo už místo je tam jinak...

No a Co takhle chodit do té ergo dílny za ostatníma? Jak holky vyráběj a tak..

Vim..chodila jsem tam..chodila jsem tam.. ale shledala jsem, zže musím mít brýle a tak..jsem řekla tak.. to řešit.. až se to všechno uklidní.. teď jsou všude svátky a to.. tak potom musím jít na oční..no..

No a pak můžete chodit dolů...No a to je fajn s holkama dole ne?

Ale jsou tam pěkný věci k vyrábění ,...to jo jo...

Já jsem tam s holkama taky párkrát vyráběla..a bylo to priima..

jooo jo jo...to já jsem tam vymalovávala motýly...no ale že bych měla nějakou fantazii to se říct nedá..jo no tak ale ono se říká..máte pěkný no..pochválili mě..tak takhle..

No a jinak tady v domově..říkala jste že jste tady rok..tak jakpak se tady celkově v domově cítíte? Starají se o vás hezky?

Jooo jo jo jo...péče je tu dobrá...

Jo? Jsou na vás hodný? :)

Trošku jídlo.. nojono..trošku jídlo... každej je zvyklej na vařit jinak žejo...no tak někdo je spokojenej.. někdo říká mohlo to být lepší..a já to dělám jednoduše.. chutná mi . sním to.. nechutná mi.. tak to nemusím jíst..

No a chutná Vám to většinou? Nebo spíš ne?

Ale sním sním,..Ale oni dávaj velký porce..no velký porce..no... no tak to by bylo všeco?

No asi joo no..

No dyžtak si to rozvedete ne?

No jasně..:)

Rozhovor č.10

Tak.. já právě píšu práci na prožívání Vánočních svátků takhle v domově..a mám připravených pár úplně jednoduchých otázek...Tak ze začátku bych Vás chtěla poprosit, jeseli mi můžete říct vaše jméno?

Kolikpak Vám je let?

82...

To je krásnej věk :) Odkud pocházíte?

Ze *****..

Ze *****? A kdepak jste se vzala tady na chomutovsku? To máte daleko.. :)

No v 45. roce..jsme sem přišli..po válce..

I s rodinou?

Ā s rodinou..

A jak dlouho jste tady v domově?

V domově už 16 let..

Jo.. vy jste vlastně taky ještě zažila ten penzion..

No.. právě... já jsem šla jako do penzionu, ale pak to změnili, takže co mě zbejvalo.. vystupovat jsem nechtěla...no oni mi tady nabízeli ten ..eee..do merkuru no..ale mě se nějak nechtělo už někam stěhovat..

No jasně, tak když jste byla tady..

No protože jsem měla za sebou tři operace, tak jsem říkala můžu být ráda, že jsem tady, že mi pomůžou no a tam by mi někdo těžko pomohl..

Nojono.. tady ta péče je hezká asi..No a když se vrátíme k těm vánocům, tak co Vás napadne, když se řekne Vánoce?

No pro mě je to krásná věc, protože já jsem věřící takže jako..vánoce slavíme v radosti...no že se narodil náš pán..no a tak já nevím no ...chodíme do kostela a prostě no..ale tady v tom jako domově to nebylo nic moc protože už všichni odešli pryč..právě..většina tedy odešla do ..k svým..

Jako do rodiny?

K svý rodině..Takže nás bylo asi pět..”Jakoby tady na patře?

No..

Nebo se na Vánoce jí někde jinde?

Na patře.. na patře..takže to nebylo nic moc no a některý o to ani nestojej, aby si popovídali s těma druhějma.. takže po večeři jsme se rozešli zase..

Hmmm... no a jak zde probíhají přípravy na ty vánoční svátky? Nebo tady třeba u vás nebo i celkově v domově..

No tak já...my chodíme do dílny..pomáháme se vším co se dělá k vánocům stejně jako co potřebujou.. no takže děláme různé věci..no takže my sis s tím jako krátíme chvíli a baví nás to takže...

A koukám, že si to zdobíte i tday...že tady máte stromeček..hvězdu..

No tak když jsou vánoce tak si vyzdobim no..

No tak ne všichni to dělají...:) Koukám, že máte i na okně vločky..nojoo..aspoň nějaký, když není ten sníh..

No já si to každéj rok takhle dělám..dokud můžu..neležím..tak proč bych si to nevylepšila..

Jo..chápu.. Prožíváte adventní dobu nějak speciálně?

No tak prožíváme..no prostě v pátek nejíme maso, to je jako.. o adventu.. to je jako..určeno..no a dodržujem to.. no a chodíme na modlení každý ..každou středu jako při adventu..no a je to hezký že se tam sejdou pár lidí..

Chodíte do té kapličky tady co máte?

No takže chodíme tam no..snažíme se vycházet s lidmi a být k nim i k sobě milý..

No.. víc než obvykle na ten advent?

No tak..já se snažim pořádk, ale někdy to nevyjde..protože lidi jsou všelijaký a některým se to může říkat já nevím jak a stejně se nechovaj tak jak by měli..no..protože taky mi už ta paměť taky vynechává ..neslyší dobře..takže to je potom složitý no..

Hmm.. vyrábíte nějaké vánoční dárečky?

Ni nee.. už právě mam.. zbyla mi jedna rodina..akorat v Liberci..a takže to je daleko...no tak já jsem to posílala jednou..a to co já jsem poslala, tak se jim to moc nezamlouvalo..protože každéj má jinej vkus..jsou to mladý lidi, tak ,...no oni už kupujou dražší ty dárky a já už na to nemam, abych jim kupovala něco..já právě nemám peníze..no Jo takhle.. no a tady v domově.. dáváte si nějaký dárečky?

No tak jsme si dávali jenom.. tři jsme tady, který jakose scházíme na ten advent a tak jako... je tady každou středu ...posedíme.. popovídáme..proostě zaspíváme si třeba a dáme si třeba i dáreček nějakéj menší..

Tak to je hezký mno.. a které vánoční zvyky a tradice dodržujete?

No.. tak tady je to těžký dodržovat nějaký tradice ..pokud to bylo v rodině tak to bylo jiný no..tak..

Jo takže vnímáte rozdíl mezi tím, jak jste trávila vánoce předtím a teď?

Určitě..protože se to trávilo s rodinou žejo no takže..to ještě manžel žil a potom po manželovi mi zemřel ještě syn..takže už to nebylo ono no..takže no.. já takovou dálku tam k nim nejdu..

Jo.. Takže co se týče trávení času s rodinou...není to tolik, jak jsou takhle daleko..
 No právě.. tak jednou do roka sem přijede nebo dvakrát..a já jednou pokud mi to vyjde..tak jdu.. to ještě můžu..tak jedu tam...
 Jedete tam..
 No.. vždycky tak na tejdén no..
 Hmm.. no a takhle na vánoce jste nějak víc v kontaktu s rodinou?
 No tak ještě tady mam jednu no..co mi zbyla..po mým synovi..dvě vnučky a snacha.. nebo jak se tomu správně říká.. tak ty tady byli no..
 No já si to taky pořád pletu.. :)..
 No ty tady byli popřát a přinesli sem dáreček no..
 To bylo hezký co.. :)..No a jaký význam pro vás osobně mají vánoce? Kromě toho tedy, že se narodil ježíšek..tak jaký pro vás osobní mají ty vánoce význam?
 No tak je to takový radostný..jsou to nejhezčí svátky v roce..takže jako.. je to radostný no..
 Hmm.. těšíte se tedy na vánoce?
 No určitě..
 Hmm.. jak konkrétně probíhá váš štědrý den?
 no tak.. nic moc..já jsem vám říkala no.. že bylo jen takovej.. k obědu většinou no něco prostě, abychom viděli to zlatý prasátko..jak se to říká..takže držíme půst.. tak trošku jo a ...potom večeri máme společnou.. ale říkám bylo nás hrozně málo..
 Hmm... no a máte nějakou tu slavnostní večeri jako bývá? Máte třeba kapra?
 No no..ano určitě...řízek, kapra..salát..tak jak je ve zvyku no..
 Hmm.. no ale bylo Vám tedy tedy teď smutno jo?:(
 No tak..já si ten smutek moc nepřipouštím..já jsem si zvykla..
 Zvykla jste si?
 No tak v tom stáří už přibíejvají nemoci ...třeba teď jsem byla zase v nemocnici.. takže už prostě člověk to bere tak jak to přijde no...takže... tak..jako nesmutnim moc.. jednou za čas..to třeba přijde..je to takový.. že si třeba popláču, ale to je jednou za čas..
 No a jinak je to tedy doba veselá na kterou se těšíte... :)
 jojo jo..
 Dobře:).Znáte někoho kdo vánoce vůbec neslaví?
 tak ne.. to ja neznam nikoho kdo by to neslavil.. ja myslim že všichni kdo.. no..prostě ty spíš kdo leží no..ty nemůžou moc slavit..ty jsou ležící na trvalo..takže...
 Takže se do toho tolik nezapojou myslíte..
 No.. takový rodiny třeba přijdou se na ně podívat popřát jim..ale jinak ty co se maj ještě tak nějak trošku k světu tak jako těm popřejem....
 Aha..jojo... no...a napadají vás nějaká negativa nebo obavy ve spojení s Vánoce?
 Ani ne...já říkám.. já si to nepřipouštím..
 Dobře... pokud byste si měla přát k vánocům něco speciálního co se nedá koupit, copak by to bylo?
 no... větší soudružnost lidí a větší pochopení..a taková prostě.. no nejen pochopení..ale taková soudružnost....
 Tady jakoby v domově?
 Jojo v domově.. no.. protože my už takhle mezi lidi přijdeme málo....jo tak já vždycky se snažim aspoň jednou za den udělat si takový okruh... kolečko..jo a... prostě abych ty nohy trošku ještě.. trošku byli schopný ještě běhat..no a jinak..nevím no..já ani žádný velký přání nemám..
 Takže Vám tady nejvíc chybí prostě nějaký kontakty tady mezi těma lidma.. abyste trávili víc společně času...

No i když v létě, ještě když je sluníčko..takže chodíme ven a tam si jako.. společně se tam sejde víc lidí, takže si povídáme...
 Hmm.. a takhle když je ošklivo..
 No tak je každé u sebe.. sám pro sebe.. v tom domově.. a takže ..já akorát na ty obědy a večere.....
 Že se sejdete...
 no.. a jinak ne..
 No.. holky z ergo říkali, že někdo hraje karty.....patříte mezi ně?:)
 "No.. taky taky :) no my hrajeme.. já hraju i s rodinou každé týden v sobotu odpoledne... tak si dáme..vždycky... a tady hrajeme žolíky..
 Jojo.. hmm no a kdybyste chtěla oslavit vánoce nějak netradičně..jak byste je oslavila?
 No.. tak kdyby byl člověk ještě schopnej..tak někam si vyjet do přírody..to by nebylo špatný...
 No.. to určitě ne.. :).
 Dříve jsme jezdili takhle i na týden třeba někam na rekreaci..ale teď už to odpadá protože už se nikdo nehlásí..většinou no.. takže.. už to nezvládají.. tak..takže je nás takovejch tři čtyři, který by se přihlásili..tak to nestojí za to..už by s náma nikam nejeli..
 No myslim si, že i tak by s váma holky jeli...určitě holky z erga..
 No..
 No já si myslim že jo.. :) No a jak jste si celkově užila vánoce tady? Nemyslím jen ten štědrej den, ale celkově..jakoby ty vánoční přípravy..a vánoce..
 no jako.. ty přípravy.. u nás jsou většinou,..nejsou velký přípravy..já jsem to říkala, že akorát že držíme ten půst..a scházíme se..no a abysme si popovídali a třeba se pomodlili..no a..
 Já myslela třeba nějaké akce co pro vás dělali holky z ergoterapie..byly tady zpívat ty děti ze školky..a tak..
 Nono.. to jsme si užili to bylo hezký...no..i pan farář přišel..biskup.. bylo to fakt hezký no..
 No vidíte to..
 Zazpívali jsme si ds nima..i takhle málem jednou za čas ..tady teď už poslední dobou ne..
 protože na to nebyl čas..máme různý akce..tady jako byla ta škola.. budeme tady mít silvestrovský posezení..jako i s hudbou....takže..
 A to máte dopoledne už?
 Ne až odpoledne..
 Joo až navečír ju?
 no.. po dvanáctý hodině..takže to je taky hezký no..
 No to určitě..je..
 No včera byli v divadle..tam bylo rpo důchodce taky silvestr jako, ale já jsem tam nešla..když si nemůžem zatancovat..tak už mě to nebaví..
 :) jo takhle.. :) že to už není ono..
 No my jsme si tady rádi dycky tady zatancovali.. to tady ještě byli ty.. pár chlapů.. schopnejch, který nás provedli..ale teď..
 No já tadytak moc těch chlapů, který by byli čiperný jako vy nevidám...
 No.. pan Kopecký nám umřel ten to byl takový tanečník..tak pan chládek.. no ale ten už taky nějak je nějak nemocnej.. tak už taky ho to nebaví.. takže jsme si občas zatancovali..se svoji.. mam tady sestru..Nagyovou...tak s tou jsme si zatancovali..jako nam to jde.. ale uz to..
 No... a vy jste.. když tady máte sestru netrávili ten čas nějak spolu?

Ne ona byla u rodiny..takže já jsem byla tady... takže...ona říkala,že už jí to taky nebaví..že už je to taky naposledy, že už nikam nepůjde..
Jo.. že už taky chce mít nějaký svůj klid... a tak..
No..ona je starší než já, takže...
No.. to byla pani Nagyová, ta co pekla to cukroví ne?
Cukroví nepekla, to byla pani Hudáková...
Já myslela teď kon ráno, když jste šla na ty kuželky..
Jo ráno.. ráno jo..to pekla, protože jí ještě někdo přijde...
Jo takhle.. tak aby je měla čím pohostit.. :)
No nějakéj štrůdl..nebo něco udělala..
A ona má ještě trouby na pokoji?
Ne trouby nemáme.. máme jenom ty..remosky..já mám taky..takže když jako přijde někdo..tak vaří..
A on se dá v remosce udělat štrůdl?
No určitě..takový malý štrůdlíčky.. a ona má velkou remosku..tak takový dva štrůdlíky se tam vejdou..
Téeda..to by mě nenapadlo.. dělat v remosce štrůdl..
No mě minule právě přišli už ..a neozvali se, že přijdou ty od syna.. ty vnučky..takže jsem ani nic připraveného neměla..no...ale dostali jsme cukroví, tak jsem jim nabídla to..protože já mám teď nějakéj zvýšenej cukr, já to ani nemám..ale nedá mi to.. a občas..zobnu..
Hehe :) Tak ono na ty vánoce se to tak jakože.. ono je toho všude tolik kolem..že to člověku nedá..
No práávě.. ..no akdyby bylli řekli předem, že přijdou..
Tak by něco dostali..
Tak bych se jako snažila taky něco upéct..no..takhle no..
A oni vás určitě rádi viděli i bez štrůdlu..
No.. :) ale mrzelo mě to že.. ona se rozvedla s manželem..a já se těšila na ty pravnoučky..no a ona jim dala kluky,.., jednomu je sedm a druhému pět.. no ale..vzal si je bývalý manžel..byli u něj na vánoce..no takže přišli bez dětí.. no tak jako..to mě mrzelo no..
No.. že jste se na ně těšila..
No určitě.. jsem je dlouhou dobu neviděla..protože když nemarodí jeden, tak marodí druhéj...a chodí do práce..a pak zase ona onemocněla.. měla angínu...takže.. tam nebylo nic moc no..s těma dětma,..ráda jsem no..rád je člověk vidí no..
No to je jasněé.. oni ty vánoce s dětma jsou celkově takový veselejší..
určitě..
že jak je ten ježíšek atak... tak s těma malejma dětma si to i ty dospělí víc užijou..
No určitě..já říkám.. já si to nepřipouštím..já se těším tak ..těším ze života..dokud mi to pán bůh dopřává..jo takže jako hmmm
No a celkově tady v domově.. jak se tady máte?
No máme se dobře..já si nestěžuju jídlo mám dobrý celkem..no někdy se jim to taky nepovede..no ale většinou je to dobrý..no a taky se o nás.. sestřičky jsou bezvadný..no tak no.. nestěžuju si no..akorát teď nám dali zabrat s tou elektrikou, že jsme se museli vystěhovat a dva dni jsme museli vždycky spát někde jinde..po chodbě a tak..
Až tak jo?
no..
No já jsem slyšela, že se tu děli nějaký opravy to jo..ale že vás až takhle stěhovali..tak to jsem nevěděla..

a nejmíc mě to zmohlo.. protože to zrovna bylo úterý ..že byla nějaká.. v nějakej svátek..a oni mi akurát setřeli podlahu jinak to nechali všechno..

Zaprášený a to..

No.. takže jsem si to musela udělat sama.. což mě dost zmohlo..no protože oni těch uklízeček tady bylo málo, no takže to jenom vytřeli..ted' jsem potřebovala postavit na místo nábytek..potom položit koberec a musela jsem prosit i elektrikáře..

vy jste tu museli i všechno vystěhovat jo?

No něco.. něco jenom popotáhnout..aby se k tý stěně dostali. ... no vystěhovali mi koberec, tak ten jsme museli dávat.. to jsem je musela poprosit aby mě aspoň s tím pomohli, protože pán petr to většinou odskáče..znáte ho..

Nene.. to jen spíš tak, jak se tu o něm mluví.. z doslechu..

Jo.. to je chlap k nezaplacení..na co šáhne to umí..a ochotnej opravdu..

No.. tak to ještě že ho máte...).

No a právě zrovna měl volno..takže mi to neměl kdo postavit.. tak jsem to..místo jedný noci tam musela být dvě noci ..a ještě jsem si to musela všechno uklidit sama..

No to je taky.. oni mi holky něco říkaly..že vám to tady právě takhle předělávali..a ještě že to předělávali stylem, že přendali vypínače třeba na jinou stranu než bejvali..

No jo.. to mě s tím taky dělali..

No a že i holky říkaly, že někdo upadl..a rozbil si půlku svého nádobí, protože celou dobu šátral na té straně a upadl tam..

No to se taky může stát no.. protože už nemáme tu stabilitu..

No jasně.. ale mě by to nenapadlo, že něco takového vymyslí..

To jako já.. já jsem byla v tý nemocnici a tak zbuchla dolu.. tady jsem si udělala bouli a pak se mi to vrazilo do očí.. já měla všechno modrý..takže to trvalo..

Hm.. a copak se Vám jakoby stalo?..

No já jsem tam už byla třikrát..skoro za sebou.. poprvně jsem měla infarkt takovej menší..no to mě poslali až do ústí..a po dvakrát jsem byla jsem byla nějaká zamořená vodou...celá.. no takže..

Jo, že jste zadržovala vodu..

No a šlo mi to až k srdci a nemohla jsem dejchat...no..takže.. se mi to stalo dvakrát za sebou..takže jako..

No a ví čímpak to je? neví...

Oni mi to neřeknou..

Jo takhle.. oni si to nechávají pro sebe jo?:)

no takže...

Jestli to vůbec ví.. ;)

No a těch papírů co mi dali.. tak to ..nechte.. protože oni tam maj ty doktorský znamínka různý ...

:) no a latinský názvy..a z toho člověk nic nevyčte.. :) a taky to většinou vypadá hrůznostrašnějc než to je.. :)

Akorát mi ted'ka naposld řekli, že mám cukr zvýšenej..a nějak prostě nevím..čím se to stalo..prostě jsem se převážila, jak jsem se sehnula...já jsem musela furt chodit čurat.. tak.. velkej džbán mi dali..

Na to odvodnění?

No na to odvodnění.. a už byl plnej.. oni mi ho sestřičky nevyměnily..tak jak jsem ho ppokládala..tak jsem prostě nějak tou hlavou nějak..

Upadla?

Upadla..ale ne celá...jenom s tou hlavou jsem žuchla dolu..hmm tak tady jsem si natloukla..

No a už to máte aspoň v pořádku..
No už je to skoro 14 dní, takže už ..
Už je to v pohodě...:)
Už mi prostě ta stabilita tolik neslouží no..Já už když jdu po ulici, tak se bojím, aby si lidi nemysleli, že jsem opilá..
Noo.. tak to asi snad néé.. :)
No protože už se tak někdy motám, že mě to honí na jednu stranu, pak na druhou.-.
No taky.. na ten věk.. jste čipera neuvěřitelná :) že já bych si.. když koukám na některý ty chlapi ..tak ty ženský jsou tady třeba o 20 let starší a jste mnohem čipernější..
No oni nic nevydrží ty chlapi..
Nojo.. chlapi nic nevrzej :-D.. i blbá rýma je položí.. :-D
dyť tady taky 90% je ženy,.. tady jsou prostě je tady jen pár chlapů, který přežívají..
No já hlavně, když jsem si tady s některými pány povídala.. tak těm bylo třeba 66.. no a s vámi si popovídám.. úplně jinak.. :)
No ale tak moje sestra už hodně zapomíná a já už to taky.. už taky kolikrát jsem ..jdu pro něco a teď nevím co jsem chtěla...
No vidíte a to my už zapomínáme už teď takhle v mladém věku.. takže to my vám ještě závidíme..:)
Hlavně takhle ty...jmena.. pamatuju si křestní jmena, ale jak se kdo jmenuje.. to už je špatný..
No to ja si treba pamatuji obliceje.. ale jmena vůbec ne..jakoze vim, že jsem se s tema lidma už potkala...vim ze je znam..ale jak se jmenujou..
No ja kolikrat musim premejslet, jak se kdo jmenuje..ono se to tady taky hodne strida... a tak se to blbe pamatuje..a kdyz konecne vide jak se jmenujou.. tak odejdou..ale tak ja uz jsem na to pripravena.. me by to nevadilo... tak kdyz uz mam 82 let.. už s tím počítám...
No.. tak ono to ještě nějakou dobu potrvá...
No já se smrti nebojím... já jsem na to připravená.. každé musí odejít... hlavně aby to přišlo rychle a aby se moc člověk netrápil..
No.. tak to je moc hezký přístup.. :) No a já Vám moc děkuji, že jste si se mnou popovídala..

Rozhovor č. 11

Tak já to pustím...tak já tedy píšu tu práci na prožívání vánočních svátků v domově a já budu mít jen takových pár otázek, ale chtěla bych abyste mi vy o tom vyprávěla, jak to tady máte, třeba co Vás napadne, když se řeknou Vánoce?

Když řeknou vánoce, tak pro mě jako věřící je to jako veliký svátek. Protože to se narodil náš pán Ježíš a to je pro nás něco velkého. Tak to je na úvod. A potom doma, no možná všichni to tak mají. Peče se předem a jestli chcete vědět jak tady u nás, jak se to dělá, tak u nás taky jak jste viděla se taky peče, peče se v ergo dílnách žejo i tam zase děláme jiný věci..aby se to... třeba to ozdobení co máme tady na těch chodbách, tak jsme to dělali v ergo dílně. No a jinak jak to probíhá.....

Bohužel se mi při tomto rozhovoru vypnul diktafon, tudíž jsem čerpala ze svých poznámek.

93 let, v domově 18 let, první čtyři roky bydlela v penzionu s přítelem, je věřící – velký svátek narození Ježíše, slaví v domově s ostatními, děti má daleko, syn umřel (má ještě dceru), zvyky dodržuje (vyzdobí si byteček), Štědrý den slaví se všemi v jídelně, je tam

vánoční tabule, můžou si vybírat jestli chtějí řízek nebo rybu – pak jdou všichni domu, v bytě si rozbaluje dárky od rodiny – i slzička ukápne, dárečky v domově si nedávají – dříve jo, posílá vánoční přáníčka, matka češka otec němec, učitelka – učila němčinu, negativa jí žádná s vánocemi nenapadají, domov je její „domov“, pouze jednou Vánoce trávila u dcery po smrti přítele, ale probřečila to, už to nechce, chce být na Vánoce tady v domově.

Rozhovor č.12

tak...chcete koukat... nebo si budeme spolu povídat? :)

No já budu koukat.. a při tom můžu povídat...

Dobře...Tak jestli nejprve můžu poprosit jestli byste mi řekla vaše jméno?

Můžu se zeptat kolikpak vám je let?

68

Odkud pocházíte?

z *****.

Tady odsud z *****?

Ano..

Jak dlouho jste tady v domově..

16. března přišla jsem se...a v roce 2002..

No a když se vrátíme k těm Vánocům.. co Vás napadne, když se řekne Vánoce?

No tak..nejlesí, že by se měli chovat k cloveku nejlip jak se k nim chovají...no...a proti vanocum nic nemam..nektery lidi treba maji...já ne..

A jak tady probíhají přípravy na vánoční svátky? nebo tady u Vás jestli se nějak připravujete na vánoce?

No tak já nedělám.. já nechodim ani do ý dílny... protože bych se to nenaučila.. tak jsem poprosila jestli můžu jestli musim dělat nebo nemusim.. a prej nemusim..

No nemusíte.. můžete tam chodi, když chcete :)

no..

A jinak nějaký přípravy víte jaké se tady dělají na vánoce?

no tak... zdobí se ted stromecek. davame ubrusy.. dava se na to nejaky kyticky ktery jsou ve vaze.. nekde treba muze byt i stromecek..no..

No a vyrábíte třeba nějaké vánoční dárky nebo dáváte si vánoční dárky tady mezi lidma z domova?

ne

No a dodržujete nějaké vánoční zvyky a tradice?

Ne

Taky ne... no holky třeba choděj trhat barboroky.. nebo jim je někdo přinese..nemáte třeba něco takovýho?

Nemam..

Jojo nic tady u vás nevidím.. nevadí no a jak tady u vás vypadá štědrý den? od rána do večera?

no dívám se na televizi.. tedka tady není cvičení dole..no rehabilitaci... tak cvičím na pokoji... jak říkám.. chodí nás tam deset a prostě nekery prostě stojí takhle a tam se opírají o to.. a nekery tam stojí... a cvičej ty cviky.. no a jednou se mi tam začala hlava a sestra... ta mi říkala... pani votrubova.. musíte si sednout protože mám strach, že byste mohla spadnou.. no jednou jsem jí říkala..když si pak stoupnu a tahle hnu hlavou.. padám

furt dopredu..a nebo dozadu..tak jsem ji to rikala a ona rikala tak to ne..a rikam.. minuly rok..v tech ja nevim.. nekdo tam proste vytiral podlahu... ja jsem si nevsimla.. a ono to bylo jeste mokry..myslela jsem si ze je to proste suchy.. a uklouzla jsem.. tedkon jsem brecela... a dosoupala jsem se tim zadkem ke dverim.. a tam jsem zabouchala.. pak jsem si uvedomila, ze je vlastne noc a vsichni spi... tak jsem to nechala bejt a cekala jsem tam.. a brecela jsem tam.. a nevedela jsem co mam delat, protoze me to hrozne bolelo..a akorat sla okolo sestricka, ktera chodi takhle na nocni..na obhlidku.. ona me slyse.. a otevrela takhle dvere.. ja jsem se soupla jako dal... a ona mi rika..pani votrubova..co delate tady..mate byt v posteli a spat...pak videla jeste ze brecim..a se me ptala co jako...tak jsem ji to rikala.. a ona mi rika pochejte..chvilku se me podrzte..a snazte se vstat.. a ted vas trosku pustim..jestli muzete stat.. a ja rikam nemuzu.. a takhle jsem padala..rikala vite co.. ja vas odvedu do postele..tady jsem si sedla do postele.. a ona rika chvilku budete..a ona se ptala jak mi je.. pak znovu..tak jsem ji rikala ze mi je spatne.. a pak uz to bylo dobry..a ja jsem si rikala co to jako muze byt..protoze ve ctracti letech jsem dostala menstruaci...a v patnacti letech nikdo nevedel proste co si se mnou pocit..protoze pak se deli takovy ruzny ...jsem pak casto padala nebo se mi proste delalo mdlo..a maminka rikala ze to neni v poradku.. tatka to samy..tak me vzali k lekari... a chteli jako vedet co to je.. a oni rekli... vase dcera..a copak je? a oni rikaji ma epilepsii... a oni jako nevedeli co to je..a tak si to chteli trochu vysvetlit a tak ta doktorka rika.. podivejte se..to je .. to jsou zachvaty... u vasi dcery protoze je takhle nmlada.. tak se to muze stavat kazdou chvilku..kdyz chcela mam vedet co a jak...kdyz prijdou takovy naznaky, jako ze se zatoci hlava..ale musite na ni davat pozor, protoze se taky muze stat, ze se ji zatoci hlava a bez toho abyste jiposadili.. tak vam muze treba spadnout..protoze nevi co se deje..no a tak mminka na me musela davat vic pozor...ale pak to docela slo... ale docela casto mi bylo mdlo a tocila se mi hlava..a mela jsem takovej pocit jako na zvraceni.. a nevedela co se mnou.. tak me vzali do nemocnice.. tady jsem byla asi deset dni.. a davali na me pozor, jestli se neco nedeje..tak sestra potom prisla a rika.. davejte nam hlavne pozor, abyste nam nespada zpostele...no a pak prisla druha.. je vsechno v poradku.. je no a tak jsem radi...no a tak na me davali pozor no... no a pak jsem vyrostla.. pak jsem mela jednoho chlapce.. a kdyz se mnou chodil nejakou delsi dobu, a kdyz jsem mu rekla ze mam tu epilepsii, ze mam ty zachvaty.. tak rikal vis co.. ja s tebou chodit nebudu... ja rikam a proc... a on rika uz te nechci ani videt.. ja proste nechci aby mel nnejaky s tebou potize.. a ja rikam dobre no.. a tak jsme se rozlucili.. no..pak jsem rikala tak radis to necham byt a kdyz prijde nejakej chlapec, tak se radsi do niceho nebudu davat..no a potom prisel druhej...muj manzel.. ten uz nezije.. a tamhle mam fotografii.. jo.. no a rikam byli jsme spolu necely dva roky... chodili jsme spolu... no a vsechno bylo v poradku.. a i kdyz jsem mu to rekla, on rika.. to nevadi.. mam te rad.. a nikdy te neopustim..ja rikam.. ja taky ne.. no a .zacli jsme spolu chodit.. a pak rikaam meli jsme se jeste vic radi..a on rika.. podivej se, jestli me mas tak rada.. tak jestli bysme se mohli vzit.. no a ja rikam, ze bych rada.. no a on rika, ze by taky rad.. no tak on rika uz se na to tesim.. tak jsme sli k nasim.. a oni ho radi prijali..no a proste rozumeli mu hned,, a potom kdyz jsem se vratila jednou z kina.. tak jsem se chvilku sedela.. tak se ptali co a jak.. a maminka rikala jaky je... jo bezvadny.. no maminka rikala.. my jsme to poznali...a mas ho rada? no mam...no a jak se k soe chovate..ja rikam no dobre... a maminka.. no to je taky spravny..no a ja rikam nakonec byla svatba.. jako to jsme urcili.. tak svatba byla 29. cervna v roce 68.. ja rikam no.. meli jsme svatbu ty pribuzny.. manzel pochazel ze briz.. ty jsou jako mezi prahou..mel takovej mensi domek.. a s maminkou.. a tak jsem se taky seznamila s maminkou..s marii.. tak jsem se seznamila.. ja rikam ona me taky rada videla.. jenomze tak ze jsme spolu.. tak jsme tam mohli jezdit jenom obcas no,..mazel delal v manesmance v

ty mechanice.. tam byly takovy ty stroje.. oni proste videli.. ze on rad dela... tak mu navrhli to delat... tak on ze to zkusi... tam skutečne tu práci delal.. no a pak se prisli asi za ctvrt roku podivat.. a rikaj pane votruba.. my jsme s vama moc spokojeny a vidime ze tu práci ze skutečne delate dobvre a rad... delam no..no a oni se ptali jak dlouho to delate.. a on rikal delam rani směny ted delam odpoledni..a taky budu delat nocni smeny.. takže ja jsem byla doma sama.. snazila jsem se vyprat, uklidit, uvarit..starat se jak se patri.. zalejt kytky..pak prisel manzel.. ja jsem mela uvareno..jsem mu dala obed.. rika.. to mi chutna..jsem spokojeny.. tak rikam to jsem spokojena ze ti chutna.. a kdyz bylo treba nejak volno, a bylo hezky, tak jsem sli na prochazku a jednou jsem sla s manzelem na nakup..a rika pockej.. jednou se mi udelalo v ty prodejne spatne..a ja rikam to byla slabost.. a on rika vis..co..kdyz jsme sli domu.. to bylo jako chvilku.. mazel rika vis co.. vem si nejaký hezky saty.. oblikni si je..a za chvilku prijdu a pockej na me.. tak jsem na nej pockala.. a on prisel a rikal muzeme jit? ja rikam muzeme. no a sli jsme treba do parku.. po meste.. ze jsem chodila rada nakupovat.. tak jsem se koukala do tech vykladnich skrini..tak se mi to proste vsechno libilo.. a on rika.. jestli uz chces tak pujdeme domu.. a ja rikam ze ne.. no a kolikrat jsme treba potkali nekoho znamyho, vetsinou teda zenskou ze sla se svym muzem,... tak jsme se dali do povidani...a rekli jsme si adresu.. a prijďte nekdy na navstevu.. no a pak asi za ctrnact dni prisli.. a tak jsme si povidali.. amanzel si zapalil.. tak si zakouril ale nikdy nekouril doma....

..

.

.

..no tak jsme se byli jednou zase projit. a me bylo nejak spatne.. tak jsem se sli vratit... ale me bylo porad nejak divne.. ale najedli jsme se.. a ja jsem rikala jsem asi tehotna..

.

.

.

(pani byla k nezastaveni a vypravela cely svuj zivotni pribeh)

prvni dite potratila.. dalsi se jim narodilo za tri roky.. dalsi dite ji vzali, ze by to nedelalo dobrotu..

můžu jenom se vrátit k těm vánocům jestli by to nevadilo... jak prožíváte ten štědrý den tady v domově?

no...řikám chodíme často do tý společenský místnosti.. tam se něco děje.. tak se podíváme co se tam děje..no tam vždycky rády chodíme..no a tady jsem se seznámila s paní Nagyovou co bydlí tady vedle..

No.. ta teďkon peče cukroví myslim..

No a ona potom řikala víš co, já ti nebudu říkat pani votrubová, ty mi taky neříkej pani Nagyová a budeme si tykat jestli chces..tak jsme si tykali... no a pak když se něco děje.. tak já říkám, ale počkej.. kolik je ti roků..a ona říká 82 ...no když můžeme tak můžeme...no a kolikrát ona říká nepůjdeme na kafe.. ja říkám no můžeme tak pojď ke mě a ona říká ne..radši přijď ke me.. ja ale rikam ze s tema nohama. ja to pak mam.. s tou pravou nohou.. jsem si rikala jezis.. tak snad se mi nestane i neco s tou druhou... a jak jsem si zlomila tu prvni,.. tak jsem pak spadla z postele a prisla sestra.. tak jsem zase brecela... a zase se mi to stalo na druhy noze no..

.

.

.

zlomila si potom i nohu v krčku...

.

a tedy ten štědrý den.. tam jdete společně do té jídelny a tam si dáte nějakou společnou věču?

Ano dáváme si večeři.. večeři si dáváme jenom takovou malou.. a já říkám, púak sem začala pít kávu..a ještě když jsem byla doma.. tak jsem měla jen 60 kilo... a maminka taky... a vyndavala jsem takhle cukru.. a maminka rikala pockej to tam musime vratit... uz nebudeme sladit.. budeme pit to kafe horky-.- rikam fuj... ale ted bych tu sladkou kavu ani nevpila..

No a jaky pro vás osobně mají význam vánoce?

Hezkej no.. protože se dycky vždycky čekám až přijde někdo z rodiny..

A trávíte tedy o vánocích víc času se svojí rodinou?

Ano já říkám protože martin tak ten dělá dlouho pracuje protože dělá to s tím obchodně a musí rozvážet a musí jezdit do německa.. a kolikrát se mu stan, že musí na víc míst... a někdy se mu stane, že končí ve čtyři hodiny a někdy a večer.. takže když jsem se ho ptala co a jak.. tak že si dá jen večeři sprhu a jde spát, protože je moc unavenej.. no a snacha dělá taky v obchodu..

Jo a jezdí tedy za Vámi..

No..ale moc často to není...snaží se přijít.. většinou chodí takhle martin.. chodí někdy s renatkou.. a když má martínek vnuk taky čas.. ale někdy taky nemůže protože začal chodit na vysokou školu.. a počkej tak jsem se ho ptala, jaký má známky.. no dobrý..

A vnímáte rozdíl jak jste trávila vánoce předtím než jste přišla do domova a jak je trávíte teď?

No trávili jsme je doma protože jak říkám..neměla jsem ani atínka, protože ten zemrel na mrtvicku..a babicka potom zemrela na srdecni mrtvicku.. tak nam potom bylo smutno no.. pochopitelne..

No a rozdíl mezi tím jak jste to trávila předtím a jak to trávíte teď.. vnímáte ho?

No trochu jo... ale jsem spokojena no prave... jestli se chcete zeptat.. tady jsem spokojena a moc.. tady jsem se seznámila s par lidma..a jsem spokojena.. ja rikam nic mi tady nechybi protoze ja rikam skutecne..ty chovaj se k nam dobre.. ja rikam. ja jsem taky hodna..a nic nam neschazi..mame tady vopravdu.. jsem tady spokojena se všim..dostaneme tady dobry jidlo.. ja rikam no.. to mate snidani obed..svacina..jenze ja kdyz jsem najedena, tak jsem zacala ty svaciny uz je neberu.. tak si to zapsali..

No oni vám ty peníze za to vrácejí..

no ano.. a pak máme v půl patý večeře..no a tady jedna pani procházková mi to z toho vypisovala...tam jsou pak zbytky jídla..

Snídani i oběd a tak si můžeme vybrat.. co chceme jestli rejži nebo kaši..

No a znáte někoho kdo vánoce neslaví?

No tady pani.. ona tady jak je.. tak její rodina a holky ji začali využívat.. a i maminka k ní ztratila nějaký pocit.. a ona hodne pak díky tomu hodne zchudla...

.(po tam jak se k ní doma chovala rodina jí zajistili místo tady v domově)

.

No a napadají vás nějaká negativa nebo obavy ve spojení s vánocema?

No ani ne..

To je dobře..

a pokud byste si měla prát k vanocum neco co se neda koupit tak co by to bylo..

veci na sebe mam...

No ale neco co se neda koupit..

no nevim.. mam rada kyticky...

Jo tak nejakou peknu kyticku treba.. :) No a kdybyste měla oslavit vánoce nějak netradičně.. tak jakpak by to bylo?

No to taky ani nevim...

No jo :)

No a jakpak se tady na Vánoce v domově cítíte?

Výborně...

No a těšíte se na vánoce..

těším..

A jak jste si je užila letos ty vánoce?

No taky dobře protože před těma vánocema jsme se podívali na ten plakát kde co se děje... protože když je u nás hezky, tak to bylo v létě... tak tam jsme chodili na zábavu.. a dřív s manželem jsme chodili tancovat...

.

.

No a letos na vánoce jste zpívali a tancovali?

No já tancovat už neumim..

Ale zpívala jste jo?:)

Jo zpívala jsem..

A bylo to tedy fajn.. :)

jo to bylo.. jak říkám vždycky se takhle domluvíme a sejdeme se ..ta maruška.. tak jsem jí řikala.. hele maruško pudeš.. hele ja nevim.. tak jednou když jsem sla takhle po chodbě.. takme zastavila.. a rika .. hele ja se obliknu a pujdeme.. ja na tebe zazvonim a pujdeme.. tak na me zazvonila.. ja jsem vzala vozik... a uzili jsme si to...no a rikala jsem pak budeme stat u vytahu.. protoze..my jsme tam stali hrozne dlouho.. no.. to je tím, jak těmi výtahy jezdí skoro všichni...

.

.

A vánoce jste si tedy užila a měla jste se tu hezky?

No vždycky pokaždý..

no a martin se mě ptal.. mami co by sis přála.. a já říkám podívej se co všechno tu mám.. a já mám 50 kilo.. už se málo spravuju.. nemam hlad.. ale občaskdyž mi přivezou nějaký ty cukrovinky nebo tak.. i na vanoce jsme dostali krabicku toho cukrovi.. tak si ke kafi dam.. a on mi rika.. a mami musis jist...

No jo to je na tech vanocích dobrý, že je pořád někde něco dobrého ke kávě..

No když cojá si vezmu na sebe.. mám toho tam hodně, ale když jsem vážila těch šedesát kilo... tak teď mi to není..

Jo.. takže jste teď hodně zhubla..

No.. a nemůžu se spravit.. i jsem tuhle měli knedlíky.. a omáčku...ale to vám taky ještě musím říct., já jsem to měla špatný taky s těma zubama..

Doktor mi vytrhal všechny zuby.. (vytrhal jí všechny zuby.. ale již je má všechny v pořádku..

Ale hůř se jí jí leckteré jídlo.. nerozkousá maso..)

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Karolína Klimperová

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Prožívání vánočních svátků klienty domova pro seniory

Počet stran (bez příloh): 86

Celkový počet stran příloh: 66

Počet titulů české literatury a pramenů: 48

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 3

Počet internetových odkazů: 3

Vedoucí práce: Mgr. Magdalena Koťová Ph.D.

Rok dokončení práce: 2016

**Posudek vedoucí diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Bc. Karolína Klimperová

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Prožívání vánočních svátků klienty domova pro seniory

Vedoucí práce: PhDr. Magdalena Kořová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 86

Počet stránek příloh: 66

Počet titulů v seznamu literatury: 51

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		X		
--	--	---	--	--

Oborová příslušnost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	X	X		
--	---	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		X		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	X			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X	X		
--	---	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	X			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	X			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	X	X		
--	---	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	X	X		
--	---	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

	X			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	X			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

X				
---	--	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jaká zlepšení by autorka navrhovala konkrétnímu domovu pro seniory (v němž probíhalo šetření)?

Co by autorka v rámci výzkumu udělala dnes jinak?

Do výsledného textu se nedostala řada autorčiných postřehů (strach otevřeně komunikovat u seniorů atp.) – mohla by autorka tuto skutečnost okomentovat? Jednalo se o etické dilema?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se v textu diplomové práce zabývá tématem prožívání vánočních svátků klienty domova pro seniory. V teoretické části práce pojednává o tématech tzv. institucionalizace stáří či možnostech a mezích sociální práce se seniory, kteří pobývají v domovech. Autorka stručně pojednává též o tématu Vánoc. V empirické části textu předkládá autorka kvalitativní výzkumnou sondu, zaměřenou na prožívání Vánoc lidmi žijícími v domově pro seniory. Polostrukturované rozhovory se seniory jsou doplněny dotazníkovým šetřením, realizovaným mezi personálem.

Text je psán poměrně kultivovaným jazykem, pouze místy se vyskytují stylistické neobratnosti, chyby z nepozornosti či chybějící nebo nevhodně umístěné čárky. Autorka má též tendenci sklouzávat k hovorovému jazyku („moc dobré“ apod.). Anglický jazyk by si zasloužil důkladnější revizi. Autorka zvládá práci s literaturou i prameny, je schopna kriticky pracovat s textem. Oceňuji počet titulů, a to jak českých, tak zahraničních. V podkapitole 2.4 bych uvítala propojení pojednávaného tématu s tématem práce (obecný popis osobnosti sociálního pracovníka je zde spíše zbytečný).

Autorčin talent spatřuji v dobrých organizačních a komunikačních schopnostech a praktickém myšlení, práci pečlivě konzultovala, pouze v závěru se dostala zřejmě pod tlak ubíhajícího času a tato skutečnost se mírně podepsala na empirické výzkumné sondě. Je škoda, že se do výsledného textu nedostala řada autorčiných postřehů k realizaci sondy – nebo spíše je autorka málo rozvedla (problém komunikace a strachu – viz otázka pro autorku). Ke zpracování výzkumných dat lze dodat několik postřehů – kategorie stanovené na základě analýzy dat by se neměly příliš prolínat, některé názvy kategorií by bylo vhodné upravit – například „vliv víry“ (nemůžeme si být zcela jisti, že se jedná o „vliv“). Některé položky dotazníku by si zasloužily revizi – například z otázky „znáte někoho, kdo Vánoce neslaví?“ není jasné, zda je myšlena obecně či pouze ve vztahu k domovu pro seniory. Uvítala bych důkladnější diskusi k výzkumné sondě i bohatší interpretace výzkumných dat. Ke způsobu vedení rozhovorů lze (na základě přepisu) poznamenat, že některé otázky lze považovat za návodné či sugestivní.

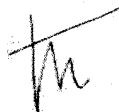
Celkově se autorce však podařilo naplnit formát diplomové práce. Přeji autorce hodně štěstí u obhajoby.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně-velmi dobře

Datum, podpis: 9.9. 2016

PhDr. Magdalena Koťová, Ph.D.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M' with a horizontal line above it, likely representing the author's name.

**Posudek oponenta diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: **Karolína Klimperová**

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Prožívání vánočních svátků klienty domova pro seniory

Oponent práce: prof. doc. PhDr. Mgr. Peter Tavel, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 86

Počet stránek příloh: 66

Počet titulů v seznamu literatury: 48

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		x		
--	--	---	--	--

Oborová příslušnost tématu

		x		
--	--	---	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

			x	
--	--	--	---	--

Využití výzkumných empirických metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

		x		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

			x	
--	--	--	---	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

		x		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Autorka v závěru práce zmiňuje, že jsou pro praxi přínosné dvě zjištění:

1. Nespokojenost s kvalitou vztahů (nemají blízké lidi)
2. Komunikace

Otázka studentce:

Jak konkrétně chce na pracovišti docílit zlepšení. Prosím o konkrétní kroky, ne o obecné cíle.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Nejcennější přínos práce je v kvalitativní části výzkumu, konkrétně v rozhovorech s klienty zařízení. Kvalitativní části se dá vytknout pořadí otázek polostrukturovaného rozhovoru a též formulace některých otázek:

„Těšíte se na Vánoce?“ – sugestivní otázka.

Nedostatky vidím v teoretické i výzkumné části. Teoretická část popisuje všeobecně známá fakta o stárnutí a sociálních aktivitách seniorů, přičemž je malý prostor věnovaný samotnému prožívání Vánoc resp. významných událostí seniorů anebo institucionalizovným seniorům. V zahraničí podobné výzkumy existují, je možná inspirace.

Ve výzkumné části vyzdvihují již zmíněný kvalitativní výzkum s analýzami. Celkový dojem kazí doplňující dotazník zaměstnanců zařízení. Samotnému tématu se věnují otázky až od č. 13. V cílech výzkumu je zmíněný výraz „hypotéza“, přičemž je očekávaná oznamovací věta, jejíž pravdivost se díky statistické analýze buď potvrdí anebo vyvrátí (nulová alternativní hypotéza).

Dotazník je vyhodnocený jen popisnou statistikou - popis četností jednotlivých odpovědí resp. popis zkoumaného vzorku.

Doporučení k obhajobě: doporučuji/~~nedoporučuji~~*

Navrhovaná klasifikace: Velmi dobře

Datum, podpis:

13.9.2016

*
nehodící se, škrtněte